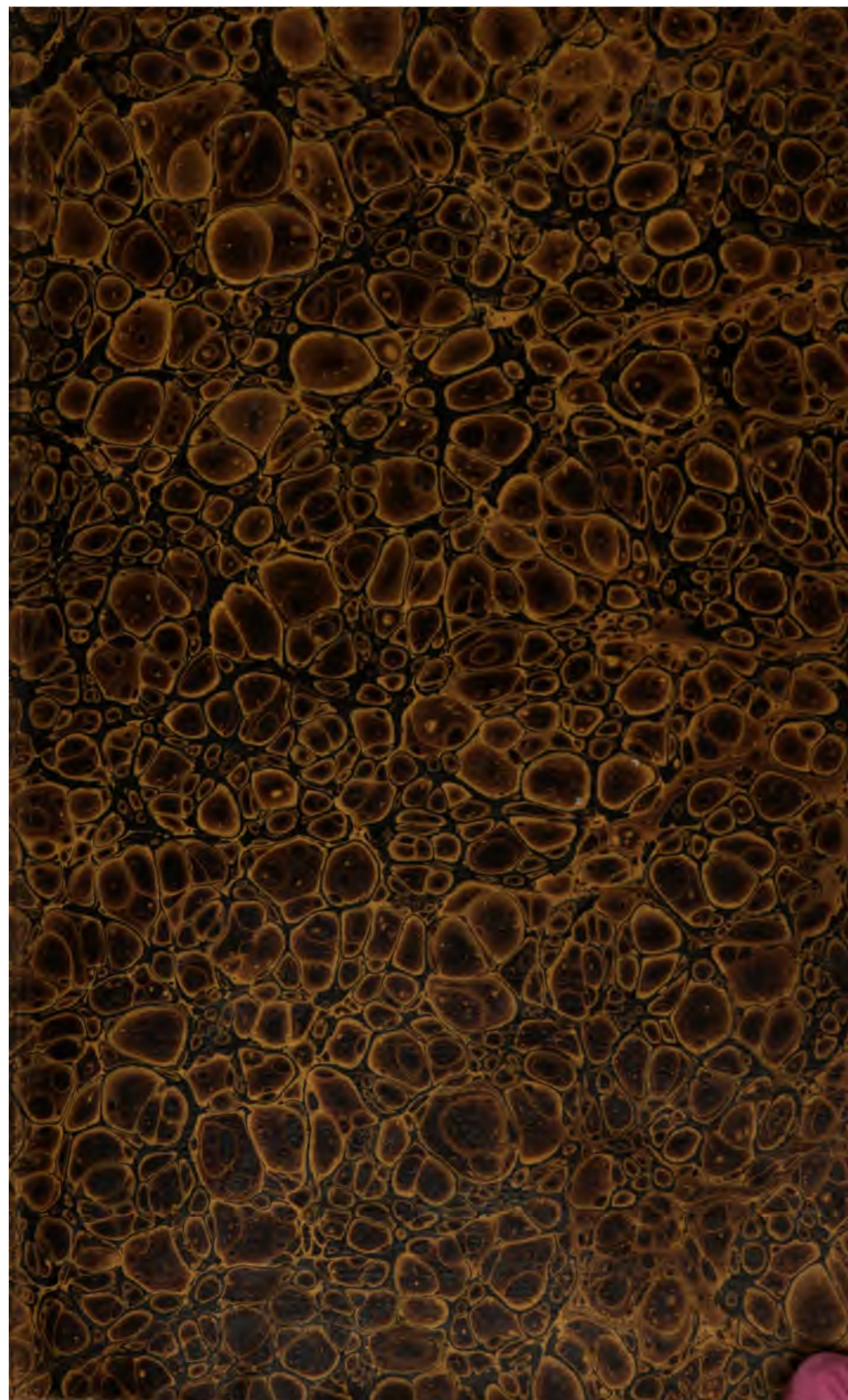

HDI
HW 5HJ9 D

VE
RI
TAS

Hebraisk Formlære,

ved

Carl Theodor Johannsen,

Doctor i Philosophien, Professor ved Kiøbenhavns Universitet,
Medlem af det Asiatiske Selskab i Paris.

Motto: „Lehrbücher sollen anlockend sein; das werden sie, wenn
„sie die heiterste, zugänglichste Seite des Wissens und der
„Wissenschaft darbieten."

Göthe.

Første Hefte, indeholdende Verbalformlæren.

Kiøbenhavn.

Hos Universitets-Boghandler C. A. Reitzel.

1835.

Trykt hos Fabritius de Tengnagel.

Til

Herr Franz Bopp,

Doctor i Philosophien, Professor ved Berlins Universitet, Medlem af de Asiatiske Selskaber i Paris og London,

og

Herr Georg Heinrich August Ewald,

Doctor i Philosophien, Professor ved Gøttingens Universitet, Medlem af det Asiatiske Selskab i Paris,

helliges denne Grammatik som et Beviis paa Forfatterens Høiagtelse for Deres Fortjenester af Sprogenes rigtige Anskuelses- og Behandlingsmaade.

Forord.

Hukommelse og Forstand ere de to Aandskræfter, som udkræves fremfor andre naar man vil gjøre et fremmed Sprog til sit Eie. Vor Tids Lærde ere ei enige i, om Sproget skal tilegnes Forstanden igjennem Hukommelsen, eller igjennem Forstanden skal føres til Hukommelsen. Hine Første paastaae, at de af en Grammatiks Forfatter erkjendte, gjennemtænkte og i Ord sammentrængte Sproglove blot behøve at læres udenad, for at forstaaes. De Sidste ere af den Mening, at denne Umage at forstaae altfor ofte forsømmes over hiin Udenadslæren, at derimod den, som fortrinligen og strax fra Begyndelsen af gaaer ud paa at fatte Sprogets Love med Forstanden, netop derved og som Følge heraf vil huske dem med Lethed, paastaaende, at den, der har indseet Grunden, hvorfor en Ting maa være saadan som den er, og Maaden hvorpaa den er, ikke kan andet end vide og huske at Tingen er.

Nærværende Grammatiks Forfatter erklærer den Fremgangsmaade, at gjøre Sproget ene og alene til et Hukommelsesværk, for forkastelig og sammenligner dem, som paa denne Maade have belæsset sig med det Legemlige af Sproget, med et Menneske som bærer paa en Bylt uden at vide hvad den indeholder. Han bifalder den anden Anskuelse som den alene rigtige og tilstaaer med Fornøielse, at denne Grammatik ikke

er beregnet paa, og ei heller skreven for dem, som i Sprogdannelsen ikke see andet, end en Hukommelsens Dannelse, — at den ikke er passende til at læres udenad, men at den gaaer ud paa at forklare og udtyde Oprindelsen af Sproglegemernes udvortes Skikkelser, at adskille strængt imellem det betydningsfulde og betydningsløse eller euphoniske Element i Ordene, at vise det Første i dets Væsen, det Sidste i dets Vorden og tiltagende Udannelse, saa meget som det nogensinde er muligt. Forfatteren raader derfor dem, der have levet en lang Tid, uden at have fulgt Sprogvidenskabens Fremskriden, uden at have gjort noget Bekjendtskab med en Behandlingsmaade af Sproget, som betragter Ordene ikke som afdøde Legemer, men som Aandens Momenter, som levende Personer i en i sig afsluttet Verden, hvis Tale kan forstaaes og udtydes, — ikke at læse denne Bog; thi det gjælder ei blot i dette Tilfælde, at Nutiden med dens ganske forandrede og nye Begreber og Anskuelser ikke kan forstaaes og bifaldes af den Fortid, som har trukket en skarpt adskillende Grændse imellem sig og den kommende, ja allerede komne, Slægt.

Til dem derimod, som ere af samme Mening med Forfatteren, at Sprogdannelsen ikke blot bestaaer i at huske Ord, men i Særdeleshed i at forstaae dem, behøve vi kun at henvende faa Ord, som maatte tjene til at tilveiebringe en yderligere Forstaaelse imellem dem og Forfatteren.

Enhver søger at gjøre en Sag indlysende for Andre ad den samme Vei, hvorpaa han seer at han selv har været meest tilgjængelig for den, og viser den fra den samme Side, hvorfra han saa den meest tydelig og meest tiltrækkende. Det er Brug, at stille i Grammatikerne de almindelige i Sproget gjældende Love foran, og at lade de enkelte Sprogdeles Behandling siden følge efter. Forfatteren har lært de almindelige Love for det Hebraiske Sprog at kjende ved at betragte og

underføge de enkelte Dannelser. Hans Læsere maae tillade ham at han fører dem ad den samme Vei, og at han giver dem det Concrete førend det Abstracte, hvad jo overhovedet og intetsteds kan opnaaes uden et foregaaende Concretum. Hvoraf det bliver indlysende, at Lovene for det Hebraiske Sprog i deres Abstraction udgjøre Grammatikens Ende. Forfatteren begynder derfor strax det første Hefte med at behandle en Taledeel, uden at lægge nogen Vægt paa den Indvending, een eller anden Modstander muligen vil fremkomme med, at der ligger noget Sært i at skrive en Grammatik, uden at have fremsat Sprogets Alphabet. De Lærere, som i Behandlingsmaadens Princip komme overeens med Forfatteren og finde Grammatiken brugelig til at indføres i deres Skoler, ville letteligen kunne afhjælpe dette Savn, indtil Grammatiken ved de følgende Hefter bliver fuldendt. Større Vægt vilde en anden Indvending have, med Hensyn til det Punct, at det er Verbalformerne, og ikke Nominalformerne, med hvis Forklaring Grammatiken har begyndt. Dog frygte vi, at Mange ikke ville gjøre den Indvending, dersom de fleste Philologer endnu have den urigtige Mening, at Verbet i Sprogene er identiskt med Roden, at Nominerne ere udledte af Verberne, medens man ligesaa godt kunde paastaae, at Verberne vare udledte af Nominerne. Det er ikke muligt at bevise, at מֶלֶךְ er udledt af מָלַךְ, ligesaalidt som det er muligt at opføre et Beviis for det Modsatte. Netop for at gjendrive hiin saa almindeligt udbredte ugrundede Tro om Verbets og Rodens Identitet, for strax fra Begyndelsen af at gjøre det saa meget som muligt indlysende, at Nominet ikke er Verbet subordineret, men at begge ere coordinerede og have deres Udspring i Roden, har Forfatteren tvertimod sin Overbeviisning afhandlet en Taledeel i første Hefte, hvis Udledelse han holder for henhørende til en senere Periode af Sprogets Dannelse, end Nominets Udledelse. Verbalfor-

merne ere sammensatte af Roden (Grundformen) og Pronominerne; Pronominerne vare altsaa opstaaede, inden Verbalformerne bleve dannede. Pronominerne opstode vist ikke førend den Taledeel, i hvis Sted de bruges, Nominerne. Sprogdelenes naturlige Orden er altsaa: Nomen, Pronomen, Verbum.

Skulde ved den hele i Grammatiken fulgte Fremgangsmaade Eet eller Andet for Øieblikket endnu ikke blive ganske tydeligt (dersom hele Systemet i dets Udstrækning ikke kan opfattes, inden de følgende Hefter ere udkomne), saa anbefale vi til Sammenligning Ewalds udmærkede grammatiske Arbeider i det Hebraiske Sprog. Det er denne skarpsindige Mand, med hvem Forfatteren stemmer mere overeens, end med nogen Anden, uagtet mange Puncter af os behandles og forklares paa en fra ham afvigende Maade.

Kiøbenhavn i April Maaned, 1835.

Forfatteren.

Indhold.

---

§1

Ordet inom Språket man sammanligner nu ordet af alla [illegible]. Derof uppgå [illegible] Stamm og enkelte [illegible], [illegible] ordet nu [illegible] Betydning, og det samma som [illegible] Ordet [illegible] gaa den enkelte Ord og Ordformer af Ordet, deras Betydning i det samma som Ordet [illegible]. Af קָטַל, som [illegible] den [illegible] [illegible] udtales, udledede [illegible] [illegible] som קְטַלְתֶּם og [illegible] indeholder det almindelige [illegible] [illegible] Begreb som ligger til Grund for [illegible] og [illegible] [illegible]. [illegible] at [illegible] at קָטַל [illegible] [illegible] [illegible] Ordformer (3 f. [illegible] pl. [illegible]) [illegible] [illegible] קָטַל.

§2

Naar vi sammenholde Formerne: קָטַל, קְטַלְתֶּם, [illegible] קָטַל, קֹטֵל, קְטֹל, hvilket man finde 3 Bogstaver [illegible] i alle קטל [illegible] Vokaler, som [illegible] og [illegible] [illegible] forskjellige [illegible]. De 3 fælles Bogstaver קטל [illegible] Ordet [illegible] [illegible] Ordets [illegible]. [illegible] de forskjellige Vokaler og [illegible], som findes i de enkelte [illegible] til at danne de enkelte Ordformer af Roden. —

§3

Naar man betragter de [illegible] Ordformer og sammenligner dem [illegible] vil man finde at Begrebet [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] at [illegible] og at dette Begreb ligger til Grund for alle [illegible] Begreber indeholdt i de enkelte [illegible] [illegible] dette Begreb bestemmes i [illegible] af de [illegible] til alle Dele קטל [illegible] bestemmer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קְטַלְתֶּם til [illegible] [illegible] [illegible]. Man [illegible] at [illegible] [illegible] at udfinde det Begreb, hvori de enkelte [illegible] kommer [illegible], [illegible], hvori de [illegible] forskjellige, [illegible] til [illegible] de afledede Dele.

§4–10.

Naar קָטַל [illegible] [illegible], [illegible] קָטַל, " קְטַלְתֶּם [illegible] [illegible]. Det almindelige Begreb ligger i de 3 Konsonanter, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

Indledende Bemærkninger.

1. En Rod i et Sprog er ingen Taledeel, men et Abstractum, hvoraf Taledelene ere udledte. Roden undværer de Egenskaber, hvorved en Lyd bliver til et Ord. Rodens Bemærkelse er et almindeligt, uindskrænket, endnu ikke i et Ord eller en Ordform sammentrængt Begreb.

2. En Rods udvortes Skikkelse kjendes ved at sammenligne de enkelte, af den udledte Ords udvortes Skikkelser (Sproglegemer). Det Legeme, hvori alle regelmæssig udledte Derivata komme overeens, udgjør Rodens Legeme. De Dele, hvorved Derivaterne adskilles fra hverandre, tjene til at udlede Ord af Roden.

3. En Rods Bemærkelse erkjendes ved at sammenligne de enkelte af den udledte Ords Bemærkelser. Det, hvori alle komme overeens, og hvortil alle kunne føres tilbage, er Rodens Bemærkelse. Det, hvori de ere forskjellige, er de afledende Deles Bemærkelse.

4. Roden kan være enkelt eller forøget.

5. I det hebraiske Sprog bestaaer den enkelte Rod sædvanlig af tre Consonanter uden Vocal[1]).

[1]) Om de treconsonantiske Rødder kunne føres tilbage til toconsonantiske, skal ikke undersøges i denne Grammatik.

6. Den forøgede Rod dannes af den enkelte ved at tilsætte een eller flere Consonanter, enten i Begyndelsen eller i Midten. Disse Consonanter ere:

7. a. enten Dele af den enkelte Rod (radicale);
b. eller fremmede;
c. eller baade radicale og fremmede.

8. Det blot ved radicale Consonanter forøgede eller forstærkede Rodlegeme faaer en forstærket eller intensiv Bemærkelse.

9. Det ved fremmede Consonanter forøgede Rodlegeme faaer en reflexiv eller causativ Bemærkelse.

10. Det baade ved radicale og fremmede Consonanter forøgede Rodlegeme forener begge hine Bemærkelser.

11. Af den enkelte og forøgede Rod udledes Ord eller Ordformer

1. ved at forsyne de radicale Consonanter med Vocaler.
2. ved desuden at tilføie afledende Consonanter, eller ogsaa ved Sammensætning.

12. Vocalerne, som bruges for at udlede Ord af Roden, ere:

a. characteristiske.
b. euphoniske.

13. Characteristiske kaldes de Vocaler, hvorpaa Ordets særskilte Bemærkelse grunder sig, og hvorved den determineres; euphoniske kaldes de, hvilke, uden nogen Indflydelse paa Ordets Mening, ere opstaaede af Folkets Smag for Vellyd.

14. Ofte forvandles og forandres de characteristiske Vocaler efter Vellydens Love.

Alla dessa till de kam. fogade bestämningar följagne de
[illegible] [illegible] under. 1) Mildade [illegible] de kam: [illegible]
de i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible] till [illegible].
De af dessa former [illegible] Nomina [illegible] [illegible] [illegible]
(§141) 2) [illegible] [illegible] en [illegible] kam, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] "ו" [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] till [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] (142) 3) [illegible] [illegible]
de kam: som [illegible], [illegible] [illegible] "ה", [illegible] [illegible].
Alltså [illegible] [illegible] [illegible] (200) 4) [illegible] [illegible]
[illegible] som [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] kam. [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible],
(141) och [illegible] [illegible] "ה", [illegible] [illegible]
[illegible] former [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] "ה" (232); Alltså [illegible] [illegible] [illegible].

§ 11

Af [illegible] [illegible] [illegible] (24), [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] och [illegible] (142), [illegible] [illegible] (27);
[illegible] [illegible] och [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. I [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] kam. som [illegible] (24), [illegible] af ingen [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], at [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
(τονος), [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at
[illegible] [illegible] [illegible] (25). I [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] kam. [illegible] (73)
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] at [illegible] [illegible] at [illegible] at [illegible]:
i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (73). I [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] kam., [illegible] [illegible] [illegible] 2: [illegible]

§ 14

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alla [illegible] af den [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] (78) [illegible] [illegible] till [illegible], [illegible]
[illegible] till [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] (22

§15

Grundformen, hvaraf [Hebrew] eller [Hebrew] (3 p. m. pl. [illegible]) utbildas, är [Hebrew] eller [Hebrew]. Hanelige den Ef. Nat för Formen [illegible]: Medicum [Hebrew], dess med den Ef. Nat = ar Grundformen [Hebrew], hvaraf de enkelta Former utbildas [Hebrew], med = [illegible] [Hebrew] med [illegible] att tillfoga det [illegible] [illegible] (3 f. m.) [Hebrew] med 2 pl. m., som det är utvecklat i § 2 och följande. Grundformen [Hebrew] ur [Hebrew], med Ef. =, hvaraf [illegible] [Hebrew] [illegible]

§16

I Sut. Tal är den Ef. Nat [illegible] som [illegible] [illegible] af en Guttural, [illegible] Tillhörighet till [illegible] den [illegible]. [illegible] [Hebrew] uppstår [Hebrew] (96). [illegible] [illegible] Ef. [illegible] sin Tillhörighet till [illegible] den tillfrågande. (103) Den uppstår [Hebrew] [illegible] [illegible] i andra Tillfälle den Ef. Nat [illegible] tillfrågande [illegible] Tos. Grundformen i pl. k af [Hebrew] ur [Hebrew], men [illegible] [illegible] den Ef. a den tillfrågande [illegible] [Hebrew], [illegible] tillfrågande [illegible] [Hebrew]. [illegible] Grundf. af [Hebrew], [Hebrew], [illegible] de [illegible] [Hebrew], men det [illegible] [illegible] [illegible] Nat. till den [illegible] Tos. [illegible] [Hebrew], [illegible] af den [illegible] Nat = [Hebrew], [illegible] de övriga [illegible] utbildas (55) [illegible] i Tillfälle [illegible] [illegible] [illegible], att det [illegible] [illegible] [illegible] tillfrågande Nat [illegible] [illegible] den [illegible] Ef. [illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] [illegible] [Hebrew] ur [Hebrew]. I de [illegible] [illegible] [illegible] med en Tos, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med det [illegible] = till en [illegible] [Hebrew] (146). [illegible] [illegible] af [Hebrew] [illegible] [illegible] [Hebrew], [Hebrew] Nat [illegible] = [illegible], [illegible] den [illegible] Nat [illegible] med den [illegible] till ö = [illegible] till ä = [illegible] [Hebrew] [Hebrew] (55, 9) eller I., som uppstår med dessa 3 [illegible] af de Ef. N., [illegible] [illegible] och andra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] som [illegible] [Hebrew] (33) och med at 2 och 3 [illegible] som [illegible] [illegible] 84.

§17

[illegible] de Ef. No [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] af No Malg. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] en Tillhörighet till [illegible] M. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] af. M. [illegible] [illegible] en Gut. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Malg. [illegible] [Hebrew] med af. = (75), men i [Hebrew] [illegible] [illegible] af. M. med [Hebrew] [illegible] Tillhörighet till [illegible] (117). [illegible] [illegible] Gut. [illegible] [illegible] M. Malg, de Ef. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 88, [illegible] af. M. med en Gut. [illegible], som [Hebrew] [illegible] [Hebrew] med af. = [illegible]

15. Den med een eller flere characteristiske Vocaler forsynede Rod kaldes Ordets Grundform eller Thema. Af den udledes de enkelte Ordformer, ved at tilføie euphoniske Vocaler, Endelser, eller ogsaa ved Sammensætning, f. Ex. Verbalpersoner, Nominaltal, o. s. v.

16. Naar een eller flere af Rodens Consonanter ere af den Natur, at de ikke taale den for Grundformen characteristiske Vocal, saa maa enten denne Vocal vige for Consonantens Svaghed, eller Consonanten give efter for Vocalen. I begge Tilfælde opstaae Former, der vige af fra Normen, og derfor kaldes uregelmæssige.

17. Andre uregelmæssige Former opstaae, naar Consonanternes Svaghed har stærk Indflydelse paa de euphoniske Vocalers Valg. Thi ogsaa Euphonien har sine Regler og Love. Disse uddannede sig lidt efter lidt og fik i Tidens Løb altid stærkere Vægt. De ældste Former ere altid de, hvorpaa Euphonien har havt den mindste Indflydelse. Fra dem maa man altid gaae ud, og vise, hvorledes de efterhaanden forandredes. Ofte er der endnu Spor paa de oprindelige Dannelser tilbage, baade i uregelmæssige Rødder, hvor Bogstavernes Svaghed endnu ikke havde uddannet sig, og i regelmæssige, hvor Euphonien endnu ikke havde influeret.

18. De fleste hebraiske Ordformer ere umiddelbar udledte af Roden paa den angivne Maade. De ere enten Nominal- eller Verbalformer. Det er ikke nødvendigt i Sproget, at der af hver Rod maatte udledes baade et Verbum og et Nomen. Af de fleste Rødder ere begge Taledelene udledte, af nogle ikkun Verba, af andre ikkun Nomina.

19. Foruden de Ord, der dannes af Roden, gives der andre, som udledes af fuldendte Taledele. I saa

Fald tilføies de afledende Dele til Ordets Grundform eller Thema.

De hebraiske Verbalformer.

20. Verbalformerne opstaae efter Reglen ved at sammensætte Grundformen med de personlige Pronomina.

21. Grundformer dannes der:

1. for en Modus, som holdes af de fleste Grammatikere for et Tempus, og kaldes Præteritum.
2. for en anden Modus, som kaldes sædvanlig tempus futurum. Fra den sidste Grundform er den for Imperativet kun undertiden lidt forskjellig. (No. 124).

22. Begge hine modi, eller Præteritum og Futurum, adskilles ikke blot ved den forskjellige Grundform, men ogsaa derved, at Pronominerne i Præteritum tilføies til Enden af Grundformen, i Futurum sættes foran Grundformen, eller baade foran og bagved.

I.

Det af den enkelte Rod udledte Verbum.

23. Dette kaldes med det hebraiske Navn קַל, Kal, d. v. s. det lette, fordi Roden ikke er betynget, forøget.

Præteritum Kal.

24. Grundformen for Præteritum Kal udledes af Roden ved den characteristiske Vocal under andet Radicalbogstav. Denne Vocal er:

ַ Patach, naar Verbets Bemærkelse skal være transitiv;

ֵ ֹ Zere eller Cholem, naar Verbets Bemærkelse skal

[illegible] aldrig med [illegible], fram 8 [illegible] 1. [illegible] Alltid
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] och [illegible] (122) [illegible]
[illegible]

§18

Till [illegible] [illegible] Verb., men Arab. [illegible], [illegible], Arab. [illegible] Nomina [illegible] af alla Verba som Imperativ og Infinitiv.

§19

Til det af [illegible] utladda [illegible] fogas Endelsen [illegible]. —

§20

Om 3^e f. m. pr. [illegible] Pronomen (25); [illegible] og fut. [illegible] Kon: (26–32, 74–82 og 124–27)

§21

De 2 [illegible] former, der [illegible] kallas Preteritum og Futurum, [illegible] Tempora, men Modi med [illegible] betydning, der bestämmes af Sammanhangen til pret. eller fut. Dessa 2 Ff. [illegible] af alla [illegible] i Kal, Niel, [illegible], som [illegible] Tempus [illegible] Det är klart, at [illegible] hvaraf Kal:s [illegible] bestämmes [illegible] bestämmes i Kal [illegible] af [illegible] i pret. af [illegible] i fut., [illegible] af [illegible] i pret., af [illegible] i fut.

§22

Man i [illegible] [illegible] tillfogat [illegible] [illegible], at fram. [illegible] af [illegible] Man i [illegible] är det [illegible] Om [illegible] sammanligna man §25–32 med 74–82. —

§23

[illegible] i Grammatiken [illegible] Tabeller [illegible] Verbum. [illegible] Pret. Fut. og Imp. [illegible] (88, 94, 97 osv), [illegible]

Ord Nominalformerna.

Efter Inledningen (1) utlades Nominalf. af [illegible], andra blot [illegible] med Mabalar, [illegible] at tillföja [illegible] Endelsen [illegible] Den första [illegible] är äldst og rigtigast. —

§2

De med Mabalar danade Nomina kunna [illegible]

af de ombildade eller förr ögonde Löd. Vi betragta de 1) de af den antalde I. bl. … Rabular tillarde Nam. … ; och dessa kallas ombildade Nomina.

§ 3.

Ombildade Nomina äro 3 former ... nemligen den af M., för mord Nom.: … af Ladan, följer antingen … förste och andra, eller … första förra Klassen för Ef. M. … ‥ … efter första… … den … [illegible] …

Af dessa … … Singularis, … … Plat. abs. … … Sing. … antingen [illegible] … för de 2 … (85 b, 220 a). … … … M. (17) af den … … … [illegible] … … Ef. M., … (14). … Plat. abs., … … Gf.; … … … … … … [illegible] … … … … M. … … … …

… … för Ef. M., … … … … [illegible] … … … … … … … …

… … Ef. M., … … [illegible] … … … … quiesciens, men målade. Gf: … … M. … [illegible] …

§ 4.

Den första Klassens Nomina … … Löd … … … … … … Singularis … Gf. … [illegible] … … M. för de 2 … Lod (17), för det … … … … … … … M. …

være intransitiv (cf. No. 113. b.). Dog gives der mange Undtagelser af disse Vocalernes Bemærkelser. — Første Radicalbogstav faaer ingen characteristisk Vocal, men udtales med den letteste Hjelpevocallyd, som der er til i det hebraiske Sprog, nemlig Schwa simplex mobile. Af Rødderne כתב, גדל, קטן udledes altsaa de præteritiske Grundformer כְּתַב, גְּדַל (og גְּדֵל), קְטֹן.

De enkelte Personer.

Disse ere tre, hvilke kaldes den tredie, anden, første. Nogle af dem have begyndt at skjelne imellem en Feminin — og Masculinform. Alle have skjelnet imellem Singular — og Pluralformen efter de personlige Pronomina, hvormed Grundformen sammensættes. (No. 20).

25. Singular. 3die Person, masculin:

Den 3die Person sing. m. er af Hebræerne betragtet som den nærmest liggende og derfor slet ikke betegnet ved noget tilføiet Pronomen. Efter en i det hebraiske Sprog allerede meget uddannet euphonisk Lov faaer første Radicalbogstav, fordi det staaer som en enkelt Consonant umiddelbar foran Hovedtonen, en fuld og lang Vocal. Denne euphoniske Vocal er i nærværende Form altid Kamez, og kaldes Kamez antetonicum[1]). Grundformerne כְּתַב, גְּדַל, קְטֹן blive altsaa euphonisk forvandlede til כָּתַב, גָּדַל, קָטֹן. Den characteristiske A-Lyd forlænges i Pausa til Kamez.

26. Den 3die Person sg. fem. — Femininformerne ere yngre end Masculinformerne, da de i den ældste Tid ikke vare adskilte fra disse (jvf. No. 29. 30.) I Gene-

---

1) I det nærbeslægtede Chaldæiske Sprog gjelder hiin euphoniske Lov ikke; derfor beholder første Radicalbogstav i den Chaldæiske Form Schwa, כְּתַב.

ſis bruges det perſonlige Pronomen הִוא endnu om begge Kjøn; ſiden førſt opſtod den derfra adſkilte Femininform הִיא. Herved bliver det indlyſende, hvorfor den tredie sg. fem. ikke er udledt af Grundformen, men af Maſculinformen, hvorfra den blev ſkilt. Den tilføiede Femininendelſe ה ָ, er afkortet af Pronominet הִיא, hun. Denne Endelſe har Tonen. Ved at tilſætte det betonede ה ָ til כָּתַב bliver tredie Radicalbogſtav Begyndelſesbogſtavet til den ſidſte Stavelſe, og da Stavelſen תַב derved adſkilles, tabes den deri liggende, ikke ved Tonen holdte radicale Vocal; Cholem, Patach og Zere holdes blot ved Tonen (i Pauſa, hvor Patach tillige forlænges). Jvf. No. 203. Iſtedetfor den tabte Vocal opſtaaer Hjelpelyden Schwa mobile. Kamez antetonicum bliver ved. Saaledes opſtaae Formerne: כָּתְבָה, גָּדְלָה, קָטְנָה (jvf. Gen. 36, 7). — Femininendelſen ה ָ forvandles ved Nomina ikke ſjeldent til ת med eller uden en foregaaende Vocal. Samme Endelſe findes ſjeldent i Verbalformer, f. Ex. אָזְלַת Deut, 32, 36. (jvf. det Chaldæiſke og Arabiſke femin. sg).

27. Anm. I denne Form כָּתְבָה, ligeſom i כָּתְבוּ No. 30. יִכְתְּבוּ No. 187, 198. ſammenlignede med de foran Suffixer brugelige Former כְּתָבַתְ, כְּתָבוּ viſer ſig en Strid i Euphonielovenes Anvendelſer. ת ſtaaer ſom enkelt Conſonant uden Vocal foran Hovedtonen og kunde efter Euphonieloven No. 25 faae den fulde Vocal. Iſaafald vilde כ ikke faae eller beholde den, da det ikke meer ſtod umiddelbart foran Hovedtonen. Denne Fremgangsmaade har man fulgt i כְּתָבַתְנִי, כְּתָבוּנִי. Fordi i כָּתְבָה, כָּתְבוּ Tonen i ſidſte Stavelſe langt fra ikke er ſaa holden og ſtærk, ſom i hine Former, er Fortonsvocalen under ת endnu ikke indtraadt, men denne med

til andra, som [illegible] förlänga [illegible] gjör lång, [illegible] med första
mister ock, som [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] blir [illegible] till [illegible],
[illegible] bibehålles nämligen [illegible] som [illegible], som [illegible] og [illegible]; [illegible]
med [illegible] i [illegible] Sonn og M. i första Stafvelsen, som [illegible],
[illegible]. [illegible] af [illegible] förekomma sjelden, men kan [illegible]
[illegible] ang:, som [illegible] [illegible] af [illegible], men [illegible] förändras
den [illegible] Sed. til [illegible], som [illegible] [illegible]. I [illegible] kan [illegible] [illegible]
[illegible], som i [illegible], men [illegible] sammandragas [illegible]
[illegible], som [illegible] med [illegible] af [illegible], [illegible] det [illegible]. —
2) [illegible] den [illegible] [illegible] af [illegible] Stam: förekommer
en [illegible] sjeldnare, [illegible] den [illegible] [illegible] [illegible], at den
[illegible] [illegible]. Af [illegible] uppstår og [illegible], men [illegible]
[illegible] af [illegible] og [illegible] Sonen [illegible] första Stam, [illegible]; [illegible]
og [illegible]. I [illegible] [illegible] M., og de uppstår [illegible], som [illegible],
eller [illegible] som [illegible], som [illegible], eller [illegible]
[illegible] för [illegible], [illegible] [illegible], som [illegible]. I första Stam. [illegible]
M. i [illegible], som [illegible], [illegible]. —
3) [illegible] sjeldnare är det, at [illegible] antages, ligasom
i [illegible] Stam:, og at [illegible] Sonen, [illegible]
[illegible], men [illegible] antages at [illegible] som [illegible], lig.
som i [illegible] Sonner ([illegible]). [illegible] uppstår [illegible] för
[illegible] og [illegible] med [illegible] af den [illegible]. [illegible], för [illegible]. —

§ 5

I [illegible] [illegible] af [illegible] med [illegible] Gut: bestämmes den
[illegible] M. med Gut. [illegible], [illegible] när [illegible] är [illegible]
[illegible], [illegible], som [illegible] (Am: 17 og 16 a). [illegible] Gut: [illegible]
[illegible] den af M. til [illegible]. —

§ 6

Af [illegible] og [illegible] i Sonner med [illegible] [illegible] dessa af [illegible]
[illegible]. [illegible], [illegible] inga [illegible] [illegible], som [illegible], men
[illegible] [illegible], när [illegible], som
[illegible], eller förlänges med Sonen til [illegible], nämligen när [illegible]
[illegible] som [illegible]. När [illegible], [illegible] [illegible]
Stam. til [illegible]. [illegible] Sonner [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] til [illegible], [illegible] med det [illegible]
til [illegible] og med [illegible] til [illegible] (35 a og 9 a), som [illegible] og [illegible] uppstått af
[illegible], [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible] af [illegible] og [illegible]
[illegible] til [illegible] [illegible]
[illegible] til [illegible] (35 a), som [illegible] af [illegible], og detta kan [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

ל׳שׁ, upplösas [illegible] i Stat.-kon. Tiny. [illegible] deras Hjelpver., som ej [illegible], och י och ו förvandlades til Vokaler, som sammansmällte med föregående V. til Diftonger, saknar de uppstod [illegible] och [illegible]. I Pl.-Abs.-kanonen Hjelpver. falla sig, som [illegible] och [illegible], men ordentlig med ej allmänt uppkomna, och sammansmälte med de föregående V., saknar intet [illegible] antas, antages, som [illegible] —

§7

I de första Klassina, ulledt af med andra Gut. med [illegible] förändras dessa V. [illegible] sjelfmer til [illegible] som i [illegible], men förvandlig antages [illegible] och det ej. [illegible] blir mer förändrade, som [illegible] [illegible], och [illegible] med ef. [illegible]. Hvar [illegible] mellersta Vok. tager in första Stav. s Stab. Ulfoj, och första Vokalen blir [illegible] som [illegible] för [illegible], ligeså med [illegible], som [illegible] för [illegible] (114). Under i den första [illegible] i den föregående V., som [illegible] för [illegible] och [illegible] fram förän Diftf.: et sammansätt [illegible] under mellersta Stav. far [illegible] quiesc. (116). Hvar blir det [illegible], [illegible] första Stav. far ef. [illegible], som [illegible], för [illegible], da [illegible] fram et [illegible] blir det [illegible]. Man bruker [illegible] för [illegible] för [illegible] [illegible] Maade til [illegible], för det lange [illegible] faller [illegible] Stav. [illegible] af Plur. med [illegible] som mellersta [illegible], [illegible], men af [illegible] [illegible] för [illegible], [illegible] aningen til at finda. I Sing. fem. Pl. kan V. under [illegible] faller, som [illegible], men allmänt förekomma den anj. [illegible] den fik [illegible], men dette blott [illegible] (119), som [illegible].

§8

I samma [illegible] af mellersta Stav. förekommer sammandragna orden och [illegible] slutf., saknar ingen af V. nödvändig. [illegible] lingen [illegible] i fulen, [illegible] Dag. forte utelutes, utlagen neuer nagle Gut. fordra [illegible] (68), som [illegible], [illegible], [illegible]: för en Diftf. [illegible] den [illegible] V. [illegible], [illegible] blir [illegible], men ej [illegible] [illegible], som [illegible], men [illegible] af [illegible]. Dag. utelutes ej [illegible], när [illegible] far [illegible], som [illegible] men [illegible], ligeså til. [illegible] mange [illegible] [illegible] [illegible] Stav. [illegible], som [illegible] förekommer [illegible], der [illegible] [illegible] [illegible], men förändras [illegible] til [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] til [illegible], och

den letteste Vocallyd udtalte Consonant er ikke anseet for at være en mellem כ og Tonen indtrædende Stavelse, saa at Tonstavelsen har havt sin Indflydelse paa כְּ, da begge Consonanter ikke kunde være vocalløse.

28. Anden Person mascul. og femin. Af Pronominerne אַתָּ (אַנְתָּ) og אַתְּ (אַנְתִּי) bortkastes א med Vocalen Patach. En Følge deraf er, at ת ikke mere kan udtales dobbelt. Endelserne תָּ (תָּה) og תְּ (תִּי) tilsættes til Grundformen med Patach uden at frembringe nogen Forandring i Tonen og Vocalisationen af Grundformens sidste Stavelse; blot maa sidste Radicalbogstav, fordi det ikke mere staaer i Slutning af Ordet, faae det Tegn, hvorved der tilkjendegives, at det skal udtales uden nogen Vocallyd, nemlig Schwa quiescens, og formedelst dette Schwa quiesc. maa det følgende ת antage Dagesch lene. Grundformen med Zere bruges i denne Person ikkun, naar af særegne Grunde Tonen flyttes fra Grundformen til Endelsen, i hvilket Tilfælde Zere forkortes til Chirek (Jer. 2, 27.) Sædvanligt derimod substitueres her Grundformen med Patach. Vocalen Cholem holder sig i den tredie Grundform. Da Tonen ikke ligger paa Endelsen, men paa Grundformens sidste Stavelse, maa første Radicalbogstav faae det euphoniske Kamez (No. 25.) Saaledes opstaae Formerne: כָּתַבְתָּ (כָּתַבְתָּה), כָּתַבְתְּ (כָּתַבְתִּי Kethibh i Ruth 3, 3. ellers bruges ־ִי foran Suffixa) גָּדַלְתָּ, קָטֹנְתָּ, קָטֹנְתְּ. (I de to sidste Former forkortes Cholem til Kamezchatuf, naar det mister Tonen.)

29. Første Person. Den skjelner endnu ikke imellem mascul. og femin. Istedetfor נִי, den afkortede Form af אֲנִי, er Endelsen תִּי kommen i Brug. Da denne begynder med en Consonant og ikke har Tonen, saa er den

med Hensyn til Indflydelsen paa Grundformens Vocalisation aldeles lig med de i No. 28. anførte Endelser. Patach og Cholem forvandles ikke, Grundformen med Zere er kun i det anførte Tilfælde brugelig, og substituerer ellers den med Patach; første Radical faaer det euphoniske Kamez antetonicum. כָּתַבְתִּי, גָּדַלְתִּי, קָטֹנְתִּי.

30. Plural. Tredie Person. Den skjelner endnu ikke imellem mascul. og femin: Grundformen sammensættes med den obsolete Pluralform af Pronominet הוּא. Denne er הוּם (saaledes lyder den endnu i Arabisk), hvoraf pronomen separatum הֵם er forkortet ligesom Accusativsmærket אֵת er forkortet af אוֹת. Bogstavet ם (d. v. s. den labiale Nasal) er i nyere Former undertiden gaaet over til den beslægtede dentale Nasal, f. Ex. פְּרָיִן=בְּדִים. Saaledes forvandles הוּם til הוּן. Grundformens Vocaler forandres efter No. 26, 27. (jvf. derimod den Chaldæiske Dannelse קְטַלוּ). כָּתְ־בְהוּן sammentrækkes til כָּתְבוּן ligesom יְהַכְתֵּב til יַכְתֵּב (No. 216). Formen כָּתְבוּן forekommer kun sjelden uforkortet. Deut 8; 3, 16. Sædvanlig forkortes den ved at bortkaste Nasalen, כָּתְבוּ, גָּדְלוּ, קָטְנוּ. Naar Tonen af særegne Grunde trækkes tilbage, holder Grundformens characteristiske Vocal sig, og Patach forlænges til Kamez. (חָדֵלוּ ved Siden af חָדְלוּ Jud. 5, 7.)

31. Anden Person skjelner allerede imellem Mascul. og Femininum. Af Pronomina אַתֶּם, אַתֶּן bortkastes אַ og Dag. forte i ת efter Nr. 28. De med en Consonant begyndende Endelser תֶם og תֶן have og beholde Tonen; Grundformens sidste Stavelse bliver altsaa tonløs. En Følge deraf er: 1) Kamez antetonicum under første Radical antages aldrig. Det i Grundformen liggende Schwa mobile er tilstrækkeligt til at udtale Consonanten. 2) Grundformens

sammansmältat med det föregående = til Dessf. ∴, [illegible] i Lutheran tilfogat, såledeles [Hebrew], Pl. [Hebrew]. Den förkortning kommer med Sf. −, undantagen samma, som i [Hebrew], är förlängt til −, som [Hebrew], Pl. [Hebrew]. —

§ 9

I Sid. [illegible] [illegible] det [illegible] sin Tillbögjelse til at assimilera sig med det följande bogst., da den ställe fordubblas, men som [illegible] bogst. og kan medtaga Dag., som [Hebrew] af [Hebrew], [Hebrew] för [Hebrew]. Til följe [illegible], som Dag. som i [Hebrew], som [Hebrew], [Hebrew] som [illegible] Plads er derved [Hebrew] af [Hebrew], men såledeles, at första [illegible] [illegible] udeladt foran Suff. og i Pl., undtagen [Hebrew]. − [illegible] [Hebrew] förlängt til [illegible], men [illegible] Exempler bliver til −. I Pl. kommer det egentlige [illegible] [illegible], som [Hebrew], som af Sf. [Hebrew]. Dette er första Klasse.

§ 10

I <u>andra Hovedklasse</u> [illegible] Nomina [illegible] Sf. [illegible] [illegible] [illegible], og [illegible], =, −, −, −, −. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Formerne [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew]. Disse Sf. lide i Sing. en Hovedforandring ved Tonen, som [illegible] Sf. M. [illegible] förlänges, om den egentlige er lang, [illegible] til −, − −. Og forkortning [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stat. [illegible] og förlänges. Den första [illegible] [illegible] foran Tonen, [illegible] den [illegible] [illegible] −, [illegible] [illegible] följende 5 Former for Stat. absolut. i Singularis: [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew] og [Hebrew]. [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] [illegible], som i [Hebrew], [Hebrew], [Hebrew] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], og [Hebrew] [illegible] [illegible] for [illegible] pas. i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible], [illegible] forkortes − til −, da [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ∴ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], men [illegible] [illegible] for det [illegible] [illegible], at det forvandles til −, som [Hebrew] bliver i Stat. abs. [Hebrew]; [illegible] [illegible] − bliver det [illegible] til −, [illegible] forandres [illegible] [illegible] i Stat. [illegible] til en [illegible], som [Hebrew] bliver i Stat. [illegible] [Hebrew]. [illegible] med − [illegible] [illegible] M. i Stat. [illegible], undtagen [illegible] −, [illegible] − forkortes til [−]. I Pl. i Stat. abs. [illegible] [illegible] til [illegible], og [illegible] [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible]. De Sf. M. [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], men [illegible] [illegible] [illegible].

dog kan i nutidsudtalen gaaen over til [illegible], som [illegible]
Derimod forekommer det og [illegible], at [illegible] Lyd [illegible]
[illegible], i [illegible] Tilfælde [illegible] 2 [illegible] forekommer,
som [illegible], [illegible]
I derimod [illegible] og [illegible] beständig [illegible], da [illegible]
[illegible] fra [illegible] altsaa [illegible] 2 Lyd og
[illegible] foran [illegible], [illegible]
[illegible], naar den er [illegible], og [illegible], naar
den er [illegible], som [illegible], [illegible] og [illegible]
[illegible] 2 [illegible]
[illegible], som [illegible], som [illegible]

§ 11

[illegible] af [illegible] forekommer
[illegible], at [illegible], som [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible]
til [illegible]
[illegible], og at den [illegible] som [illegible]
[illegible] af [illegible] for
[illegible] til [illegible], som [illegible]
[illegible], [illegible]
[illegible], som [illegible], men i [illegible]
[illegible] Lyd, og der [illegible]
[illegible], som [illegible], for [illegible], [illegible]
[illegible]
[illegible] Lyd, som [illegible], for [illegible]
[illegible], som [illegible]
[illegible]
[illegible], som §4,2. [illegible] og [illegible],
[illegible]
[illegible] Lyd, [illegible]. I [illegible]
[illegible] Lyd [illegible], som [illegible]
[illegible]. I [illegible]
[illegible] (151), [illegible]
[illegible] for som [illegible]
[illegible], da [illegible] Lyd [illegible]

characteristiske Vocal forkortes, naar dens Natur tillader det. a. Patach kan ikke forkortes, bliver altsaa uforandret. b. Zere forkortes til Segol eller Chireck; men som oftest substitueres ogsaa her Grundformen med Patach. jvf. No. 28. — c) Cholem forkortes til Chamczchatuf. כְּתַבְתֶּם, שְׁאֶלְתֶּם, יְרִשְׁתֶּם, גְּדַלְתֶּם, קְטָנְתֶּם. Endelsen תֶּם var oprindeligen gener. commun: (jvf. No. 26. 30), ligesom Pronomen אַתֶּם, en af אַתּוּם opstaaet Pluralform, hvis Singular er אַתְּה. (jvf. תוּם Nr. 30. Vocalen u af אַתּוּם har holdt sig i Formen foran Suffixa; jvf. den Chaldæiske Endelse תוּן, i Fem. תֵּן, og den Arabiske תוּם). Derfor forekommer Formen כְּתַבְתֶּם ikke blot som Masculinum. Istedetfor תֶּן forekommer den med ה demonstrativum forlængede Endelse תֶּנָה.

32. Første Person skjelner endnu ikke imellem Mascul. og Femin: Pronominet אֲנַחְנוּ forkortes til נוּ. Denne Endelse begynder med en Consonant og har ikke Tonen, hvorfor den virker paa Grundformens Vocalisation ligesom de i No. 28 og 29 omtalte Endelser. Patach og Cholem forvandles ikke, Grundformen med Zere substituerer den med Patach; første Radical maa faae Kamez antetonicum כָּתַבְנוּ, גָּדַלְנוּ, קָטֹנְּנוּ.

---

33. De i No. 24-32 udviklede Normalformer forandres formedelst saadanne radicale Bogstaver, der ei taale dem uforandrede. De Consonanter, som i Tidens Løb antoge en eller anden Svaghed, ere:

1. slige, der have saa lidt Consonantværdi, at de enten kunde ophøre at være Consonanter, eller assimilere sig med en anden stærkere Consonantlyd, eller ogsaa ganske bortkastes.

2. slige, der dannes ved et Sprogorgan, som elsker bestemte Vocallyd meer end andre.

Til No. 1. høre Halvvocalerne ו י א, desuden de liquide ל, נ, til No. 2 Strubebogstaverne.

Disse Bogstaver have tildeels ikke alene begyndt at foraarsage afvigende Dannelser, men Sproget har endog levet saa længe, at de ofte allerede ere blevne de sædvanlige og have fortrængt de regelrette Dannelser.

Hine Bogstaver kunne foraarsage uregelmæssige Dannelser enten som første, eller som anden, eller som tredie Radical. — Første Radical betegne vi med Bogstavet פ, anden ved ע, tredie ved ל, af Roden פעל.

Foruden hine opstaae Uregelmæssigheder i de Rødder, hvis anden og tredie Radical er den samme Consonant, da dens dobbelte, skarpt adskilte Udtale ikke var behagelig for Folkets Øren.

34. Radices לו og לי.

Rødderne לו og לי danne kun en eneste Grundform med Patach uden at der tages Hensyn til Verbets transitive eller intransitive Bemærkelse. Roden שלו danner שָׁלֵו; גלי danner גָּלִי hvoraf de enkelte Personer udledes med følgende, ved Halvvocalerne frembragte Afvigelser.

35. Singular. tredie Person mascul.

Den regelmæssige Dannelse שָׁלַו taales sjelden, גָּלַי aldrig. En Halvvocal ved Stavelsens Ende taales sjelden efter en heterogen Vocal, ו eller י taales sjelden efter Patach, som er den characteristiske Vocal i sidste Stavelse. For at undgaae en Halvvocals Collision med en heterogen Vocal, kjender Sproget forskjellige Midler.

§ 12

Af Lød brugte i Gut. i de T. der ej fra Sl. = [illegible] under anden Lød, fra 2 Lød fra Gut, naar den [illegible] med Omlaut [illegible], dem af Sl., som [illegible] = [illegible], som [illegible], [illegible] er det ej Tilfælde med [illegible] og [illegible] ([illegible]), som [illegible].

§ 13

Af Lød [illegible] og [illegible]. [illegible] 5 [illegible] [illegible] fra 2 Lød tilbage [illegible] den første, og [illegible] [illegible] 2 Lød som [illegible] ([illegible] og [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] til [illegible], [illegible] [illegible], med den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], saa og [illegible] [illegible] med [illegible] –, [illegible] med –, og [illegible]. [illegible] [illegible] sammenstille T. [illegible] og [illegible], som [illegible] [illegible].

§ 14

Den brugte Grundklasse [illegible] Klasse. Det [illegible] for denne Klasse er en oprindelig [illegible] lang [illegible] [illegible] [illegible] oprindelig [illegible], men med [illegible] forlænget [illegible] [illegible] Lød. Den [illegible] [illegible] [illegible] første Lød. – er langt –, og den anden [illegible] [illegible] af – forlænget –. [illegible] T. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Tal. [illegible] i første Klasse [illegible] forlænget –, som [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] med [illegible] – i første Klasse, som [illegible]. [illegible] – i anden Klasse [illegible] der [illegible] kun [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible] – [illegible] [illegible], som [illegible], men i [illegible] i [illegible] [illegible] det, som [illegible]. Af de Kl. [illegible] med Sl. [illegible] [illegible] Lød, [illegible] en [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible], som [illegible] [illegible]. (4–9) Den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lød [illegible] (141). Den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Kl. [illegible] [illegible] Klasse, [illegible] Klasse [illegible] [illegible] med den anden Klasse [illegible] Klasse, [illegible] de [illegible] Sl. [illegible] anden Klasse, [illegible] [illegible] og [illegible] [illegible], = [illegible] – [illegible] = og – med [illegible] [illegible] til – og –

menns de åniga af Halûmen men lunga. For det gangbare
[illegible]: Lod: ikke antages en af. W (75 og 142). Dette W: [illegible]
i dette Stam: med [illegible] efter [illegible] = [illegible] efter de
Formerne med det Af: = i andre Stam. [illegible]
Formen, som [illegible], men [illegible] som [illegible], hvi-
lken Af: W: er = [illegible] med Nat. [illegible], [illegible] med Nat. [illegible], [illegible]
med W [illegible], [illegible], og [illegible] med Na — . Alle disse
Stam. kunne Sub. bem:, men nogle kunne den bestemt gaa
en [illegible] Maade, [illegible] bruges [illegible]
[illegible] = især en [illegible], der [illegible] efter [illegible]
[illegible] en bestemt [illegible], som [illegible] (Tak)
[illegible] den, [illegible] Stam. [illegible] Verbalt.
[illegible] (Skygger) [illegible]. [illegible] Stam: med —
bruges især om den, der lider af en [illegible]
Til Stam: med = [illegible] Ordet [illegible], [illegible]
den Almægtige (Gud) afledt [illegible]. I denne [illegible] er = [illegible]
-ning forlænget med [illegible] - afledt [illegible]
[illegible] som [illegible] i Stedet for [illegible] med [illegible]
[illegible] i Skrift og Udtale. Afledt [illegible] efter-
Formen, som [illegible]. I [illegible] af disse Stam. [illegible]
[illegible] i [illegible] Stam: [illegible] i [illegible] af
[illegible] Stam: [illegible] i [illegible] Stam: [illegible] forandret —

§ 16

Foruden disse Stam. [illegible], [illegible] af den [illegible]
[illegible], som efter [illegible] andre Radic: Gjentagelse, [illegible]
[illegible] af de [illegible], der [illegible] med [illegible]
[illegible] Radic: Gjentagelse, allerede de [illegible] i Gram: 141
[illegible]. Ogsaa [illegible] forekomme de [illegible]
i [illegible] Stam. = [illegible] af [illegible]
af den [illegible] (Anlig) [illegible]. I [illegible]
[illegible] det [illegible] = for det [illegible],
den er = [illegible] forlænget, som [illegible]. Til den
Formation [illegible] og Ordet [illegible] (Skjön) [illegible]
[illegible], af [illegible], [illegible] [illegible] og [illegible]

a. begge blive, Halvvocalen gaaer over til den beslægtede Vocal, som sammensmælter med den foregaaende Vocal, f. Ex. ו bliver u og sammensmælter med a til ô (au); י bliver i og sammensmælter med a til ê (ai) o. s. v.

b. Halvvocalen viger for Vocalen.

c. Vocalen lemper sig efter Halvvocalen.

I vort Exempel vilde efter lit. a. opstaae Formen שָׁלוֹ, גָּלֵי; paa denne Maade vilde Formens characteristiske Vocal forsvinde. Dette vilde ogsaa være Tilfældet efter lit. c. Derfor valgtes den under lit. b. angivne Vei; for at vedligeholde den characteristiske Vocal a maatte Halvvocalerne ו og י vige; Vocalen a, staaende i en enkelt betonet Stavelse, blev forlænget og fik som fulcrum Bogstavet ה (ligesom i Pronominet אַתָּה). שָׁלַו og גָּלַי bleve שָׁלָ, גָּלָ, siden שָׁלָה, גָּלָה.

36. Tredie Person femin. Efter No. 26 er den udledt af Masculinformen. Naar to homogene Vocaler collidere, saa sammensmælte de til een. Masculinformen גָּלָ, forøget med Femininendelsen ה־ָ, vilde sammensmælte til גָּלָה. Da paa denne Maade den 3die Person femin: ikke kunde adskilles fra den tredie mascul., valgtes den i No. 26. anførte ved regelmæssige Rødder sjeldne Dannelse ved at forandre ה til ת. Af mascul. גָּלָ dannes altsaa גָּלַת, f. Ex. עָשָׂת Levit. 25, 21. Denne Form bruges især kun (ofte forkortet) foran Suffixa, men er ellers sædvanligen forøget ved Tilføielsen af det demonstrative ה־ָ (No. 77), saa at גָּלַת blev til גָּלְתָה (Kamez under ג efter 27). Det betyder egentlig altsaa: hun der aabenbarer. Sjældne Former, som חָסָיָה (Ps. 57, 2.) ere umiddelbar udledte af

Grundformen. Den characteristiske Vocal Patach er i denne Form forlænget formedelst den tilbagetrukne Tone, og første Radical fik af samme Aarsag **Kamez** anteto-nicum.

37. Anden Person mascul. femin. og første Person. Foran Endelser, der begynde med en Consonant, vælges den i No. 35. lit. a. angivne Vei. Det tredie Radicalbogstav fortrænges ikke. Halvvocalen ו kan endnu sjælden blive uforandret og taale den regelrette characteristiske Vocal, f. Ex. שָׁלַוְתִּי; men sædvanligen forvandles den til י, og dette י (enten oprindeligt eller opstaaet ved Forvandlingen) gaaer altid over til den tilsvarende Vocal i, som efter No. 35. lit. a. sammensmælter med det forangaaende Patach til é (ai=é). Diphtongen é bibeholdes aldrig i Kal. men forvandles, afslibes altid til i. גָּלַיְתָּ bliver først גָּלֵיתָ og siden גָּלִיתָ. (Dagesch lene i ת maa falde bort).

Anm. Man kan ogsaa forklare disse Former efter No. 35 lit. c, saa at Vocalen Patach maatte vige for י, der er gaaet over til i. Men Analogien i de samme Personer i de øvrige Verba, Nifal, Piel o. s. v. forbyder denne Forklaringsmaade. Jvf. No. 146. b. 175. 205.

38. Pluralis. Tredie Person. — Foran Endelser, der begynde med en Vocal, tabes Halvvocalen ved Syncope, naar den forangaaende Consonant ikke har nogen fuld Vocal, men blot Schwa simplex mobile. Formen גָּלְיוּ maa altsaa syncoperes til גָּלוּ, men kan vedligeholde Halvvocalen, naar det forangaaende Bogstav formedelst den tilbagetrukne Tone har den fulde til

til —, og sammensmelter med det foregaaende — til —,
og ה Suffixum tilføjes. [illegible] [illegible]. Man [illegible]
[illegible] med — ; og de [illegible] [illegible] [illegible].

§17.

Om de Verber, der udledes af Rødderne ved Tilføjelse af [illegible]
[illegible] til Radikalerne. Til disse Verber henhøre først nog-
[illegible] [illegible] Verber —, som [illegible] ([illegible]) [illegible]
[illegible]. For det andet, nogle Verber, danne [illegible] [illegible]
[illegible], som [illegible] [illegible] —, [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] — [illegible] første [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], som [illegible] (Olie) af Rod. [illegible], egentlig det
glinsende; [illegible] (ned) af [illegible]. For det tredje, mange
Verber udledes ved det [illegible] ה, og disse Verber
udgjøre [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eller
[illegible]. Man kan derfor skjelne mellem ה [illegible]
og ה [illegible]. Ved det første danne de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Det første betyder først
[illegible], [illegible] noget skeer, og [illegible], naar det skeer, [illegible]
[illegible], egentlig [illegible], hvor der der [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] noget skeer, [illegible] [illegible]
([illegible]) og [illegible], [illegible] man [illegible]. [illegible] det
[illegible], i Almindelighed [illegible], [illegible] der [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] ([illegible]) og, [illegible] der [illegible]. I disse Verber, [illegible]
[illegible] [illegible] Verber [illegible] [illegible], som [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] til —. [illegible] — [illegible]
[illegible] og [illegible] [illegible] —, men [illegible] — og —, og
[illegible] [illegible] — [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] —, men første [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] der [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], som [illegible] —, som
[illegible], og [illegible] af ה, men [illegible] —
og [illegible] [illegible] [illegible] første [illegible] [illegible], som [illegible],
og efter — [illegible] [illegible] naar første [illegible] [illegible],

som [illegible], og [illegible] —

§18

Naar disse end at foranstaaet [illegible] udlydende Stam: deels den
meget Lyd medens [illegible] [illegible], [illegible] en for-
andret Form. Naar [illegible] i [illegible] i sidste Stav [illegible] eller
sammenfaldet dermed [illegible], som forandres til [illegible], [illegible]
at der opstaaer [illegible]; i dansk [illegible] [illegible] som [illegible]
[illegible], som [illegible] af [illegible]. for oprindelig og [illegible];
[illegible] foran [illegible], [illegible]. [illegible] i sidste Stam- [illegible]
[illegible] uforandret, og sidste [illegible] [illegible].

§19

Denne Lyd [illegible] af 18 og 55. Gsf: [illegible] forandres [illegible]
[illegible] saa, at [illegible] [illegible] tilbage til [illegible], og
at [illegible] gaaer over til en [illegible] [illegible], og [illegible]
[illegible] med det foregaaende [illegible] (55 og 97) [illegible]
[illegible] opstaaer [illegible]; da den [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] og, som [illegible] [illegible], nogen [illegible] [illegible]
man istedetfor det oprindelige [illegible] opstaaer [illegible]. [illegible]
[illegible]: [illegible] [illegible] det af: [illegible] (25). [illegible]
[illegible]; [illegible] i [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] uforan-
andret, fordi der er ingen [illegible]. [illegible]
[illegible]. Ved Siden af denne [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] af Gsf: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] i [illegible] §55, a [illegible]; [illegible] [illegible]
[illegible] tilbage, og [illegible] med [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] forandres Gsf. [illegible] til [illegible], [illegible] [illegible]
og [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] Med andre [illegible]: [illegible] i [illegible] [illegible]
med [illegible] forekommer efter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

§20

[illegible] Lyd [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] forekom-
[illegible] sjelden [illegible] [illegible], som [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] i [illegible] Stam,
naar den er [illegible] [illegible] [illegible], fordi [illegible]
[illegible] [illegible] efter den (68, a), som [illegible], man [illegible]
[illegible] og [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

Kamez forlængede characteristiske Vocal, גָּלָיו, jvf. Deuter. 32, 37. Ps. 73, 2. K'ri.

39. Anden mascul. og femin. forandre Grundformens sidste Stavelse efter No. 37, da Endelserne begynde med en Consonant. Første Stavelse er regelmæssig efter No. 31. גְּלִיתֶם, גְּלִיתֶן for גְּלַיְתֶם, גְּלַיְתֶם. — Paa samme Maade dannes første Person גְּלִינוּ for גְּלַיְנוּ.

Anm. I nogle Exempler er א skreven istedetfor י, a) uden Indflydelse paa Formens Vocal, f. Ex. רִצֵּאתִי for רִצִּיתִי Ezech. 43, 27. b) med de Vocaler, som finde Sted i לא, f. Ex. תַּלְאוּ for תִּלּוּ af תלי, 2 Samu. 21, 12 K'ri.

40. Radices לא.

Rødderne לא danne en dobbelt Grundform, den transitive med Vocalen Patach, den intransitive med Zere. Roden מצא danner מְצָא og ירא – יְרֵא.

41. Singular. tredie Person mascul. Naar Bogstavet א uden Vocal slutter en Stavelse, og især Ordets sidste Stavelse, ophører det at være Consonant, og bringes til at hvile i den forangaaende Vocal. Da det saa bliver den foregaaende Vocals fulcrum, maa denne forlænges, hvis det er muligt. מְצַא (maza') bliver til מְצָא; יְרֵא kan ikke forlænges.

42. Tredie Person femin. Ved at tilsætte den med en Vocal begyndende Endelse ־ָה er א ikke meer en vocalløs Endeconsonant (som i No. 41) men begynder den sidste Stavelse. Derfor bliver det igjen Consonant og Formen er regelret מְצְאָה, יְרְאָה. Men i de Former, hvori Femininum dannes ved Consonanten ת (No. 26), vedbliver א at hvile i den foregaaende forlængede Vocal קְרָאת. Den sidste Form bruges sjeldent.

43. **Anden mascul. og femin.** — Da Endelserne begynde med en Consonant, א altsaa slutter den foregaaende Stavelse, taber det, som i No. 41, sin Consonantværdie, bringes til at hvile i den foregaaende Vocal og forlænger den, hvor det er muligt. מְצָאְתָּ bliver til מָצָאתָ og מְצָאְתְּ til מָצָאת (uden Dagesch lene i תָ). For den intransitive Form ligger ikke, som i regelmæssige Rødder, (No. 28), en anden Dannelse med Patach til Grund, men den med Zere bruges ogsaa foran Affixerne, og א hviler der i Zere, hvilken Vocal ikke kan forlænges (41. jvf. No. 147.) יְרֵאְתָּ bliver til יָרֵאתָ, og יְרֵאְתְּ til יָרֵאת.

44. Denne Forandring af Grundformens sidste Stavelse gjelder ogsaa om anden Person pluralis, og første Person Singular og Plural, fordi deres Affixer ligeledes begynde med Consonanter, og א slutter Stavelsen. Paa samme Maade bruges ogsaa der Grundformen med Zere for Intransitiva. מְצָאתֶם, יְרֵאתֶם, מָצָאתִי o. s. v. for מְצָאְתֶּם, יְרֵאְתֶּם, מָצָאְתִּי o. s. v.

45. Tredie Person Pluralis er regelmæssig. Da Affixet begynder med en Vocal, א altsaa ikke meer slutter den foregaaende Stavelse, men begynder den næstfølgende, kan det blive ved at være Consonant (jvf. 42.)

Anm. I nogle Exempler er det hvilende tredie Radicalbogstav udeladt, f. Ex. מָצָתִי Num. 11. 11. מָלֵתִי Hiob. 32, 18. Former som כָּלִאתִי, צָמִת, כָּלִי Ps. 119, 101. Ruth. 2, 9. Ezech. 28, 16. o. a. beroe paa en Forvexling med Rødder לי.

46. **Radices לה, לח, לע.**

Disse Rødder skjelne imellem to Grundformer, den med Patach og den med Zere. Dog dannes den sidste

e aldeles oprindel, og = allfra paalagt til ÷, saa [symbol]. Det forandfuldte [symbol] fører sædvanlig allerede en M: foran Stavelsen, naar og enten ÷ enten eller ÷ endnu: (110, a) idet denne M. følder sig nedug efter i Eos. f. ex. i Flertal. Sammenstød ÷ og ÷ i første Stavelse ene [symbol], i [symbol] af Lyd [symbol]; [symbol], [symbol]; for Ex. som [symbol] endnu saa befaldt ikke oprindelige ÷ er [symbol]. —

§ 21

Af Lyd [symbol] udledes disse Nav. saa, at [symbol] assimilerer sig med følgende Lyd: (120), som [symbol] af Lyd [symbol]. Af Lyd [symbol] og [symbol] dannes de saa at den af. M. under [symbol] bestemmes med Taller [symbol] (112, b). Der opstaar altsaa Sammensætning som [symbol] af Lyd [symbol] og [symbol] af [symbol]. Opstaa [illegible], som i Taller [symbol] (112, a) er assimileret med det følgende begyndes, som [symbol] af [symbol]. Hele Lyd, som første Lyd er Gut., bestemmes Gjældende i første Stav. til =, og ÷ [illegible] forandret allerede [illegible] efter til ÷ Lang: (116), som [symbol]

§ 22

Den fjerde Klasse Nav: dannes med at sætte [symbol] foran Lyd.; disse saa mange [illegible] med [illegible] med [symbol] dannede Nav.; [symbol] [illegible] paa samme Maade [illegible] som [symbol], og der opstaar [illegible] de samme Afvigelser i [illegible] Lyd. —

§ 23

Efter Gram. § 19 og Gram. [illegible] der findes de Nav. der dannes umiddelbart af Roden, andre, der udledes af fuldendte Taledele. Disse [illegible] ikke udelukkende [illegible] af Nav: eller andre Taledele [illegible] Ord. [illegible] forekommer: [symbol] og [symbol], hvilken man oprindelig [symbol] og [symbol]. Disse Endelser [illegible] saa sælle [illegible] af Lyd. umiddelbart udledte Ord, som [symbol] af [symbol]. [illegible] [symbol] af [symbol]. Man [illegible] at de med dem dannede Ord med [illegible] fuldendte Taledele, og [illegible] de [illegible] eller Abstrakt [illegible], som [symbol] af [symbol], [illegible]

gerf. — er [illegible]; namlig af Gf. däri de afledes ol-
after Anm. til 819. I Danna [illegible] ligger Gf. [illegible]
i stället för den [illegible] [illegible], hvaraf [illegible]
[illegible] er i disse Ham. andra Lad. [illegible]
man [illegible] af af. Grunde, og [illegible] [illegible]
den Lad. for — det af: — [illegible], som [illegible], [illegible].
Sjelden er [illegible] Lad. [illegible], som [illegible]. Men
denne Ham. [illegible] af Lad. [illegible] [illegible]
andre [illegible] som [illegible], som [illegible] af Lad
[illegible], men efter er den allerede [illegible] med [illegible]
[illegible], [illegible] Lad. [illegible] at [illegible]
er, og [illegible] = [illegible], som [illegible] af Lad [illegible], [illegible]
af [illegible] den anden [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] Lad. er [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] Lad. [illegible] af [illegible]
[illegible], er [illegible], som [illegible] af [illegible], [illegible] ([illegible])
af [illegible] osv. [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], som [illegible] af
[illegible] og [illegible] af [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible], eller igjen
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] af [illegible], som [illegible] af Gf.
[illegible], som [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] er [illegible] efter [illegible] [illegible],
og [illegible] [illegible] Ham., som [illegible]. —

ikke af alle Rødder. גבה, שמע, שמח, שמח danne גָּבַהּ, שָׁמַע, שָׂמַח, שָׂמֵחַ.

47. **Singular.** Tredie Person **mascul.** Den dannes af Grundformen med Patach aldeles efter No. 25. Men i den anden Grundform stemmer Vocalen Zere ikke overeens med Gutturalbogstavets Natur, saa at dette kunde udtales med et foregaaende Zere. For at undgaae denne Mislyd, kjender Sproget to Veie:

a. Zere fortrænges, og istedet for samme antages en Vocal, som svarer til Strubebogstavets Tilbøielighed.

b. Zere kan vedligeholdes; men i saa Fald antages en flygtig Vocallyd, hvorved Gutturalen udtales, og hvortil den slutter sig. Vocallyden høres derfor efter Zere, foran Gutturalen, skjøndt den i Skrift ikke kan betegnes anderledes end efter Gutturalen. Denne euphoniske Vocallyd er bekjendt under Navn af **Patach furtivum** (גְּנוּבָה).

I den af Grundformen med Zere udledte 3 Pers. **masc.** beholdes Zere som oftest ved Hovedaccenter, medens det kan fortrænges ved mindre (conjunctive) Accenter. Formen er altsaa שָׂמַח, שָׂמֵחַ (læs **saméach.**) (Jvf. No. 207.)

48. Tredie Person **femin:** regelmæssig efter No. 26. Zere af Formen שָׂמֵחַ holder sig ogsaa her i Pausa, שָׂמֵחָה **prov.** 2, 17. **Patach furtivum** falder bort, saasnart Gutturalen ikke mere staaer i Enden af Stavelsen, men begynder den følgende Stavelse. Af גבה forekommer den senere Form גָּבְהָא istedetfor גָּבְהָה Ezech. 31, 5. **Kethibh.**

49. Anden Person **mascul.** Gutturalen slutter Stavelsen, d. v. s. den har **Schwa quiescens.** I dette

Tilfælde kan den beholde dette Schwa *quiescens*, og det skeer som ofteſt, eller den kan antage Schwa mobile compositum, hvad der i denne Form aldrig skeer. Derimod i de Tilfælde, hvor Gutturalen efter den regelmæssige Dannelse skulde have Schwa *mobile* simplex, bestemmer den dette allerede altid til et Schwa compositum. (No. 66). I Grundformen med Zere fortrænges denne Vocal altid. (No. 28. 47, a.) שָׁמַעַתְּ, שָׁמַעְתְּ regelret efter No. 28.

50. Anden Person femin. kan endnu dannes ganske regelret efter No. 28, f. Ex. לָקַחְתְּ 1 Reg. 14. 3. Men sædvanlig har Gutturalens Svaghed allerede bevirket, at der antoges Hjelpevocalen Patach, hvori den hvilede. לָקַחַתְּ, שָׁמַעַתְּ. Dagesch lene i ת og Schwa under samme Bogstav (som ikkun sættes i Enden af Ordet, naar to vocalløse Consonanter slutte Ordet) vise, at Hjelpevocalen blev udtalt foran Gutturalen, ligesom i שָׁמַחַ (No. 47.) Jvf. No. 148. 177. 207.

51. Første Person singul. og plur. og anden Person plur. mascul. og femin., hvis Affixer begynde med en Consonant, og hvor Gutturalen slutter den foregaaende Stavelse med Schwa quiescens, ere efter No. 49 og No. 29, 31, 32. regelmæssige. שָׁמַעְתִּי, שָׁבַחְתִּי, שְׁמַעְתֶּם, שָׁמַעְנוּ.

52. Tredie Person Pluralis, hvori Gutturalen begynder den følgende Stavelse, er efter No. 48 og 30 regelret. Formen med Zere findes foran Suffixa. שְׁכֵחוּנִי Jer. 2, 32.

53. **Radices ל״ן.**

Bogstavet נ uden nogen Vocallyd er ved Enden af Roden endnu ikke saa tilbøieligt til at opgive sin eiendommelige Consonantværdi og assimilere sig med Endelsernes Begyndelsesconsonant, hvorimod det i Begyndelsen af Roden higer efter at assimilere sig med en følgende radical Consonant, naar det er selv vocalløst. Derfor forekomme kun faa Exempler, hvori det vocalløse נ som sidste Radical assimilerer sig, nemlig af Roden נתן, i anden Person sg. נָתַתָּ (=נָתַנְתָּ) for נָתַנְתָּ, femin. נָתַתְּ, plur. נְתַתֶּם, første Singul. נָתַתִּי.

54. **Radices ע״ו og ע״י.**

Rødder ע״ו danne de tre Grundformer med Patach, Zere og Cholem. Derefter opstaae Formerne קָם, מֵת, בּוֹשׁ. Halvvocalen ו holder sig endnu sjeldent i Røddernes Midte. Hvor den holder sig, ere Formerne ganske regelmæssige, f. Ex. i mange Rødder, som baade ere ע״ו og ל״ה eller tertiae gutturalis.[1] Sædvanlig opstaae derimod allerede afvigende Former formedelst ו's Svaghed. Her maa skjelnes imellem to mulige Fremgangsmaader.

55. a. ו kan kaste den Vocal, hvormed det burde udtales, tilbage til den foregaaende Consonant, og ganske fortrænges ved den nu foregaaende Vocal (jvf. No. 35. b.) Naar i dette Tilfælde den foregaaende Consonant selv har en foranderlig Vocallyd, saa fortrænges den af samme tilbagekastede.

b. ו kan paa samme Maade kaste Vocalen til-

---

[1]) I Roden חוה er Halvvocalen ו gaaet over til det stærkere י, saa at f. Ex. 3die Person bliver חָיָה istedetfor חָוָה. jvf. No. 69. I fut. apocop. יְחִי staaer endnu ו. No. 133.

bage, opløses til den tilsvarende Vocal u og sammensmælte med den foregaaende Vocal. (No. 35, a.)

I den præteritiske Grundform har man valgt den første Vei. קָוַם forvandles til קָוּם, קָם; ligesaa מָוֵת til מֵת og בָּוֹשׁ til בֹּשׁ.

56. Tredie sigularis mascul:

Grundformens Vocal kan endnu blive uforandret, f. Ex. בַּז Zach. 4, 10. טַח Jes. 44, 18. Saaledes altid Formerne med Zere og Cholem. מֵת, בֹּשׁ. Men paa Vocalen Patach i Formen קַם har Euphonien allerede sædvanligen influeret. I dette contraherede Eenstavelsesord med Tonen syntes Patach ikke at være lang nok til at holde Tonen. Det er derfor sædvanligen forlænget til Kamez, קָם, og man begyndte endog paa at skrive קָאם for at gjøre Vocalens Længde end mere iøinefaldende. (Hos. 10, 14.)

57. Tredie singul. femin: udledes regelmæssigen af Masculinformen med Undtagelse af at Endelsen mister Tonen, som holdes ved den forlængede Vocal i Stavelsen קָ. Der opstaae altsaa Formerne קָמָה, מֵתָה, בֹּשָׁה (Exod. 7, 21. Ierem. 15, 9.)

58. Anden Person singul. m. og fem. Den til קַם forandrede Grundform sammensættes regelmæssigen efter No. 28 med Endelserne. Vocalforlængelsen er her saa lidt nødvendig, som i כָּתַבְתָּ, fordi et Fleerstavelsesord lettere kan holde Tonen ved en kort Vocal. I Femininformen, skjøndt den bestaaer af een Stavelse, beholdes Patach, fordi to følgende vocalløse Consonanter forhindre dets Forlængelse. Formen med Zere substituerer her altid Patach, som i regelmæssige Rødder.

Cholem bliver. קַמְתָּ, קַמְתְּ, מֵתָה, בֹּשְׁתְּ (Ezech. 28. 8. Jerem. 2. 36.)

59. Anm. I Roden בוא maae Formerne בָּאתָּ, בָּאתְּ forvandles til בָּאתָ, בָּאת (uden Dagesch lene i ת) efter No. 41. 43. Dette gjelder om alle Personer, hvori א slutter Stavelsen, altsaa hvor Afformativerne begynde med en Consonant. I første plur. forekommer בָּנוּ for בָּאנוּ 1 Sam. 25, 8. Jvf. 45. Anm: Formen בָּאת er een Gang skreven uregelmæssig בָּאתִ 2 Sam. 14, 3.

60. Første Person singul. dannes paa samme Maade som anden. קַמְתִּי, מַתִּי, בֹּשְׁתִּי (Genes. 19, 9. Esra 8, 22.)

61. Tredie pluralis. Ved at tilføie Vocalendelsen løsrives Grundformens sidste Radical fra den første. Tonen gaaer ikke over til Endelsen, men holdes paa Grundformens Vocal, som af begge disse Grunde (fordi den staaer i en enkelt og betonet Stavelse jvf. No. 35) er forlænget, hvor den ikke var lang. Patach bliver til Kamez, men Zere og Cholem ere lange nok til at holde Tonen. קַמ|וּ bliver קָ֫מוּ, מֵתוּ, טֹבוּ (Exod. 4, 19. Numeri 24, 5.). Af nogle Rødder forekomme begge Former, med A og O Lyden, f. Ex. בָּאוּ og בֹּאוּ, זָרוּ og זֹרוּ (Jer. 27, 18. Ps. 58, 4.). I Formen שַׁתּוּ, som forekommer foruden שָׁתוּ, er Roden שׁת forvexlet med rad. med. gemin: Ps. 73, 9. 49, 15.

62. Anden mascul. og femin. I disse Former faae Endelserne regelret Tonen efter No. 31. Som Følge heraf forkortes Vocalen i Grundformens sidste Stavelse, naar den kan forkortes (No. 31, 2.); Zere bliver saaledes til Chireck i פִּשְׁתֶּם Mal. 3, 20, men קַמְתֶּם.

63. Første pluralis dannes som anden og første singularis. קַמְנוּ, מַתְנוּ, בֹּשְׁנוּ.

64. Rødderne ע״י ere ikke meget forskjellige fra ע״ו. Ogsaa her holder י sig endnu sjelden. f. Ex. i איב, ציד, især i de Rødder, hvori første eller sidste Radical ogsaa er et svagt Bogstav. Men sædvanlig har Jods Svaghed allerede frembragt afvigende Dannelser. Saaledes ere i den anførte Radix ציד enkelte Former endnu regelmæssige, andre allerede afvigende. Ved at danne Grundformen ud af disse Rødder gives der to fra Normen afvigende Veie:

1. Man kan følge samme Vei, som i Rødderne ע״ו, saa at בַּיִן bliver בְּיַן, בָּן (No. 55, a.) Heraf udledes de enkelte Personer בָּן, בַּנְתָּ, בַּנּוֹתָ o. s. v. ligesom af קָם.

2. Halvvocalen י er stærkere, har meer Consonantværdi, end ו. (jvf. No. 69.) Derfor seer man den ikke saa let og saa ofte fortrængt, som ו. Halvvocalens Vægt bevirker, at den characteristiske Vocal maa accommodere sig (No. 35, lit. c.) efter Jods Eiendommelighed. Patach fortrænges, og istedet for dette opstaaer Chireck, hvori י kan hvile. בַּיִן bliver til בִּין. Denne Form beholdes uforandret foran alle Endelser i de enkelte Personer. Men da Udtalen af Endelser, som begynde med en Consonant, er vanskelig efter denne lange, sammensatte Stavelse, saa bliver i dette Tilfælde en euphonisk Vocal indskudt imellem Grundformen og Endelsen (jvf. en anden Vei i samme Tilfælde i No. 204. No. 208. b. 218). Denne Vocal er ô וֹ, og har Tonen, med Undtagelse af anden Pluralis. I tredie singul. fem. og tredie plur. holdes Tonen paa Grundformen, og Endelserne

blive tonløse. Herefter opstaae Formerne: בִּין, בִּינָה, בִּינִי; בִּינֹתָ, בִּינוֹת, בִּינֹתִי, בִּינֹנוּ; men בִּינֹתֶם og בִּינֹתֶן.

65. **Radices עא.**

Da den mellemste Radical i Grundformen og de deraf udledte Personer altid begynder Stavelsen, og א ikkun i Endelsen af en Stavelse pleier at tabe sit Consonantværd (No. 41), saa opstaae der ved Hvilebogstavets Svaghed næsten aldrig afvigende Former. Blot i Formen בֵּאר, hvor א skulde udtales med Schwa mob., בְּאֵר, er det bragt til at hvile. De Afvigelser fra Normen, der forekomme i disse Rødder, grunde sig altsaa ikke paa א som Hvilebogstav, men som Guttural, hvorom der handles i No. 66.

66. **Radices עה, עע (hvis mellemste Radical er ע) עח, עא.**

Grundformens characteristiske Vocal følger efter Gutturalen. Paa en efterfølgende Vocal, hvad enten den svarer eller ikke svarer til Gutturalens Natur, har denne endnu langt sjældnere nogen Indflydelse, end paa en foregaaende (No. 47.), og i Grundformen af disse Rødder forekommer derfor den intransitive Vocal Zere ikke blot ved store Accenter, f. Ex. יִעֲפוּ (Jer. 51, 58. Deut. 15, 16.). Men en anden Afvigelse opstaaer derved, at en Guttural allerede altid bestemmer et Schwa simplex *mobile* til et Schwa compositum (No. 49). Dette er efter No. 26 og 30 Tilfældet i den 3die Pers. sing. masc. og tredie pluralis, hvor Gutturalen antager Chatefpatach. אָהֲבָה, דָּאֲבָה (Cantic. 1, 7. Ps. 88, 10.) בְּחָנוּנִי, זָעֲקוּ Mal. 3, 15. Jud. 6, 7.

Anm. Bogstavet ר, som ellers begynder at antage de samme Svagheder som Gutturalerne, fordi dets Lyd

blev dannet dybt nede i Struben, holder her endnu altid paa det enkelte Schwa mob.

67. **Radices פן**

ere endnu regelmæssige, da נ allevegne har en Vocal eller Schwa mobile efter sig. (Jvf. No. 53.)

68. **Radices mediae geminatae.**

Disse Rødder kunne endnu ganske regelret danne Grundformen og de enkelte deraf udledte Personer f. Ex. דָּלְלוּ, וְגָלְלוּ, וַחֲמַרְמְרוּ Jes. 19, 6. Genes. 29, 3. Zach. 8, 14. Formen med Zere Ps. 31, 11. Ezech. 35, 15. Men denne ældste Formation forekom Folket senere ikke vellydende, fordi den samme Consonant formedelst den imellemliggende Vocal eller Schwa mobile særskilt og skarpt maatte udtales to Gange i den samme eller i to paa hinanden følgende Stavelser. For at undgaae denne Mislyd, valgtes der en sammentrukken Form, hvorved man vilde opnaae, at begge Consonanterne ikke skjelnedes ved en Vocal eller Schwa mob., der fremhævede deres Lyd. Den uforandrede Form taaltes siden blot, naar Formens characteristiske Vocaler slet ikke tillode Contractionen d. v. s. a) naar en uforanderlig characteristisk Vocal staaer efter første Radical, b) naar der efter anden Radical staaer en lang Vocal, som ikke kan forkortes. I den præteritiske Grundform derimod, hvor første Radical ikkun har Schwa mobile, kastes den characteristiske Vocal i anden Stavelse (ligesom i Rødder פע No. 55, a) tilbage, hvorefter begge Radicaler høres som een Lyd. סָבַב bliver סָבְב, skrives סַב da den samme Consonant, naar den er vocalløs, ikke skrives to Gange i Enden af Ordet (Form med Dag. fort. implicitum.); רָבַב bliver רַב (Genes. 49, 23.)

a. Tredie Person sing. mascul. er den uforandrede Grundform. Patachs Forlængelse, som man burde vente, saasom Formen er et Eenstavelsesord med Tonen (56), finder ikke Sted, fordi der udtales (skjøndt ikke skrives) to Consonanter efter Vocalen (ogsaa naar anden eller sidste Radical er en Guttural. jvf. Ruth. 1, 13.).

b. Tredie Pers. fem. udledes regelret af Masculinformen, undtagen at Tonen kun sjælden meer hviler paa Endelsen, og sædvanligen allerede holdes paa Grundformen. (57.) Det tredie Radicalbogstav forbindes med Endelsen, der begynder med en Vocal, men istedetfor at skrive Consonanten to Gange, vælges den compendiøse Skrivemaade med **Dagesch forte**. Da den Stavelse, hvori den characteristiske Vocal ligger, her altsaa ikke adskilles, tabes hiin Vocal ikke, som i No. 26. סַבְ|בָה skrives סַבָּה. Hvis andet og tredie Radicalbogstav er ר, hvilket Hebræerne ei gjerne udtalte tydeligt to Gange efter hinanden uden mellemliggende Vocallyd, saa opgives Fordoblingen baade i Skrift og Udtale, ר forbindes med Endelsen, første Stavelse bliver enkelt og beholder tillige Tonen og forlænger derfor Vocalen Patach til Kamez. Medens i mascul. מַר Fordoblingen endnu høres (Ruth 1, 13.) er femin: מַרְ|רָה allerede forvandlet til מָ|רָה 1 Sam. 30, 6. חָרָה. Hiob. 30. 30. Andre Gutturaler derimod kunne endnu taale Fordoblingen i Udtalen, skjøndt ikke meer i Skrift.

c. Anden Person Singul. m. og f. — Disse og de øvrige Personer, hvis Affirmativer begynde med en Consonant (første Sing. og Plur.; anden Plur.) kunne udledes regelmæssigen af Grundformen, f. Ex. קַמְתָּ, hvor Fordoblingen dog ikke meer er betegnet i Skrift. Num. 17

28. — Men da Grundformen gaaer ud paa to vocalløse Consonanter, og Endelsen begynder med en Consonant, fandtes en Hjelpevocal nødvendig for at udtale saa mange sammenstødende Consonanter og forbinde Endelsen med Grundformen. Denne indskudte Hjelpevocal er her, som i No. 64, ô וֹ, og har, foruden anden Person Pluralis, med faa Undtagelser (Jes. 44, 16. Ps. 116, 6.) Tonen som i No. 64. Ved Rødder med to ר og andre Gutturaler gjelde de til 3die Ps. sg. gjorte Bemærkninger. סַבֹּותָ, skreven סַבֹּתָ, סַבּוֹת, סַבֹּתִי, סַבֹּנוּ, men סַבּוֹתֶם og סַבּוֹתֶן, שַׁחוֹתִי Ps. 35, 14. men בָּרוֹתִי Ezech. 20, 38. אָרוֹתִי Mal. 2, 2.

d. Tredie Person Pluralis dannes regelmæssigen af Grundformen. Den radicale Vocal beholdes efter lit. b.; oprindelig hvilede Tonen paa sidste Stavelse. רַבּוּ, דַּלּוּ, שַׁתּוּ Ps. 3, 2. Jes. 38, 14. Ps. 73, 9. Jerem. 4, 13. Hiob. 15, 15. o. s. v. Men siden blev Tonen ogsaa her trukken til Grundformen, som i tredie fem. sg. סֹבּוּ, רֹמּוּ, רֹבּוּ Genes. 49, 23. Hiob. 24, 24; med Gutturaler צַחוּ, שַׁחוּ Thren. 4, 7. Habac. 3, 5; derimod חָרוּ Jes. 24, 6. maaskee ogsaa רָעוּ Jerem. 11, 16.

69. Radices פו og פי.

Rødder פו beholde første Radical aldrig meer uforandret i Grundformens Dannelse. ו har en mindre Consonantværdi end det nærbeslægtede י (No. 64, 2.), og da Halvvocalen i Ordets Begyndelse maa hige efter at være saa consonantisk som mulig, saa gaaer ו i disse Rødder sædvanligst over til י; en Følge deraf er, at Grundformen af Rødderne פו ikke er forskjellig fra den af Rødderne פי. ולד bliver til יָלַד; ved é og ó dannes יָרֵא, יָקֹשׁ. Udledelsen af de enkelte Personer er efter Reglen.

Sjældnere er det, at ו ikke forvandles til י, men til א, f. Ex. i Roden ובד, ומר, forvandlet til אבד, אמר (jvf. Overgangen i אָסַר, יָסַר, מוֹסֵרִים), — eller til ה, i det eneſtaaende Exempel ולד=הלך. Disse Rødder danne de enkelte Personer efter No. 71.

70. **Radices פא.**

Da א i Begyndelsen af en Stavelse ikke hviler (No. 41; 65.), ere Afvigelserne i Dannelsen af Grundformen eller de deraf udledte Personer i disse Rødder ikke grundede paa א som Hvilebogstav. (No. 71.)

71. **Radices פה, פע, פח, פא.**

Det enkelte Schwa mobile under første Radical bestemmes efter No. 49 og 66 til at være et sammensat, enten Chatefsegol, f. Ex. i הֱיִיתֶם Hiob. 6, 21, eller sædvanligere Chatefpatach, עֲמַדְתֶּם; Ikkun i de to Former וִהְיִיתֶם Exod. 19, 5. og וִחְיִיתֶם, hvor ה og ח sluttede sig tæt til den foregaaende Vocal, er Schwa simplex endnu vedligeholdt.

72. **Radices פנ (פל).**

Grundformen er regelmæssig. Men der forekomme to sjældne og enkelt staaende Former af Roden נתן, hvori tvertimod Analogien נ er bortkastet, skjøndt det ved en fuld Vocal skulde være lydeligt. Disse Former ere חַתָּה for נִחֲתָה 2 Sam. 22, 41. (compar. Ps. 18, 41), og תְּנָה for נִתְּנָה Ps. 8, 2.

Paa en lignende Maade er det med Nasalen nær beslægtede liqvide ל af Radix לקח bortkastet i קָחָם for לְקָחָם Ezech. 17, 5. Hos. 11, 3.

Enkelt Verbum i Præteritum

Rod.	קטן גדל כתב	גלי שלו	מצא ירא	...מע שכח
	Norm.	לי og לו	לא	3. gutt.
Grund-form.	קָטֹן גָּדֵל כָּתַב גָּדֹל	גָּלַי שָׁלַו	מָצָא יָרֵא	...ע שָׁכַח שָׁכֵחַ
3 sg. m.	קָטֹן גָּדֵל כָּתַב	גָּלָה שָׁלָה שָׁלֵו	מָצָא יָרֵא	...ע שָׁכַח
og f.	קָטְנָה גָּדְלָה כָּתְבָה	גָּלְתָה שָׁלְתָה שָׁלְוָה	מָצְאָה יָרְאָה מָצָאת	...עָה שָׁכְחָה
2 sg. m.	קָטֹנְתָּ גָּדַלְתָּ כָּתַבְתָּ	גָּלִיתָ	מָצָאתָ יָרֵאתָ	...עְתָּ שָׁכַחְתָּ
og f.	קָטֹנְתְּ גָּדַלְתְּ כָּתַבְתְּ	גָּלִית	מָצָאת יָרֵאת	...עַתְּ שָׁכַחַתְּ
1 com.	קָטֹנְתִּי גָּדַלְתִּי כָּתַבְתִּי	גָּלִיתִי שָׁלַוְתִּי	מָצָאתִי יָרֵאתִי	...עְתִּי שָׁכַחְתִּי
3 pl. com.	כָּתְבוּ	גָּלוּ	מָצְאוּ	...ּ
2 pl. m.	קְטָנְתֶּם גְּדַלְתֶּם כְּתַבְתֶּם	גְּלִיתֶם	מְצָאתֶם יְרֵאתֶם	...תֶּם
og f.	כְּתַבְתֶּן	גְּלִיתֶן	מְצָאתֶן	
1 pl. com.	קָטֹנּוּ גָּדַלְנוּ כָּתַבְנוּ	גָּלִינוּ	מָצָאנוּ יָרֵאנוּ	...נוּ

Tabel I. til № 24—72

Activ. (קַל).

בין קום מות עי עו	בהן 2 gutt.	סבב 2 gemin.	יטב וסר ילד פי פו	עמד 1 gutt.	נתן פן
בָּן קָם מֵת og og בַּן מַת	בָּחַן	סָבַב og סַב	יָטַב אָסַר יָלַד	עָמַד	נָתַן
בִּין בָּן קָם מֵת	בָּחַן	סָבַב סַב	יָטַב אָסַר יָלַד	עָמַד	נָתַן
בִּינָה בָּנָה קָמָה מֵתָה (בּוֹשָׁה)	בָּחֲנָה	סָבְבָה סַבָּה	יָטְבָה אָסְרָה יָלְדָה	עָמְדָה	נָתְנָה (תְּנָה)
בִּינוֹתָ בַּנְתָּ קַמְתָּ מַתָּה בִּינוֹת בַּנְתְּ קַמְתְּ בֹּשְׁתְּ	regel- ret.	סָבַבְתָּ סַבּוֹתָ סַבּוֹת	יָטַבְתָּ אָסַרְתָּ יָלַדְתָּ אָסַרְתְּ יָלַדְתְּ	עָמַדְתָּ	נָתַתָּ (תַּתָּה)
בִּינוֹתִי בַּנְתִּי קַמְתִּי מַתִּי בֹּשְׁתִּי	בָּחַנְתִּי	סַבּוֹתִי	יָטַבְתִּי אָסַרְתִּי יָלַדְתִּי	עָמַדְתִּי	נָתַתִּי
קָמוּ בּוֹשׁוּ מֵתוּ בָּנוּ og בִּינוּ	בָּחֲנוּ	סַבּוּ	יָלְדוּ	עָמְדוּ	נָתְנוּ
בַּנְתֶּם קַמְתֶּם בֹּשְׁתֶּם מַתֶּם בִּינוֹתֶם og בָּשְׁתֶּם	בְּחַנְתֶּם	סַבּוֹתֶם	אֲסַרְתֶּם יְלַדְתֶּם	עֲמַדְתֶּם	נְתַנְתֶּם נְתַתֶּם
קַמְנוּ בֹּשְׁנוּ מַתְנוּ בַּנּוּ בִּינוֹנוּ	בָּחַנּוּ	סַבּוֹנוּ	יָלַדְנוּ	עָמַדְנוּ	נָתַנּוּ

73. Futurum Kal.

Den characteristiske Vocal for Grundformen til Futurum Kal ligger, ligesom i den for Präteritum Kal, under andet Radicalbogstav. Denne Vocal er

—ֹ— Cholem, naar Verbets Bemærkelse skal være transitiv,

—ַ— Patach, hvis Bemærkelsen skal være intransitiv. Altsaa svarer den futuriske Grundform med Cholem til den präteritiske med Patach, og den futuriske med Patach til den präteritiske med Zere. Men ligesom i den präteritiske Grundform Patach ogsaa forekommer i intransitive Verba, og især i nogle Personers Dannelse altid bruges, saaledes forekommer Patach i den futuriske Grundform ogsaa ved transitive Rødder. — Første Radicalbogstav skal udtales uden nogen efterfølgende Vocallyd; dette betegnes ved Schwa simpl. *quiescens*; overeensstemmende hermed faaer andet Radicalbogstav, ifald det hører til בגדכפת, Dagesch lene. De futuriske Grundformer lyde og skrives herefter: —כְתֹּב— og —גְדַּל— af Rødderne כתב, גדל.

74. Af disse Grundformer udledes de enkelte Personer ligesom i Präteritum, ved Sammensætning med Pronomina. Men for desto bedre at adskille begge Modi, satte man Pronominerne i Futurum foran Grundformen, medens de i Präteritum sattes efter den präteritiske Grundform. I Futurum forkortes Pronominalformerne meer, end i Präteritum, fordi Stemmen iler hen til Enden af Ordet.

75. Singularis. Tredie Person, mascul. og femin:

I Präteritum fandtes det ikke nødvendigt at betegne denne nærmeste Person ved et Pronomen. Anderledes i

Futurum. Pronomen הוא blev forkortet til ה, og dette ה forvandlet til det beslægtede י (jvf. de svage Bogstavers Overgang i No. 69.). Bogstavet י sættes foran Grundformen med Schwa mobile. Da det første Radicalbogstav i Grundformen har Schwa quiescens, saa maa der efter Hebræernes Sands for Vellyd antages en Hjelpevocal. Den letteste og i Begyndelsen af et Ord i Almindelighed brugte Hjelpevocal i Sproget er Chireck, og den antages altid i denne Form ved Rødder med regelmæssige Radicaler. Saaledes opstaae Masculin-Formerne יִכְתֹּב, יִכְבַּד. Denne Form er oprindeligen brugt for begge Kjøn. Men ligesom Pronomen הוא siden adskilles som Masculinum og Femininum, idet det Sidste betegnedes ved den deraf udledte Form היא, saa skjelnede man i denne Verbalform imellem en særegen Dannelse for Femininum. Bogstavet ה af pron. הוא taaler en anden Forvandling til ת (jvf. Formen תִּרְגַּל for הִרְגַּל Hos. 11, 3. og stat. construct. af Nominers Femininform i Singular, desuden No. 26.) Denne Forvandling valgtes for at skjelne Formen תִּכְתֹּב, תִּכְבַּד fra יִכְתֹּב, יִכְבַּד.

76. Anden Person mascul. og femin.

Af Pronomina אַתָּה bortkastes ikke blot א, som i Præteritum (No. 28), men ogsaa Vocalen Kamez under ת, (ligesom י af הוא), og ת sættes foran med Schwa simpl. mobile; men תְּכְתֹּב bliver efter No. 75. til תִּכְתֹּב, תִּכְבַּד. Skjøndt altsaa denne Form er ganske ligelydende med 3 femin: saa have de dog en ganske forskjellig Oprindelse.— Den ældre Femininform af אַתְּ er אַתִּי (No. 28.). For at danne den ~~tredie~~ Person femin: satte man ת foran med Schwa, og ִי til i Enden. Saaledes opstod den oprindelige Form תִּכְתֹּבִי, som endnu forekommer i תַּעֲבֹרִי (falsk

2den

punctéret תַּעֲבוּרִי Ruth. 2, 8.) Men da Grundformens sidste Stavelse adskilles ved Tilføielsen af Vocalendelsen, og Tonen flyttes til Endelsen, saa tabes Grundformens Vocal, som ikkun holdes ved Tonen (i Pausa.) Istedetfor den tabte Vocal opstaaer Schwa mobile. (jvf. No. 26.). Herefter bliver Formen: תִּקְטְלִי, תִּכְבְּדִי, i Pausa תִּקְטֹלִי, תִּכְבָּדִי.

Anm. I anden Person sing. fem. praet. bruges den fuldstændigere Form med ־ִי kun sjælden. (No. 28). Der ere Masculin- og Femininformerne tilstrækkeligen adskilte foruden denne Vocal, eftersom Mascul. beholder Vocalen Kamez. Da denne i Futurum falder bort, vilde der uden Vocalen ־ִי ikke være nogen Forskjel imellem mascul, og femin:. — Den sjælden forekommende Femininendelse ־ִין fører til en endnu fuldstændigere Form af Femininpronominet.

77. Første Person Singularis commun:

Af Pronominet אֲנִי beholdes ikkun Bogstavet א, der skulde sættes foran med Schwa. Men da ogsaa her en Hjelpevocal er nødvendig (No. 75.), vilde den, ligesom i de forrige Personer, blive Chireck, hvis א som Gutturalbogstav ikke havde en Tilbøielighed til Segol, (No. 116. lit. a.) hvorved Hjelpevocalens Valg bestemmes. (No. 17.) (derimod No. 186.) Derefter opstaae Formerne אֶקְטֹל, אֶכְבַּד. Denne Form kan forlænges ved det demonstrative ה (jvf. No. 36.), som har Tonen og derfor frembringer den samme Forandring i Formens sidste Vocal, som ־ִי og ־ָה (No. 76. og 26). I Begyndelsen holdt nemlig Vocalen sig endnu, f. Ex. אֶשְׁקוֹטָה Jes. 18, 4. K'thibh. אֶשְׁקוֹלָה Esr. 8, 25. K'thibh (sandsynligviis med tilbagetrukken Tone.) Derefter blev den

forkortet til Chatefkamez; f. Ex. אֶקְּחָה 1 Reg. 19, 20. Esr. 8, 25 K'ri, Jes. 18, 4 K'ri, og endelig bortkastet, hvilket allerede er det Sædvanlige, אֶו|הְבָה, med Undtagelse af Pausa, hvor Tonen trækkes tilbage, og Patach forlænges. f. Ex. אִישָׁנָה. — אֶשְׁקֹטָה Ps. 55, 7; 3, 6.

78. Pluralis. Tredie Person masculin: og feminin:

Formen הֵם, den gamle Plural af singularis הוּא (No. 30) stilles ligesom אֵי (No. 76.) i ה og ם, hvoraf hiint sættes foran Grundformen, og dette bagved. Bogstavet ה forvandles, som i No. 75, til det beslægtede י, og faaer Schwa simpl. mob., men efter No. 75. Chireck. Endelsen ם, der begynder med en Vocal og holder Tonen, virker paa Grundformens characteristiske Vocal efter No. 77, 76, 26. — Herefter vilde den oprindelige Form for 3die Person plur. mascul. være יִכְ|תְּבוּם. Efter Kimchis Forklaring af Jes. 35, 1. forekommer den i Ordet יְשֻׂשׂוּם. Men sædvanligen er det labiale Nasalbogstav ombyttet med det dentale (No. 30), saa at Formen יִכְ|תְּבוּן opstaaer, og denne Dannelse er som oftest igjen afkortet ved at bortkaste ן, som i No. 30, altsaa יִכְ|תְּבוּ. Denne sidste Form bruges allerede sædvanligst. Grundformens Vocal holder sig især foran den uforkortede Endelse וּן ved store Accenter, hvor Patach forlænges til Kamez antetonicum (No. 25) f. Ex. i יֶחְדָּלוּן Exod. 9, 29. יִרְגָּזוּן Exod. 15, 14. יִלְקֹטוּן Ps. 104, 28. יַחֲלֹמוּן Joel. 3. 1. יַעֲבֹרוּן Ps. 104, 9. men יִרְגְּזוּן Habac. 3, 7. יִשְׂבְּעוּן Ps. 104, 28. (med conjunctive Accenter). Ellers bliver den kun, naar Tonen er trukken tilbage, f. Ex. יִשְׁפּוֹטוּ (falskt puncteret יִשְׁפּוּטוּ) Exod. 18, 26. יֶחְדָּלוּ Ezech. 2, 7.

Anm. Nogle sjældne Former med א efter Endelsen וּ ere Arabismer.

79. Den tredie Person fut. plur. var oprindeligen gener. communis, som i Präteritum (No. 30.) f. Ex. יִתְּכוּ Hiob. 3, 24. Hosea 14, 1. Da man først begyndte paa at gjøre Forskjel paa en Femininform, gik man den samme Vei, som i tredie femin: singul. (No. 75.) Det i Masculinum til י forvandlede ה af Pronominet הֵמוּ blev forandret til ת; derefter opstod Femininformen תִּקְטְלוּ, som findes i to Exempler תִּבְטָחוּ og תִּקְרְבוּ Jerem. 49, 11. Ezech. 37, 7. Men denne Form kom ikke videre i Brug. I den sædvanlige senere Form er Pronominet הֵמוּ allerede afslebet til den i pronom. separatum altid brugte Form הֵם (No. 30) og deraf udledt Femininum הֵנָּה. Dette deles, ligesom הֵמוּ, i הֵ־נָה, og ה blev først forvandlet til י (saaledes endnu altid i Arabisk og Chaldæisk), da Formen ved Endelsen נָה— tilstrækkelig var skjelnet fra Masculinum, og Forvandlingen af Bogstavet ה til ת ikke var saa nødvendig, som i 3. sg. fem. Saaledes forekomme der da Exempler som יַעֲמֹדְנָה Dan. 8, 22. 1 Sam. 6, 12. Genes. 30, 38. Men da det een Gang var bleven Brug, at forvandle ה i Femininformerne til ת, saa skete det siden ogsaa i denne Form, skjøndt den derved blev ligelydende med anden Person plur. fem: — ה i Enden af תִּקְטֹלְנָה er blot den foregaaende Vocals fulcrum (No. 35.) og kan derfor udelades. — Da Endelsen ikke faaer Tonen, som holdes paa Grundformens sidste Stavelse, saa forandres ikke dennes Vocal.

80. Anden Person masculin. og feminin:

Ligesom Pronominet הֵם er forkortet af הֵמוּ, saa er אַתֶּם afkortet af den oprindelige Form אַנְתֻּם (Arabisk אַנְתֻּם, Chaldæisk אַנְתּוּן, אַתּוּן). Stavelsen אַ af אַתֶּם bortkastes som i Nr. 31. 76. og תֻּם deles som הֵם No. 78. Endelsen תֶם

forvandles ogsaa her til וּן (jvf. det anførte Chald. Pronomen); saaledes opstaaer Formen תִּכְ|תְּבוּן f. Ex. Genes. 32, 5. Men sædvanlig er ogsaa her וּן allerede forkortet til וּ, תִּכְ|תְּבוּ. Med Grundformens Vocal forfares som i 3 mascul. plur. Altsaa תֶּאֱהָבוּן Ps. 4, 3. (endog ved Munach), men תִּכְתְּבוּ.

81. Femininformen blev skjelnet fra Masculinum ved at sætte תְ־נָה, affortet af אַתֵּנָה, istedet for תְ־וּן, saa at denne Form, skjøndt af forskjellig Oprindelse, blev ganske ligelydende med 3 Person fem. plur. (No. 79).

82. Første Person, gen. commun: sætter Bogstavet נְ, affortet af אֲנַחְנוּ, paa samme Maade foran Grundformen, som tredie singul. m. sætter י foran. נִכְ|תֹּב, נִכְ|בַּד, i Pausa נִכְ|בָּד.

Anm. Naar 3 sg. m. fem. 2 sg. m. og 1 sg. og plur. af Grundformen med O miste Tonen, forkortes Cholem til Kamezchatuf. cfr. Zach. 9, 2. Hos. 8, 12. (K'ri) o. fl. a.

Forandringer af disse Normalformer i Rödder, hvis svage Bogstaver ikke taale dem uforandrede.

---

83. **Radices לה (לו).**

I Grundformens og Personernes Dannelse ud af Rødder לה er der ikke meer taget Hensyn til ו (hvilket endnu er Tilfældet i Arabisk), men ו er altid allerede forvandlet til det beslægtede י. Paa en med Cholem dannet Grundform findes der i disse Rødder intet Spor. Den maatte vise sig i Pausalformer. Da her altid forekommer A Lyden, er det sandsynligt, at ikkun Grund-

formen med Patach blev dannet. גלי og שלי dannede derefter ־גְּלַי ־שְׁלַי.

84. Tredie Person Singul. Mascul. Femin. Ligesom i 3. Præt. sg. m. (No. 35.) taales her ikke Endelsen ־ַי. Iblandt de tre mulige Veie for at undgaae en Collision af Halvvocalen og en heterogen Vocal (No. 35) valgtes her ikke den samme, som i Præt. tredie m., men den i No. 35. lit. a. angivne, og i No. 37. anvendte Vei, hvorefter Halvvocalen gaaer over til den beslægtede Vocal og sammensmælter med den foregaaende Vocal til en Diphtong. יִגְלַי bliver יִגְלֵי (ai=æ) sjælden יִגְלֵי (Jer. 17. 17., Deuter. 33, 21.), hvilken Form skrives ved at udelade י og tilføie Vocalens fulcrum (No. 35.) יִגְלֶה, תִּגְלֶה.

Anm. I Arabisk fortrænges i Rødder לי den characteristiske U Lyd ved Halvvocalen efter 35 lit. c. Der bliver Vocalen, som accommoder sig, til Chirek. Denne forekommer een Gang i Hebraisk, i Formen for tredie Person femin: תִּזְנִי Jerem. 3, 6. Man kan ogsaa derefter forklare hiin Form, saa at Segol altsaa ikke var opstaaet af ai, men var en til Halvvocalen svarende Vocal, man havde valgt, og som havde fortrængt det characteristiske Patach. Jvf. imidlertid den arabiske Formation ved A og No. 37, Anm.

85. Den tredie Person kan forkortes, idet Endvocalen falder bort, hvorved Tonen kommer til at hvile i det euphoniske Chireck. I Formen יִגְל kunne begge Radicalbogstaver blive vocalløse i Enden af Ordet (hvad ellers sjælden meer taales), naar det sidste er en muta (בגדכפתקט); יִשְׁבְּ Numer. 21, 1. יִפְתְּ Hiob. 31, 27; ofte forlænges da Chireck til Zere formedelst Tonen, f. Ex. יֵשְׁתְּ,

יֵרְדְּ, יֵבְךְּ, יֵשְׁתְּ; men sædvanlig antages allerede en euphonisk Vocal. I to vocalløse Endeconsonanter antages Segol sædvanligst som Hjelpevocal (derimod No. 75.). Denne vælges ogsaa her, naar de to første Radicaler ere regelmæssige; i dette Tilfæde bliver Chireck sædvanligst ei forlænget, יִבֶן, יִגֶל יִפֶן o. s. v. men kan ogsaa forlænges til Zere, f. Ex. יֵשֶׁל Hiob. 27, 8. תֵּפֶן (skjøndt יִפֶן) Deuter. 9, 27. — Hjelpevocalen er sjælden Segol, naar en af de første Radicaler er en Guttural, f. Ex. i יֵרֶא (formedelst Alephs Forkjærlighed for Segol No. 116. lit. a.); i dette Tilfælde bestemmes Hjelpevocalen sædvanlig til Patach formedelst Gutturalens Tilbøielighed f. Ex. יִחַר af יֶחֱרֶה; יִחַן af יֶחֱנֶה; יַפַּשׁ (efter פע med Patach under י). I Formen יֵרְא antages ingen Hjelpevocal, א otierer; Patach under י bevirkes af ר som Guttural. I Formerne יְהִי og יְחִי er Hjelpevocalens Valg bestemt ved Halvvocalen י, og bleven Chireck; da dette hviler i י og den sidste Stavelse derved bliver lang og betonet, istedetfor at være tonløs, tabes Præformativets Tone og Vocal, i hvis Sted det oprindelige Schwa træder. Ogsaa i Pausa, naar Tonen trækkes tilbage, kommer Chireck ikke igjen under Præformativet, men Segol, יֶחִי Jes. 38, 21. Formen יְהוּא for יְהִי Kohel. 11, 3. er afledt af יִהְוֶה, idet ו ikke var endnu forvandlet til י (No. 54, 1.) Vocalen u svarer til ו. Disse forkortede Former bruges i alle de Personer, der ikke forøges ved Endetillæg, altsaa i Singular i 3. m. og f. 2 m. og 1ste, i Plural ikkun i den første.

86. Anden Person Singular Mascul. Femin: — תִּגְלֶי forvandles efter No. 84 til תִּגֶל, תִּגְלֶה. — Foran den feminine vocale Endelse maa י efter No. 38. bortfalde ved Syncope, saa at תִּגְלְיִי bliver til תִּגְלִי.

87. Første Person Singul. אֶגְלֶה bliver אֶגֶל, אֶגְלָה. I forkortede Former (No. 85.) forlænges Alephs Segol til Zere, f. Ex. אֵחֶז. Den med ה demonstrativum forlængede (No. 77.) Pausalform אֶהֱמָיָה Ps. 77, 4. istedetfor אֶהֱמָיָה uden Pausa viser den oprindelige A Lyd, (No. 83).

88. Pluralis. Tredie Person Masculinum. יִגְלְיוּ sammentrækkes efter No. 38. til יִגְלוּ, men naar Tonen trækkes tilbage, og den oprindelige A Lyd holdes (No. 83), bliver Formen regelmæssig יִשְׁלָיוּ Hiob. 12, 6. Ps. 122, 6. Den fuldstændige Form med וּן kan Halvvocalen ogsaa endnu beholde efter Schwa mobile, יִרְבְּיֻן Deut. 8, 13; יִרְוְיֻן Ps. 36, 9. Dog forlænges her, efter No. 78., det oprindelige Patach oftere til Kamez antetonicum יִשְׁתָּיוּן Ps. 78, 44. יֶחֱסָיוּן Ps. 36, 8. יֶאֱתָיוּן Jes. 41, 5.—

89. Femininum. Den efter No. 84. til ־ֶגְלֶי forandrede Grundform sammensættes regelret efter No. 79. med Pronominer, saa at Formen תִּגְלֶינָה opstaaer. Jod udelades her sjælden תִּגְלֶנָה Hiob. 5, 12, undertiden תִּגְלֶנָּה med et euphonisk Dagesch Jud. 5, 29.

90. Anden Person Masculinum. תִּגְלְיוּ bliver efter No. 86. 88. 38 til תִּגְלוּ. Den oprindelige A Lyd viser sig, som i No. 88, i תִּבְעָיוּן (med Mercka) Jes. 21, 12.— Femininum efter No. 81. ligelydende med tredie Person fem.

91. Første Pluralis. נִגְלֶה bliver efter No. 84. נִגֶל, נִגְלָה, forkortet efter No. 85.

Anm. Nogle Former af disse Rødder have antaget א som tredie Radical, a) uden Indflydelse paa Punctationen, f. Ex. יִשְׂגֶּא for יִשְׂגֶּה Hiob. 8, 11. וַיֵּתֵא Deut. 33, 21. No. 115. b) med de Vocaler der finde Sted i samme Former af לא, f. Ex. יִקְרָא for

יִקְרֶה Genes. 49, 1. — Andre have ikke antaget Consonanten א, men blot Vocalerne af לא, f. Ex. תִּכְלָה for תִּכְלֶה 1 Reg. 17, 14. אֶשְׁעָה for אֶשְׁעֶה Ps. 119, 117.

92. **Radices לא.**

Aleph som sidste Radical taaler aldrig meer Grundformens characteristiske Vocal Cholem, formedelst Gutturalbogstavets Tilbøielighed til A Lyden (No. 96). Alle enkelte Personer udledes derfor af en Grundform med Patach, dette være oprindeligt (i intransitive Rødder) eller det være sat istedetfor det oprindelige Cholem.

93. Tredie Person Singularis mascul. og femin:

Formerne יִמְצַא, תִּמְצַא med Aleph som Consonant (jimza') forandres efter No. 41. til יִמְצָא, תִּמְצָא (jimzâ). Paa samme Maade anden Person mascul. sg. og første Person sing. og plur.; Kamez holder sig foran ה demonstrativum, f. Ex. אֶקְרָאֶה 1 Sam. 28, 15. (jvf. No. 77.).

94. I anden Person sing. fem., tredie m. plur. og anden masc. plur. begynder א Stavelsen, bliver derfor ved at være Consonant (No. 42), saa at Formerne ere regelrette.

95. Tredie og anden Person plur. femin: burde efter Reglen lyde תִּמְצַאנָה istedetfor תִּמְצֶאנָה. Men ligesom i de No. 45. Anm.: anførte Exempler Vocalerne vare hentede fra Rødder ל״ה, saa have disse to Former allerede altid faaet den Vocal, som bruges i de samme Former af Rødder ל״ה, nemlig Segol, og dette desmere, fordi א selv røber en Tilbøielighed til denne Vocal[1]).

1) Maaske var det rigtigere, at forklare E Lyden i denne Form og i andre (No. 130. 147. s. o. s. v.) af Alephs

Man finder derfor endogsaa Exempler paa at י er skreven istedetfor א, f. Ex. תְּרַפֶּינָה for תְּרַפֶּאנָה Hiob 5. 18. Men sædvanlig er blot Punctationen brugt uden Alephs Forvandling, תִּמְצֶאנָה. Sjældent er י indskudt efter א, f. Ex. i תְּשֶׁאינָה Ez. 23, 49.

96. **Radices** לה, לח, לע.

Da Gutturalerne allerede som oftest virke paa en foregaaende ikke tilsvarende Vocal (jvf. No. 47, a.), saa vedbliver den transitive Grundforms O Lyd kun yderst sjældent (Jer. 5, 7. K'thibh אֶסְלוֹחַ). Sædvanlig maa den vige for den af Gutturalen afholdte A Lyd, saa at den transitive og intransitive Grundform blive ligelydende. — Bogstavet ר har endnu ikke hiin Indflydelse i samme Grad, som Gutturalerne. — Alle Personer udledes af Grundformen efter Reglen. — En afvigende Dannelse af גבה er תִּגְבְּהֶינָה istedetfor תִּגְבַּהְנָה Exod. 16, 50. Den betonede Stavelse ־ֶי er indskudt imellem Grundformen og Endelsen, hvilket ellers ikkun skeer i andre Rødder (f. Ex. med. gemin:)

97. **Radices** עו og עי.

I Grundformerne ־קְוֹם og ־בְוֹא holder Halvvocalen ו sig ikke meer, undtagen i det No. 54. angivne Tilfælde. Af de i No. 55. fremstillede Fremgangsmaader er i den futuriske Grundform valgt den anden, med lit. b. betegnede Vei. Halvvocalen kaster sin Vocal tilbage, gaaer selv over til den tilsvarende Vocal u, og sammensmælter med den nu foregaaende Vocal. Der-

---

Forkjærlighed for **E** Lyden (No. 116, a) og ikke af en Forvexling af Rødder לא med לי. Imidlertid taler for det Sidste det Chaldæiske Sprog, hvor Rødder לא indbefatte de Hebraiske לי og לא.

efter bliver קְוֹם- til קוֹם- (Koum=Kûm) og בְוָא- til בוֹא- (bau'=bô'. jvf. No. 35, a. No. 167. No. 178).

98. **Singularis** tredie Person **masc.** og **femin:**

Da første Radical ikke mere er vocalløs i den til קוּם- og בוֹא- euphonisk forandrede Grundform, hvilket er Tilfældet i den regelmæssige Grundform כְּתֹב-, saa behøves her for Præformativbogstavet ingen Hjelpevocal Chireck. (No. 75.) Det oprindelige **Schwa mobile** under Præformativet burde blive, og Formen lyde יְקוּם, יְבוֹא. (Saaledes i Chaldæisk. jvf. No. 159). Men da Grundformens Stavelse har Hovedtonen, og Præformativet er en enkelt Consonant, som staaer foran Hovedtonen, saa indtræder her allerede altid den i No. 25. anførte euphoniske Lov, hvorefter Præformativet faaer en fuld og lang Vocal. Den er ogsaa her sædvanligt **Kamez antetonicum**, dog forekommer ogsaa Zere (jvf. No. 178, a. No. 181). Derefter opstaae Formerne יָקוּם (יָקֻם) יָבוֹא, יֵבוֹשׁ, i Femininum תָּקוּם, תָּבוֹא. Den sidste Form, forlænget ved ה **demonstr.**, forekommer Jes. 5, 19. תָּבוֹאָה. Tonen holdes paa Grundformen som i No. 99.

99. Anden og første Person **singul.** og første **plur.** dannes efter de samme Love. תָּקוּם, תָּבוֹא, אָקוּם, אָבוֹא, נָקוּם, נָבוֹא. — I Femininum af anden Person holdes Tonen af Grundformens lange Vocal, saa at Endelsen mister den. Derfor maa Præformativet ogsaa der faae **Kamez antetonicum.** Altsaa ikke תְּקוּמִי, men תָּקוּמִי og תָּבוֹאִי. — Ligesaa holdes Tonen i første Person foran ה **demonstrativum** paa Grundformen; derfor ikke אֲקוּמָה, men אָקוּמָה 2 Sam. 3, 21. Cant. 3, 2. Hiob. 19, 18. אֵבֹשָׁה Jer. 17, 18. (ikke אֲבֹשָׁה), נָשׁוּבָה Genes. 22, 5. אָעוּפָה Ps. 55, 7. 2 Sam. 18, 19. Exod. 14, 25. Jes. 5, 19.

100. Formerne יָקוּם, תָּקוּם, אָקוּם, נָקוּם kunne forkortes til יָקֹם o. s. v. Trækkes i denne forkortede Form Tonen fra den sidste Stavelse til den første, af bestemte Grunde, saa forkortes Cholem endvidere til Kamezchatuf, יָּקָם. Naar i det sidste Tilfælde tredie Radical er en Guttural, saa fortrænges O Lyden, og den til Gutturalen svarende A Lyd sættes istedet (No. 96.), יָנַח bliver יָּנַח Exod. 10, 14. Det Samme skeer sjældent, naar første Radical er en Guttural (No. 108.) f. Ex. יִצְנַח Jud. 4, 21.

101. Pluralis. Tredie Person Masculinum.

I den uforkortede Form med Endelsen וּן beholder denne endnu Tonen efter Reglen. Derfor kan Præformativet der beholde det oprindelige Schwa, da der ei er nogen Grund til at antage en euphonisk lang Vocal (No. 159). Grundformens Vocaler forandres ikke. יְמוּתוּן Jes. 51, 6. יְבוֹאוּן Ps. 95, 11. יְשׁוּבוּן Ps. 104, 29. יְנוּסוּן Ps. 104, 7. Deut. 33, 11. Jes. 29, 21. Joel. 2, 4.— I den sædvanlige forkortede Form derimod har Grundformens lange Vocal allerede holdt Tonen, og Endelsen mistet den, saa at Præformativet maatte faae Kamez. (Zere). No. 99. Altsaa יָקוּמוּ istedetfor יְקוּמוּ; יָבֹאוּ, יֵבֹשׁוּ.—

a. Femininum. Oprindeligt blev Femininformen regelret udledt, dog maatte det lange וּ af קוּם formedelst de mange sammenstødende Consonanter forkortes til ֻ, saa at Forskjellen imellem Formerne קוּם og בּוֹא bort faldt. תָּשֹׁבְנָה, תְּבוֹאנָה Ezech. 16, 55. 1 Reg. 3, 16.— Men senere syntes det for haardt at udtale flere vocalløse Consonanter efter den ved Coalesceren opstaaede lange Vocal (Diphthong), og for at lette Udtalen blev det sædvanligt, at indskyde en euphonisk Vocal. (jvf. No.

64). Dertil valgte Hebræerne i futuriske Former i Særdeleshed Segol (i Præteritum jvf. No. 64 og 68. anden Ps. Singul, Cholem). Denne Vocal fik Tonen, saa at Præformativet, ikke meer staaende umiddelbar foran Tonstavelsen, kunde beholde det oprindelige Schwa mobile og ikke trængte til nogen fuld Vocal. Derefter dannedes Formen תְּמוּתֶנָה. Da Vocalen Segol for Tonens Skyld udtales saa langt som muligt, sættes sædvanlig dens fulcrum י til, תְּבוֹאֶינָה. Formens Overgang bliver tydeligst i Esther 4, 4, hvor K'ri endnu har תְּבוֹאנָה, men K'thibh תְּבוֹאֶינָה.

102. Anden Person Pluralis mascul. Den fuldstændige Form תְּמוּתוּן Genes. 3, 3. תְּנוּסוּן Jes. 30, 16. Men den affortede תָּקוּמוּ, תָּבוֹאוּ, efter No. 101. — Femininformen som i tredie Person.

Anm. En særegen Uregelmæssighed ligger i Formerne תָּבוֹאתָה Deut. 33, 16. og תָּבֹאתִי 1 Sam. 25, 34. i hvilke Præteritums og Futurums Persontegn ere forbundne med den futuriske Grundform. Den første Form er תָּבֹאת, (med Femininendelsen ת No. 26; 36.) forbunden med det demonstrative ה; Tonen holdes paa Grundformen efter No. 99. I den anden er תִי af קָטַלְתִּי (for קָטַלְתְּ No. 28.) og det foranstaaende תָ af תָּבוֹאִי. — Formen תְּבוּאָתֶךָ (med Kamez under א) Hiob. 22, 21. er et Substantiv og med flere Codices maa læses תְּבוּאָתְךָ.

103. I Grundformen af Rødderne עי fortrænger det stærkere י den characteristiske Vocal, som maa lempe sig efter Jods Tilbøielighed ligesom i No. 64, efter No. 35, c. Istedetfor Patach eller Cholem opstaaer Chireck, hvori י kan hvile. I de Personer, hvori Grundformen

beholder Tonen, faaer Præformativet, ligesom i de samme Former af עי, Kamez istedetfor **Schwa simp. mobile**, men hvor Endelsen har Tonen, bliver det oprindelige Schwa uforandret. I tredie og anden fem. plur. indskydes sædvanligst allerede den samme Vocal, som i עי; hvor dette ikke er Tilfældet, forkortes Vocalen som i No. 101, idet ִי bliver til ֵ, f. Ex. תְּגַלֶּנָה Ps. 51, 10; 48, 12. Efter Reglerne No. 98—102 opstaae altsaa Formerne: יָבִין, תָּבִין, תָּבִינִי, אָבִין, יְבִינוּן (Jud. 8, 1. Ps. 89, 17.) men יָבִינוּ, תְּבִנֶּנָה, men תְּבִינֶינָה, תְּבִינוּן, men תְּבִינִי, נָבִין. — Om de med ה demonstrativum forlængede Former gjælder No. 99, f. Ex. ikke אָבִינָה, men אָבִינָה Neh. 5, 7. אָגִילָה Ps. 9, 15.

104. De i No. 100. anførte Personer kunne ogsaa forkortes i disse Rødder, יָבִין bliver til יָבֵן, og naar Tonen trækkes tilbage fra Grundformen, til יָּבֶן. Naar sidste Radical er en Guttural, fortrænges det tonløse Segol ved den tilsvarende Vocal Patach, f. Ex. יָרַח Genes. 8, 21.

105. Exempler, hvori efter No. 35. b. og No. 64, 1. Halvvocalen i Grundformen ־בִין er vegen for den tilbagekastede A Lyd, saa at ־בִין blev til ־בַן, findes meget sjældent. Dertil hører f. Ex. תָּלַן Hiob. 17, 2, sædvanlig תָּלִין.

106. Anm. I flere Rødder er en Overgang fra ו til י kjendelig. (No. 37. 83. 69.) Disse kunne danne begge Grundformer, f. Ex. יָדוֹן og יָדִין Genes. 6, 3. 1. Sam. 2, 10, af דין=דון.

107 **Radices** עא.

I Grundformen og de enkelte Personer begynder א Stavelsen. Grunden til de afvigende Former af disse Rød-

der ~~men~~ altsaa ikke søges i א som Hvilebogstav, men i samme som Guttural.

108. **Radices** עה, עע, עח, עא. (ער).

Strubebogstavernes Indflydelse paa de umiddelbart følgende Vocaler er endnu langt fra ikke saa stærk som paa den umiddelbart foregaaende. (No. 193. No. 96. No. 66.) Derfor er det at Grundformens Cholem endnu ofte ei er fortrængt. f. Ex. נְחֹם־, זְעֹם־, מְעֹל־, אֱרֹב־, רְחֹם־ (Jvf. No. 139, b.) Dog seer man Gutturalens Vægt lidt efter lidt tiltage, saa at **det større Antal** af disse Rødder allerede danner Grundformen med **A** Lyden שְׁאַל־, מְעַל־ (ved Siden af מְעֹל־) פְּעַל־ Overgangen viser sig i אֶזְעֲם Num. 23, 8, og יִזְעָמוּהוּ prov. 24, 24. De enkelte Personer udledes regelmæssig, undtagen at i de Former, hvor Grundformens Vocal tabes formedelst vocale Afformativer, og Gutturalen skulde faae **Schwa simpl. mob.**, dette altid bestemmes til et **Schwa compositum** (No. 66; 49.); hvor Grundformen havde Cholem, kan dette Schwa sjældent være Chatefkamez, f. Ex. תִּשְׁחֳדִי Ezech. 16, 33. men sædvanligst er det Chatefpatach יִפְעֲלוּ, תִּזְעֲקִי o. s. v. ר beholder Schwa **simplex.** (No. 66. Anm.)

109. **Radices** ען.

ere endnu regelmæssige, fordi נ allevegne har en Vocal eller **Schwa mob.** efter sig.

110. **Radices mediae geminatae.**

Den regelmæssige Dannelse taales i disse Rødder yderst sjælden, (Amos 5, 15.), endnu sjældnere, end i den præteritiske Grundform. סבב־ og שְׁמֵם־ forvandles efter No. 67. til סֹבֵב, שֹׁמֵם, skreven סב, שֵׁם.

Singularis tredie Person Masculinum og Femin:

a. Præformativbogstavet skulde, som i No. 98. beholde

det oprindelige Schwa mod, men faaer ogsaa her altid en fuld og lang Vocal umiddelbar foran Hovedtonen (No. 25). Denne er Kamez, naar Grundformens Vocal er Cholem; men den er Zere, naar Grundformens Vocal er Patach (jvf. den lignende Euphonielov i No. 116. b.) יָסֹב, יֵשַׁם. Begge Former forekomme transitiv i יָצַר Jes. 11, 13, og intransitiv i יֵצַר. I andre Rødder bruges de uden forskjellig Bemærkelse promiscue, især i forskjellige Personer. — Da den sidste Consonants Fordobling i Enden er forbunden med nogen Vanskelighed i Udtalen, opstod siden en anden Form, hvori første Radical udtaltes to Gange istedetfor den sidste, og da Præformativet nu stod i en sammensat Stavelse, fik det Hjelpevocalen Chireck istedetfor det enkelte Schwa efter No. 75. Altsaa יִסֹּב, skreven יִסֹּב, יִשֹּׁם, יִדֹּל, יִקֹּד (denne Formation er den sædvanlige i Chaldæisk. jvf. 181. Anm. b.) Naar første Radical er en Guttural, kan Fordoblingen høres, som i No. 68. b. c.; f. Ex. יֵחַם = יֵחֲמַם 1 Reg. 1, 1., eller opgives, f. Ex. תֵּחַם Ezech. 24, 11. (jvf. No. 123. 1, a.)

b. Anm. Formen med Fordoblingen i første Radical og Patach er ganske ligelydende med Futurum i Verbet Niphal. Derfor bliver det ofte uvist, om en saadan Form er Kal eller Niphal, da Bemærkelsen ofte heller ikke fører til noget bestemt Resultat. Saaledes i det anførte Exempel af Roden חמם, hvis Bemærkelse er intransitiv, saa at Formerne יֵחַם og יִחַם give samme Mening. — Nogle Dannelser have i Grundformen antaget Vocalen u istedetfor o, efter en Forvexling med Rødder עו, f. Ex. תִּתֻּם Ezech. 24, 11. יָרוּן Provb. 29, 6. יָשׁוּד Ps. 91. 6.

c. Formtn יָסֹב kan, ved at trække Tonen tilbage, forkortes til יָסָב, hvis Kamezchatuf fortrænges ved en følgende Guttural (No. 100. 96.) יָצֹר, יָצָר, יָצַר Exodus 32, 4. Deut. 2, 9., men sjældent ved en foregaaende Guttural (No. 108.) יָחֹם, יָחֹן Exod. 14, 24. 2. Reg. 13, 23. men allerede יָחַד prov. 27, 17. — I det enkeltstaaende Exempel יָרֻם Exod. 16, 20. er u Lyden sat istedetfor det korte o, for at skjelne denne Form med forskjellig Bemærkelse fra יָרֹם (jvf. lit. g.)

d. Anden Person Mascul. dannes efter de samme Love תָּסֹב, תֵּקַל. Den første Form forkortes efter lit. c. — Den i Femininum tilkomne Endelse ִי ־ trækker Tonen ikke fra Grundformen; begge Radicalers Udtale høres ikke blot, men betegnes ogsaa i Skrift, da Radicalen ikke meer staaer i Enden af Formen. (No. 68, a.) Formedelst den paa Grundformen hvilende Hovedtone faaer Præformativet ogsaa her den fulde Vocal (No. 99.). Altsaa ikke תְּסֹבִּי (תָּסֹבִי) men תָּסֹבִּי, תֵּקַלִּי (forekommer ikke.)

e. Første Person efter lit. c. Af Grundformen med Patach er dannet אֵתַם, hvilken Form i Ps. 19, 14. er skreven אֵיתַם med י, for at tilkjendegive Vocalens Længde. Med første Radicals Fordobling אֶכֹּת Deut. 9, 21.

f. Pluralis. Tredie Person Masculin: — Tonen holdes paa Grundformen som i lit. d; ikke יְסֹבּוּ (יָסֹבוּ) men יָסֹבּוּ, יֵקַלּוּ. Da sidste Radicals Fordobling her bedre kan høres formedelst den vocale Endelse, saa vælges Formen med første Radicals Fordobling her ikke saa ofte, f. Ex. יִשֹּׁם, men יָשֹׁמּוּ Ps. 40, 16. Dog kom den efterhaanden ogsaa her i Brug, enten saaledes, at anden Radicals Fordobling blev vedligeholdt, f. Ex. יִתַּמּוּ (denne Form er ligelydende med fut. i Verbet Niphal), eller udeladt tillige

med den foregaaende Vocal, som blot ved Fordoblingen kunde holdes (No. 78.). יִתַּמּוּ Ps. 102, 28. (i Pausa יִתָּמּוּ) יִדְּמוּ Ps. 31, 18.—Denne Udladelse af Dagesch og den foregaaende Vocal findes ogsaa undertiden i regelmæssige Former f. Ex. יָזְמוּ for יָזֹמּוּ Genes. 11, 6. Jvf. No. 181, d.

g. I Femininformen indskydes formedelst de mange sammenstødende Consonanter, som i No. 68, c. en Vocal, som efter lit. a. i Futurum er Segol, og har Tonen. Præformativet beholder derfor det oprindelige Schwa, og Grundformens Vocal, som mister Tonen forkortes til u. Altsaa תְּסֻבֶּינָה. I Formen med første Radicals Fordobling udelades anden Radicals Fordobling (lit f.), og derfor er det der ikke nødvendigt at indskyde en Vocal, f. Ex. תְּצִלֶּנָה Jer. 19, 3. — I Formen תִּישַׁמְנָה er tillige første Radicals Fordobling udeladt og den foregaaende korte Vocal forlænget, dog ikke til det sædvanlige Zere (lit. a.) men til ִי.

h. Anden Person m. og fem. dannes efter de samme Love; ligesaa første. תְּסֻבּוּ, תְּסֻבֶּינָה, נָסֹב. Første Person med ה demonstrativum vilde blive נָסֹבָּה (jvf. No. 99), istedet for den forekommer נָבְלָה med bortkastet Fordobling og foregaaende Vocal efter lit. f.

111. Radices פו, פי.

I den præteritiske Grundform bleve Rødderne פו og פי ganske ligelydende (No. 69), hvorimod der i Futurum maa skjelnes imellem de Rødder med oprindeligt י, og dem med oprindeligt ו. Begge kunne danne en regelmæssig Grundform ved Vocalerne Cholem og Patach, f. Ex. יָצַק—, יָשַׁר—, men den meest brugelige Grundform for פי er den med Patach, og for פו en særegen Dannelse med

Zere, uden Hensyn til Verbets transitive eller intransitive Bemærkelse. De forskjellige herefter opstaaende Grundformer ere: ־יֵלֵד og יְלַד, ־אֱכֹל (=וְכֹל) og ־אֱכַל, ־יְצַק; ־יְרַשׁ, ־יְצַר, ־יֵצֵר.

112. Af disse Grundformer udledes de enkelte Personer efter følgende Love:

a. Halvvocalerne ו og י blive ved at være Consonanter, men assimilere sig med en følgende liquida eller et Hvislebogstav, som literae liquidae (No. 33, 1. Jvf. No. 53.) Dette finder Sted ved den regelmæssige Grundform med Vocalerne Cholem og Patach. f. Ex. יְוְצֹק bliver יִצֹּק, streven יִצֹּק Gen. 28, 18. יְוְשַׁר bliver יִשַּׁר 1 Sam. 6, 12.

b. Halvvocalen ו og י tabe deres Consonantværdi. Her er Fremgangsmaaden denne:

1. I Formen אֱכֹל=וְכֹל faaer Præformativet istedetfor Schwa simplex mob., lovmæssig en Hjelpevocal, men denne bestemmes ved den følgende Halvvocals Eiendommelighed (No. 17. jvf. No. 77); der opstaaer altsaa ikke יִוְכַל (No. 75.) men יֻוְכַל, da O Lyden svarer til Halvvocalen. Siden hører ו op at være Consonant (No. 33, 1.) og bliver den foregaaende Vocals fulcrum, hvorved denne forlænges, יוּכַל, streven יֹאכַל og יֹאכֵל (No. 69. jvf. den chaldæiske Form יֵיבַד og יֵאבַד). Den Omstændighed, at א næsten bestandig skrives for ו, har lidt efter lidt givet Anledning til at holde א for oprindeligt, og behandle det som et Gutturalbogstav. Saaledes forekommer f. Ex. ikke blot יֹאחֵז, men ogsaa יֶאֱחֹז (No. 116.) Undertiden er første Radical ganske udeladt, f. Ex. תֹּחֶז 2 Sam. 20, 9. תֹּמְרוּ ibid. 19, 14. eller streven regelret med ו, f. Ex. יוֹכְלוּ Ezech. 42, 5. 1 Sam. 28, 24.

2. Efter den foregaaende Lov i No. 1. vilde af יָלַד opstaae Formerne יוֹלֵד[1]. Men da i denne Form første Stavelse vilde faae den samme Skikkelse, som Futurum i Verbet Hiphil. (No. 227.), og begge Former ikke noksomt kunne adskilles fra hinanden, valgtes her en anden Vei[2]. Bogstavet ו, hvis Consonantværdi er meget ringe (No. 69.) og som staaer i Grundformen יָלַד uden nogen Vo-callyd, kan ganske falde bort (No. 33., ו udelades ogsaa i den Arabiske Formation يَلِدُ), og Præformativet faaer **Zere antetonicum** istedetfor det oprindelige Schwa mob. (No. 98.), som formedelst det bortfaldne ו ei kan forkortes. יֵלֵד, יֵלַד. — Formen יֹאכַל bruges især ved conjunctive Ac-center, men ogsaa ved distinctive Gen. 25, 34, 21. 25. Formen יֵלַד bruges især, naar sidste Radical er en Gut-tural, f. Ex. יֵדַע, eller i Pausa. Genes. 24, 61. — יֹאכַל og יֵלֵד kunne, ved at trække Tonen fra Grundformen, for-kortes til יֹאכַל og יֵלֶד.

3. I Formen יִירַשׁ holder י sig, men taber sit Con-sonantværd og hviler i den foregaaende tilsvarende Hjel-pevocal Chireck יִירַשׁ bliver יִירַשׁ. Sjældnere vælges ogsaa her under Præformativet Vocalen Zere, f. Ex. יֵיקַר Ps. 72, 14, defectiv יֵקַר Ps. 49, 9, sædvanlig יִיקַר 1 Sam. 18, 30, defectiv יִבַשׁ Hiob. 8, 12. Jes. 49, 19. Gen.

---

1) Maaskee kan man derefter forklare de af יסף forekommende Former יֹסֵף Gen. 30, 24. תּוֹסֵף Ps. 104, 29. o. flere, som sædvanlig holdes for at være Hiphil.

2) Den Omstændighed, at formedelst et Bogstavs Svaghed to forskjellige Former vilde blive ligelydende eller vanskelige at adskille, har ogsaa i andre Tilfælde været Aarsag i at en anden Form, end den ellers sædvanligst brugte, blev dannet. Jvf. Grundformen i Præt. Hophal. af יש, No. 211.

32, 8. Hiob. 18, 7. Grundformens Zere forkortes ved at trække Tonen tilbage til Segol, som i No. 2. f. Ex. יִּיקֶץ Genes. 9, 24. יִּישֶׂם 50, 26.

113. Anm. Om en Rod har et oprindeligt ו eller י, kan ikke meer kjendes med Bestemthed. Det Arabiske Sprog giver her ingen sikker Veiledning. Imidlertid kan man dog skjelne 1) imellem de Rødder, der have י i de fleste Verbalformer, d. v. s. ikke blot i Futurum Kal, men ogsaa i Verbet Hiphil, medens i Verbet Niphal י altid er gaaet over til ו. 2) imellem dem, der blot i Futurum Kal have י, men i Hiphil allerede helde til dets Forvandling til ו, saa at her enten begge Former ere brugte isflæng, eller den ene meer end den anden. 3) imellem dem, der allevegne gaae ud fra ו, og blot forvandle det til י, naar det er Formens Begyndelsesbogstav. (No. 69). At af disse tre Classer de to første have et oprindeligt י, den sidste et oprindeligt ו, er, skjøndt ikke upaatvivlelig vist, alligevel meget sandsynligt. Futurum Kal er saaledes den Form, hvorved det erkjendes om ו eller י er oprindeligt.

b. Om den uregelmæssige Form יְדָע Ps. 138, 6. skal der tales i Verbum Hiphil. Jvf. No. 227, a, 2. Angaaende Vocalen Zere i Grundformerne יֵלֵד־ o. s. v., er at bemærke, at man maa sammenligne den med Zere i Intransitivformen for Præteritum Kal. (No. 24.) Dette Zere i Præteritum er i Arabisk Chireck (Kesre), og i Hebraisk forlænget for Tonens Skyld. — Grundformen for Futurum i Arabisk kan ikke blot have de to i Hebraisk sædvanlig brugte Vocaler o (u) og a, men desuden ogsaa Chireck (Kesre) og denne Vo-

cal i bruges netop i de Arabiske Rødder פי, hvortil altsaa Hebræernes e aldeles svarer. תֵּלֵד er تَلِدُ. I regelmæssige Rødder bruge Hebræerne denne Futurformation ikke. Derimod forekommer den i en Rod פן.

114. De enkelte Personer dannes efter de i No. 112 udviklede Love. תֵּשֵׁב, תִּירַשׁ, תִּצֹּק, תֹּאחֵז, תֹּבֵא (prov. 1, 10. No. 112, b. 1.) תֵּשְׁבִי (No. 26. No. 112, b, 2.) Formen תּוֹסְףְּ, som efter No. 112. Anm. maaskee kan regnes hertil, (prov. 30, 6) har beholdt det oprindelige ו, og er saa forkortet, at Vocalen i sidste Stavelse ganske er tabt. I første Person sg. faaer Präformativet Vocalen Chireck, naar første Radical er et oprindeligt י (d. v. s. Alephs Tilbøielighed til Segol (No. 77) overvindes ved Jods Tilbøielighed til at hvile i det beslægtede Chireck No. 103), — Segol, naar den assimileres, Zere antet., naar den fortrænges. אִירַשׁ, אֶצֹּק, אֵשֵׁב, men אֵבֵל og אֵכֵל af יְכֵל-=אֵכֵל-, eller אוֹסֵם Hos. 9, 15. — I tredie Pluralis Mascul. יֵשְׁבוּ ligesom תֵּשְׁבִי efter No. 112, b, 2. I Femininum ligger altid Grundformen med A til Grund, תֵּשַׁבְנָה, תִּירַשְׁנָה, תֹּאכַלְנָה. Om Formen יִשַּׁרְנָה 1 Sam, 6, 12. jvf. No. 79. —

115. **Radices פא.**

Til denne Classe regnes de Rødder, hvori א enten er oprindeligt eller dog betragtet som oprindeligt (No. 112, b, 1.), og behandles ikke som Guttural, men som Halvvocal (Hvilebogstav). Afvigelser i enkelte Former bestaae deri, at א, som ved det forantilkomne Præformativ kommer til at slutte en Stavelse, taber sit Consonantværd, hviler i den foregaaende Vocal, som derved lider en Forandring. (No. 41.) f. Ex. af Roden אחז skulde efter Reglen dannes יֶאֱחֹז og da א er

Guttural, יֶאֱתֶה eller יֶאְתֶה (No. 116.), men א hører op at være Consonant og bliver den foregaaende Vocals fulcrum; derved forlænges Segol til Zere. Saaledes opstaaer Formen יֵאתֶה (יֵתֵא med udeladt א, og efter en Forvexling af לי og לא No. 91. Anm. a. Deuter. 33, 21.). Formen יֶאֱתֶה vilde lyde forkortet יֵאֵת (No. 85; hvis א blev ved at være Consonant יֶאֱת) men bliver יֵאת, uden at Patach her forlænges. Jes. 41, 25. I anden Person forekomme תֵּאתֶה, תֵּזֵלְ for תֶּאֱזַל, og i første אֵהַב, אֵחַר for אֶאֱהַב. Undertiden har א endog antaget denne lange Vocal og Præformativet fik Schwa mobile. f. Ex. Formen תְּאֵהֲבוּ (efter א som Guttural תֶּאֶהֱבוּ) skulde man vente forandret til תֵּאֲהֲבוּ, men den er bleven til תְּאֵהֲבוּ Prov. 1, 22. Denne sidste Eiendommelighed kommer ellers oftere for i Nomina af Rødder פא. Efter den kan ogsaa Formen תְּאָכְלֵהוּ Hiob. 20, 26, for תֹּאכְלֵהוּ bedst forklares. Formerne אֵהַב og אֹהַב (112, b, 1.) have altsaa en ganske forskjellig Oprindelse. I אֹהַב er der endnu taget Hensyn til første Radicals oprindelige Eiendommelighed, medens i אֵהַב allerede er forglemt, at Roden אהב er istedetfor והב.

116. **Radices** פה, פח, פע, פא (פר).

Schwa *quiescens* under Gutturalen kan efter No. 49. enten beholdes uforandret ved, eller det kan allerede forandres til et Schwa mobile compositum. Den haardeste Guttural ח beholder det oftere uforandret, end de andre. Det i Grundformen forekommende Schwa mobile compositum kan enten være Chatefpatach eller Chatefsegol. Valget af eet af disse bestemmes:

a. ved Gutturalbogstavernes Tilbøielighed til en bestemt Vocallyd; ה ח ע have en større Forkiærlighed for

A end for E Lyden; א elsker omvendt meer E end A Lyden; i Almindelighed antage hine derfor oftere Chatefpatach, denne Chatefsegol.

b. Ved Grundformens characteristiske Vocal. Er den Cholem, saa kunde hine Gutturalers Forkiærlighed for A Lyden virke; er den Patach, saa syntes det ofte Hebræerne ikke at være vellydende ogsaa under første Radical at udtale en let A Lyd. (dog forekommer הֲלַךְ jvf. No. 139.) Derfor vælges sædvanlig Chatefsegol i Formen med Patach, men saasnart Patach falder bort i de enkelte af Grundformen udledte Personer, kan A Lyden igjen indtræde; — er den endelig Segol (i Former af ל״ה), saa kunne Gutturalerne faae A eller E Lyden efter lit. a. ע har da oftest A Lyden, ח E Lyden. Herefter opstaae følgende forskjellige Grundformer:

α) endnu regelrette: ־הֱיֵה, ־חֲמֹל, ־חֲדַל, ־עֲתַר, ־אֱהַב, ־חְתֹף.

β) efter lit. a; אֱסֹף, עֲמֹד, הֲרֹג, חֲלֹם; begge Former i חרס.

γ) efter lit. b. הֱרֵד, עֱרֵב, חֱזֵה (for חֱזֵי No. 84), men עֲלֵה, עֲנֵה, חֲנֵה, הֱמֵה, חֲרֵה.

117. Tredie Person Singul. Mascul. og Femin; anden Sg. Mascul. og første i Plural.

a. De under α anførte Grundformer, i hvilke Gutturalen endnu ikke har influeret paa det oprindelige Schwa, kunne sjældent endnu danne den ganske regelrette Form, f. Ex. יִחְיֶה, יִחְיֶה. Men efter No. 96. No. 47. lit. a. influerer Gutturalen allerede som oftest paa en foregaaende Vocal. Den euphoniske Vocal altsaa, som opstaaer ved de to i Formens Begyndelse sammenstødende Schwa'er (No. 75), bestemmes ved Gutturalens Eiendommelighed (jvf. No. 112. lit. b,

1. No. 77. No. 17.). Her gjelder det i No. 116. lit. a. b. Anførte. יַחְמֹל, יַחְדַּל, יַחְפֹּץ, men יֶחְפַּץ, יֶעְתַּר יֶאֱהַב (prov. 15, 9.) יֶאְסֹר (Genes. 46, 29.) תַּעְטֶה יֶהְגֶּה (Jes. 61, 10.) Dog forekomme ogsaa Exempler som יֶהְדֹּף (prov. 10, 3).

b. I de under lit. β og γ anførte Former influerer Gutturalen altid[1]) paa den euphoniske Vocals Valg paa den samme Maade, som den har influeret paa det oprindelige Schwa. Hvor dette er forandret til Chatefpatach, bestemmer Gutturalen den foregaaende Vocal til Patach, hvor det er Chatefsegol, til Segol. יֶאְסֹף, יַעֲמֹד, יַהֲרֹג, יַחֲלֹם, יֶחֱרַס og תַּחֲרֹס, יַחֲלֹשׁ og יֶחֱלַשׁ (med forskjellig Bemærkelse Exod. 17, 13. Hiob. 14, 10.), יֶהֱלֹם, יֶחֱרַד, יַעֲנֶה, תַּהֲרֶה, תֶּחֱזֶה (afkortet derimod תַּחַז Micha 4, 11.) יַחֲרשׁ, יֶחֱרַשׁ (prov. 20, 4. Ps. 50, 3.).

c. Ikke faa Exempler gjøre Gutturalens tiltagende Indflydelse paa det oprindelige Schwa iøinefaldende, da ofte samme Radix endnu taaler det enkelte Schwa, men oftere allerede har forandret det. Ved Siden af יֶאֱהַב forekommer sædvanlig allerede יֶאֱהַב; saaledes תֶּחְסֶה Ps. 91, 4. אֶחְסֶה Ps. 57, 2, men allerede אֶחֱסֶה Ps. 61, 5. יֶחֱסֶה Ps. 34, 9. יֶאְסֹר Gen. 46, 29, men יֶאֱסֹר 1 Reg. 20, 14. יֶחְבַּשׁ Hiob. 5, 18, men יַחֲבשׁ, תַּחֲבשׁ Levit. 8, 13. 2 Reg. 4, 24. (Saaledes i første Person אֶחְשֹׂךְ og allerede אֶחֱשֹׂךְ Hiob. 7, 11.)

---

1) En enkeltstaaende Undtagelse er Formen תְּהַלַּךְ Exod. 9, 23. Ps. 73, 9, hvori Gutturalen ikkun har influeret paa Schwa, endnu ikke paa den foregaaende Vocal; det Modsatte af יֶחְפַּץ o. s. v. — Hertil maa man ogsaa regne de apocoperede Former יִחַן, יִחַר af יֶחֱנֶה, יֶחֱרֶה jvf. No. 135. 183. Anm.

118. Første Person Singular. — Ved at sætte Præformativet א foran Grundformen, støde to Gutturaler sammen. Af dem elsker א E Lyden (No. 116, a) og bestemmer derfor ogsaa i regelmæssige Rødder den nødvendige Hjelpevocal til at være Segol. (No. 77.) Alephs Forkiærlighed for E Lyden neutraliserer altid den følgende Gutturals Indflydelse paa Hjelpevocalen og Schwa, som og den Indflydelse, som Grundformens characteristiske Vocal kan have (No. 116. lit. a. b). Altsaa:

a) I Grundformer, hvor første Radical beholder Schwa simpl. quiescens, men den foregaaende Vocal i de andre Personer bestemmes til Patach, vedligeholder א sin E Lyd. יַחְמֹל i første Person אֶחְמֹל Jer. 13, 14. יַחְפֹּץ i første אֶחְפֹּץ Ezech. 18, 23. (ved Siden af אֶחְפַּץ.) אֶחְשֹׂךְ (Gen. 20, 6.). Blot foran ה demonstrativum forekommer her sjældent A Lyden, f. Ex. אַחְדְּלָה Hiob. 16, 6.

b) I Grundformer, hvor Schwa quiescens efter No. 116. lit. a. b. bestemmes til det sammensatte Schwa Chatefpatach, og i de øvrige enkelte Personer den foregaaende Vocal til Patach, tilintetgjøres denne Gutturalens Virkning saaledes, at ikke blot den valgte Hjelpevocal bliver Segol, men ogsaa som Følge heraf det sammensatte Schwa bliver Chatefsegol (jvf. No. 213. A.) יַעֲמֹד i første Person אֶעֱמֹד; יַעֲזֹב i første אֶעֱזֹב; יַעֲלֶה, אֶעֱלֶה, יַהֲרֹג, אֶהֱרֹג, יַחֲבֹשׁ, אֶחֱבֹשׁ. Sjældent bliver A Lyden foran ה demonstrativum, f. Ex. אַהַרְגָה Gen. 27, 41. (jvf. No. 119. lit. b, α), ligesaa i det forkortede Futurum af לי, f. Ex. אַעַל af אֶעֱלֶה Deut. 10, 3. אַעַשׂ af אֶעֱשֶׂה Ezech. 12, 7. אַעַן af אֶעֱנֶה Jer. 11, 8. (Formen אַעֲנֶה i Hiob. 32, 17. er ikke Kal, men Hiphil.)

119. Anden Person Singul. femin. Tredie Person Plural. Masc. Anden Person Plural Masculin.

I disse Personer, hvis Endelser begynde med en Vocal, gjelder det Følgende.

a. Hvor Grundformen har beholdt Schwa simpl. quiesc. under Gutturalen, gjelde de før udviklede Love. יַהְרִי, יַחְמְלוּ, תַּעְדִּי, יֶהְדְּפוּ (Hiob. 18, 18.) Hvor Præformativets Vocal blev bestemt, ved Grundformens Patach, til Segol (No. 117. lit. a.), medens Gutturalen havde en større Forkjærlighed for A Lyden, træder denne her frem, da Grundformens Patach bortfalder. יַחְדְּלוּ Gen. 11, 8. יַחְפְּרוּ Ps. 35, 24. יַחְפְּצוּ Jes. 13, 17. Dog forekommer Segol ogsaa her sjælden, f. Ex. יֶחְשְׁכוּ Hiob. 3, 8. יֶחְמְרוּ Ps. 46, 4. יֶאְשְׁמוּ (ved א) Ps. 34, 23. Men saasnart Grundformens A Lyd holdes ved den uforkortede Form eller i Pausa (No. 78), bestemmes Præformativets Vocal derved til Segol. יֶחְפָּצוּן Jes. 58, 2. יֶחְדָּלוּן Exod. 9, 29. יֶחְפָּרוּ Ps. 34, 6. derimod יַחְסְרוּן Gen. 18. 28. יֶחְכָּמוּ Hiob. 32, 9. תֶּהְבָּלוּ Hiob. 27, 12.

b. Hvor Grundformen fik et Schwa compositum, indslaaes en dobbelt Vei.

α) Da Grundformens characteristiske Vocal bortfalder formedelst den tiltrædende Vocalendelse, er andet Radicalbogstav ikke meer Begyndelsesbogstav af en Stavelse med en fuld Vocal, men bliver blot lydeligt ved Schwa mobile; derfor kan det slutte sig nærmere til den foregaaende Gutturals Vocallyd (Schwa composit.); herved opstaaer en af begge Consonanter sammensat Stavelse, som altid udkræver en fuld Vocal; istedetfor det sammensatte Schwa opstaaer derfor den korte Vocal, som ligger i dette Schwa, יֶחֶרְדוּ af יֶחֱרַד,

יַהַרְגוּ af הֲרֹג, יַהַפְכוּ af הֲפֹךְ, תַּעַמְדִי af עֲמֹד, תֶּחֶזְקִי af חֲזַק; hertil høre ogsaa de med ה demonstrativum forlængede Personer, f. Ex. første אֶעֶזְבָה af אֶעֱזֹב; נַעַבְדָה af נַעֲבֹד, נֶאֶרְבָה (prov. 1, 11.) o. s. v. — I Pausa derimod, hvor Grundformens characteristiske Vocal beholdes, bortfalder Grunden til at antage en fuld Vocal, derfor תַּעֲבֹדוּ, men תַּעַבְדוּ Levit. 25, 46. תַּעַבְדוּן Jos. 24, 15, men תַּעַבְדוּן Exod. 3, 12. תַּעֲבוּרִי Ruth 2, 8. יֶחֱרָשׁוּ men יַחֲרִשׁוּ.

Naar Gutturalen har E Lyden i Grundformen, og der altsaa under Præformativet og Gutturalen skulde opstaae tvende Segol, vælges undertiden Patach istedetfor Segol, endog ved א f. Ex. יַאַסְפוּ af אֱסֹף Exod. 4, 29. תַּאַסְפִי Jos. 2, 18. (תֶּאֱסֹף) תַּאַרְגִי (jvf. יֶאֱרֹגוּ) Jud. 16, 3. Jes. 59, 8. I Grundformer med den characteristiske Vocal Patach, skeer denne Forandring efter lit. a. f. Ex. יַעַרְבוּ, skjøndt יֶעֱרַב Hos. 9, 4. Ps. 104, 34. — Den samme Forvandling finder Sted i nogle med ה demonstrativum forlængede Former, f. Ex. i første אַהַרְגָה af אֶהֱרֹג, og i forkortede som אַעַשׂ (No. 118. lit. b). — I Rødder לי opstaaer ingen sammensat Stavelse, behøves altsaa ingen fuld Vocal istedetfor Schwa compositum. יַעֲשׂוּ, יֶחֱזוּ (Ps. 11, 4.) תֶּהֱמִי (Ps. 42, 6.) יֶחֱצוּן (Exod. 21, 35).

β) Andet Radicalbogstav, som faaer Schwa mobile, kan danne en særskilt Stavelse, og for at gjøre dets Schwa mobile desto lettere lydeligt, taber første Radical Grundformens Schwa compositum og faaer det oprindelige Schwa simpl. quiescens. f. Ex. יַחְבְּלוּ af חֲבֹל, יַחְלְקוּ af חֲלֹק, יַעְזְרוּ af עֲזֹר, ligesaa med ה demonstrativum אֶעְבְּרָה af אֶעֱבֹר. (Ligesaa foran Suffixa.) נַעְבְּרָה af נַעֲבֹר. אֶחְבְּשָׁה af אֶחֱבֹשׁ (2 Sam. 19, 27.) נַחְלְמָה Gen. 41, 11. — Dette Schwa quiescens kan

blive i Pausa, f. Ex. יַעְזֹרוּ Jes. 30, 7. תַּחְמֹסוּ (skjøndt יַחְמֹס), Hiob. 21, 27, men ogsaa formedelst den vedligeholdte characteristiske Vocal igjen forandres til det sammensatte, jvf. יַחְשֹׁבוּ og יַחֲשֹׁבוּן Jes. 13, 17. Ps. 35. 20. יַחְלְקוּ og יַחֲלֹקוּ Jos. 14, 5. 1 Sam. 30, 24. (Overgangen fra lit. *α* til lit. *β* sees i den med Suffix forsynede Form אֶהֶרְגֵהוּ 2 Sam. 4, 10. אֶהֶרְגֵהוּ 2 Reg. 10, 9.)

120. Anden Person plur. fem. og tredie pl. fem. dannes efter de anførte Love תִּקְטַלְנָה, תִּקְטֹלְנָה, תִּהְיֶינָה (No. 117, a) תַּעֲמֹדְנָה, תֶּחֱרַשְׁנָה (No. 117, b.).

121. **Radices פן.**

I disse Rødder forekomme, ligesom i פו og פי (No. 111. No. 113. lit. b.) alle tre Grundformer, med Vocalerne o, a, e, hvoraf den sidste ellers er mere brugelig i det Arabiske end i det Hebraiske Sprog. Dog forekommer den kun i een Rod פן, nemlig נתן. De tre Grundformer lyde regelret יִנְפֹּל — יִנְגַּשׁ — יִנְתֵּן. Den første Grundform bruges sjældnest og begynder lidt efter lidt at fortrænges af Grundformen med A.

122. De enkelte Personer kunne endnu dannes ganske regelret. f. Ex. יִנְקֹב Hiob. 40, 24. יִנְטֹר Jer. 3, 5. Men Nasalbogstavet נ uden nogen Vocallyd er tilbøieligt til at opgive sin eiendommelige Consonantværdi og assimilere sig med den følgende Consonant (No. 53), og denne Tilbøielielighed har især uddannet sig, naar det paa נ følgende Bogstav er en Radical, altsaa i **Radices** פן (jvf. No. 186.) Foruden יִנְקֹב forekommer derfor allerede יִקֹּב=יִקְקֹב **Levit.** 24, 11, — foruden יִנְטֹר i Ps. 103, 9. יִטֹּר. Paa samme Maade יִפֹּל, יִגַּשׁ, יִתֵּן. — Jes. 58, 3. læses endnu תִּנְגֹּשׂוּ (Pausalform), men

Deut. 15, 3. allerede תִּגֹּשׂ; prov. 2, 11. endnu תִּנְצְרֶכָּה, men ibid. 3, 1. allerede יִצֹּר. Hvorledes Vocalen O begynder at fortrænges af A, viser יִדֹּר og יִדַּר, יִשֹּׁךְ og יִשַּׁךְ Koh. 10, 11. pr. 23, 23. אֶשְּׁקָה (No. 77.) 1 Reg. 19, 20, ellers altid יִשַּׁק. — I de Former, hvor andet Radicalbogstav faaer Schwa simpl. mob., udelades Fordoblingen sjældent i Skrift, f. Ex. תִּטְּעִי, יִשְׂאוּ Jes. 17, 10. Lev. 22, 9. (jvf. No. 68. lit. c.). — Formen יִתֵּן kan forkortes til יִתֶּן. Samme Rod danner ogsaa en Grundform med Patach, hvoraf נִתַּן Jud. 16, 5. (foran Makkeph.)

Det med Nasalen nærbeslægtede ל assimilerer sig i Roden לקח med det følgende Bogstav ligesom נ; fut. יִקְּחָה=יִקַּח for יִלְקַח. (jvf. No. 72.)

123. Rødder med flere svage Bogstaver.

1. To svage Bogstaver i samme Rod.

a. Naar første og tredie Guttural ere svage, saa have de begge Indflydelse paa Formens Dannelse. נטי efter No. 84 og 122. יִטֶּה, apocoperet יֵט for יִטְּ med opgiven Fordobling i Skrift og Udtale (No. 85. jvf. No. 110); samlg. יֵז med Fordobling i Udtale, og יַז uden samme 2 Reg. 9, 33. Jes. 63, 3. ידי i Futurum יוֹדֶה No. 84. og No. 112, 3., apocoperet יוֹד No. 85. Om Rødder primae guttur. og לי jvf. No. 116. ff. og 84. ff.

b. Naar første og anden, eller anden og tredie Radical ere svage.

α) I פן og עי bliver נ endnu altid; Bøiningsmaaden er efter No. 97. I mediae gemin: assimileres נ efter No. 122; af נדד ikke יִדֹּד efter No. 110, men יִדֹּד, יִדַּד; i med. guttur. bliver נ sædvanligst; dog

forekommer יֵנָחֵת af נחת (med opgiven Fordobling i Skrift og Udtale jvf. No. 110.) prov. 17, 10. Jer. 21, 13, ved Siden af יִנָּחֵת.

β) Halvvocalen ו som mellemste Radical foran en Guttural kan allerede tabe sin Consonantværdi, saa at Formationen er efter No. 97. ff., f. Ex. יָנוּחַ (jvf. No. 47, b.) יָבוֹא, men holder sig her endnu oftere, end nogensinde. (No. 54.) Jvf. יִרְוַח Hiob. 32, 20. יִגְוַע. — Foran י som sidste Radical holder ו sig endnu altid, f. Ex. אֲשַׁוֶּה Jes. 40, 25. prov. 26, 4. 3, 15.

2. Tre svage Bogstaver i samme Rod ere meget sjældne. Om de af ראי afledte apocoperede Former, ligesom om יְחִי, יְחִיא, יְחִי af חיי for חיה, og חיי see No. 85, No. 54 Anm. 1. — Ligesom יְחִי er dannet תֶּשִׁי Pausalform for תֶּשִׁי af Roden שיי Deuter. 32, 18.

3. Nærbeslægtede ere Rødderne עו og med, gem.; פן, פי og לין; לי og לא. Derfor supplere de sig undertiden, medens ingen har en fuldstændig Formation (jvf. No. 110, b. No. 91. Anm. o. a.), f. Ex. רבב forekommer ikkun i Præteritum; Futurum dannes af רבי, יִרְבֶּה; יגר ikkun i Præterit.; Futurum af גור; paa samme Maade יקש i Præt., קוש i Futurum (Jes. 29, 21.) טוב og יטב. o. s. v. — לי og med. gemin: ידי og ידד (kaste.)

Enkelt Verbum i Futurum

Rod.	גדל כתב		שלו גלי	מצא	שמע	בין קום בוא		
	Norm.		לי og לו	לא	3 gutt.	עי עו		
Grundform.	-כְּתֹב	-גְּדַל	-גְּלֵי	-מְצָא	-שְׁמַע	-בוֹא	-קוּם	-בִּין
3 sg. m.	יִכְתֹּב	יִגְדַּל	יִגְלֶה	יִמְצָא	יִשְׁמַע	יָבוֹא	יָקוּם	יָבִין
og f.	תִּכְתֹּב	תִּגְדַּל	תִּגְלֶה	תִּמְצָא	תִּשְׁמַע	תָּבוֹא	תָּקוּם	תָּבִין
2 sg. m.	תִּכְתֹּב	תִּגְדַּל	תִּגְלֶה	תִּמְצָא	תִּשְׁמַע	תָּבוֹא	תָּקוּם	תָּבִין
og f.	תִּכְתְּבִי	תִּגְדְּלִי	תִּגְלִי	תִּמְצְאִי	תִּשְׁמְעִי	תָּבוֹאִי	תָּקוּמִי	תָּבִינִי
1 sg. com.	אֶכְתֹּב	אֶגְדַּל	אֶגְלֶה	אֶמְצָא	אֶשְׁמַע	אָבוֹא	אָקוּם	אָבִין
						יְבֹאוּן	יְקוּמוּן	יְבִינוּן
3 pl. m.	יִכְתְּבוּ	יִגְדְּלוּ	יִגְלוּ	יִמְצְאוּ	יִשְׁמְעוּ	יָבוֹאוּ	יָקוּמוּ	יָבִינוּ
og f.	תִּכְתֹּבְנָה	תִּגְדַּלְנָה	תִּגְלֶינָה	תִּמְצֶאנָה	תִּשְׁמַעְנָה	תָּבוֹאנָה	תָּקוּמְנָה	תָּבֵנָּה
						תְּבֹאֶינָה	תְּקוּמֶינָה	תְּבִינֶינָה
2 pl. m.	תִּכְתְּבוּ	תִּגְדְּלוּ	תִּגְלוּ	תִּמְצְאוּ	תִּשְׁמְעוּ	תָּבֹאוּ	תָּקוּמוּ	תָּבִינוּ
Feminin. ligesom 3 f.								
1 pl. com.	נִכְתֹּב	נִגְדַּל	נִגְלֶה	נִמְצָא	נִשְׁמַע	נָבֹא	נָקוּם	נָבִין

Tabel. II. til № 73—123

Activ. (קַל).

נגשׁ נפל נתן	הרד עמד	יטב וכל ולד	שׁמם סבב	זעם בחן
פן	1 gutt.	פי פו	2 gemin.	2 gutt.
־גַּשׁ ־נְפֹל ־נְתֹן	־הֲרֹד ־עֲמֹד	־יְטֹב ־וְכֹל ־וְלֹד ־וְכַל ־וְלַד	־שֹׁם ־סֹב	־זְעֹם ־בְּחֹן
יִגַּשׁ יִפֹּל יִתֵּן	יֶהֱרַד יַעֲמֹד	יִיטַב יֹאכַל יֵלֵד	יֵשַׁם יָסֹב	יִזְעַם יִבְחַן
תִּגַּשׁ תִּפֹּל תִּתֵּן	תֶּהֱרַד תַּעֲמֹד יֶחֱדַל יַחְמֹל	תִּיטַב תֹּאכַל תֵּלֵד	תֵּשַׁם תָּסֹב	תִּזְעַם תִּבְחַן
תִּגַּשׁ תִּפֹּל תִּתֵּן	תֶּהֱרַד תַּעֲמֹד	תִּיטַב תֹּאכַל תֵּלֵד	תֵּשַׁם תָּסֹב	תִּזְעַם תִּבְחַן
תִּגְּשִׁי תִּפְּלִי תִּתְּנִי	תֶּהֶרְדִי תַּעַמְדִי תֶּחֶדְלִי תַּחְמְלִי	תִּיטְבִי תֹּאכְלִי תֵּלְדִי	תֵּשַׁמִּי תָּסֹבִּי	תִּזְעֲמִי תִּבְחֲנִי
אֶגַּשׁ אֶפֹּל אֶתֵּן	אֶהֱרַד אֶעֱמֹד אֶחֱדַל אֶחְמֹל	אִיטַב אֹכַל אֵלֵד	אֵשַׁם אָסֹב	אֶזְעַם אֶבְחַן
יִגְּשׁוּ יִפְּלוּ יִתְּנוּ	יֶהֶרְדוּ יַעַמְדוּ	יִיטְבוּ יֹאכְלוּ יֵלְדוּ	יֵשַׁמּוּ יָסֹבּוּ	יִזְעֲמוּ יִבְחֲנוּ
תִּגַּשְׁנָה תִּפֹּלְנָה	תֶּהֱרַדְנָה תַּעֲמֹדְנָה יֶחְדְּלוּ יַחְמְלוּ	תִּירַשְׁנָה תֹּאכַלְנָה תֵּלַדְנָה	(תְּשַׁמֶּינָה) תְּסֻבֶּינָה תִּצַּלְנָה	תִּזְעַמְנָה תִּבְחַנָּה
תִּגְּשׁוּ תִּפְּלוּ תִּתְּנוּ	תֶּהֶרְדוּ תַּעַמְדוּ	תִּיטְבוּ תֹּאכְלוּ תֵּלְדוּ	תֵּשַׁמּוּ תָּסֹבּוּ	תִּזְעֲמוּ תִּבְחֲנוּ
נִגַּשׁ נִפֹּל נִתֵּן	נֶהֱרַד נַעֲמֹד	נִיטַב נֹאכַל נֵלֵד	נֵשַׁם נָסֹב	נִזְעַם נִבְחַן

124. **Imperativ Kal.**

Grundformerne faae de samme characteristiske Vocaler under anden Radical, som i de futuriske Grundformer (No. 73). Forskjellen imellem den imperativiske og futuriske Grundform bestaaer deri, at den imperativiske faaer en euphonisk Vocallyd under første Radical, nemlig **Schwa simplex mobile**. Som Følge heraf faaer andet Radicalbogstav, hvis det hører til בגדכפת, ingen Dagesch lene, hvorved begge Grundformer ogsaa i Skrift ere noksom adskilte כְּתֹב, גְּדַל (i Futurum ־כְתֹּב, ־גְדַּל.)

125. Af denne Grundform dannes ikkun den anden Person i Singular og Plural, da en første eller tredie Person af Imperativet aldrig forekommer i Hebraisk.

126. **Singul.** Mascul. Femin:

Det ligger i Imperativets Natur og Betydning, at det udtales saa hurtigt som muligt. Sproget har i de enkelte Personers Dannelse taget Hensyn dertil, og indrettet Formerne saaledes, at de meest egnede sig for denne hurtige Udtale. Dette Øiemeed er opnaaet 1) ved endnu mere at afkorte de tilføiede Pronomina, end i andre Formationer. I anden Person **mascul.** Singul. falder Præformativet תְּ, som bliver i samme Person i Futurum (No. 76) af אַתָּה, ganske bort. I Femin: **sg.** bliver blot Endelsen ִ־י af תְּ־ִי. 2) Da paa denne Maade Grundformen i Masculinum ikke bliver forøget, og første Radical efter en ellers allerede meget uddannet Euphonielov vilde faae en fuld Vocal (No. 25), antages den her endnu aldrig; men den letteste Vocallyd, **Schwa simplex mobile**, bliver. — Som Følge heraf bliver Masculinformen i Sing. ligelydende med Grundformen.

כְּתֹב, גְּדֹל. — Naar sidste Stavelse mister Tonen, forkortes Cholem til Kamezchatuf Jer. 21, 2. Ezech. 24, 2. K'ri.

127. I Femininformen bliver sidste Radical Begyndelsesbogstav til den ved Tillæg af Vocalendelsen ־ָה opstaaede nye Stavelse. Derved forflyttes Tonen fra Grundformen til Endelsen. Af begge Grunde tabes den characteristiske Vocal, som i No. 76, og istedetfor den opstaaer Schwa simp. mobile. Paa denne Maade vilde Formen begynde med to med Schwa udtalte Bogstaver. Dem taaler Sproget ikke. For at undgaae Mislyden, har Sproget i denne Form indslaaet en dobbelt Vei. 1) I Grundformen med O kan denne efter anden Radical bortfaldne Vocal udtales efter første Radical; Cholem forkortes da til Kamezchatuf, da det staaer i en ubetonet Stavelse, f. Ex. מָלְכִי Jud. 9, 10. 12. קָסֳמִי (med et uregelmæssigt Schwa composit. for Schwa simpl. mobile) 1 Sam. 28, 8 K'ri. — Dette skeer kun sjældent. 2) Det sædvanlige er, at den ellers i samme Tilfælde antagne Hjelpevocal Chireck (No. 75) bruges. Det skeer altid ved Grundformen med Patach, sædvanlig ved den med Cholem. בִּרְחִי, שִׁכְבִי (Jvf. No. 241, 3, lit. a.) — Grundformens Cholem kan undertiden holde sig, og som Følge deraf falder Grunden bort til at antage en Vocal under første Radical. (jvf. No. 76) f. Ex. קְסוֹמִי 1 Sam. 28, 8. K'thibh. מְלוֹכִי Jud. 9, 12. K'thibh. (sandsynligviis med tilbagetrukken Tone.) Overeensstemmende hermed Chatefkamez i אֱחֳזִי Ruth 3, 15.

Masculinformen kan forlænges ved det demonstrative ה. Da derved samme Forandring af Formens sidste Stavelse frembringes, som i Femininum, saa opstaae Formerne כִּתְבָה (her beholdes O Lyden i første Stavelse sæd-

vanligst) og שְׂכָבָה. Men ogsaa her har Cholem undertiden holdt sig i anden Stavelse, f. Ex. צְרוּפָה Ps. 26, 2. K'thibh מְלוּכָה Jud. 9, 8. K'thibh. (sandsynligviis med tilbagetrukken Tone, som פְּשֹׁטָה Jes. 32, 11. Jvf. No. 77) og A Lyden i Pausa, f. Ex. רְגָזָה Jes. 32, 11. שְׁמָעָה Dan. 9, 19. — I נִצְּרָה Ps. 141, 3. har צ faaet et euphonisk Dagesch.

127. a. Plural. Mascul. Femin:

I Masculin forkortes ־ה ligesom i Singul. fem. ved at bortkaste ה. Grundformen forandres foran ו som foran ־ִי i Femin. I Pausa holder Vocalen sig, da Tonen trækkes tilbage, f. Ex. זְכֹרוּ Neh. 4, 8. istedetfor זִכְרוּ Ps. 105, 5. Formen med O i første Stavelse er her ligesaa sjælden, som i Singul. Fem. מְשֹׁכוּ Ezech. 32, 20. men מִשְׁכוּ Exod. 12 21. Masculinformen kan bruges som commune, f. Ex. חִרְדוּ Jes. 32, 11. Men sædvanlig har man adskilt en egen Femininform. Af Pronomen ־ְנָה bortkastes ־ְ. Da Endelsen ikke begynder med en Vocal, Grundformens sidste Stavelse altsaa ikke adskilles, og Tonen forbliver paa Grundformen, forandres dens Vocal ikke (No. 79.) שְׁכַבְנָה, כְּתֹבְנָה. —

128. Rødder ל״ה vælge iblandt de forskjellige Veie for at undgaae en Collision af Halvvocalen og en heterogen Vocal (No. 35.) i den imperativiske Grundform med A Lyden (den eneste som forekommer jvf. No. 83.) den samme Vei, som i den futuriske; (No. 84. No. 35. lit. a.) begge Vocaler ai gaae over til Diphthongen; og den er her enten Segol (i femin. plur.), som var den sædvanlige Vocal i Futurum, eller Zere (i mascul. sing.) (No. 37.), som i Futurum kun sjældent brugtes. (Jvf. derimod No.

No. 146 lit. b.) גְּלַי bliver i sg. masc. גְּלֵי skreven גְּלֵה (No. 84. No. 35.)

129. Femininum Singularis og Masculinum Pluralis, hvis Endelser ere Vocaler, taale den samme Syncope, som er omtalt i No. 38 og 86, fordi den foran Halvvocalen gaaende Consonant er uden fuld Vocal. Som Følge af denne Syncope kan den første Radicals Schwa mobile blive uforandret, og der behøves ingen Hjelpevocal. גְּלַיִי, גְּלָיוּ bliver גְּלַי, גְּלוּ istedetfor גְּלַיִי. Men naar den oprindelige A Lyd holder sig ved den tilbagetrukne Tone, kan Formen ikke contraheres, men er regelret בְּעָיוּ, אֱתָיוּ for בְּעוּ Jes. 21, 12. — I Femininum Plural sammensættes den til גְּלַי forandrede Grundform med Endelsen, hvorved Formen גְּלַיְנָה opstaaer.

Anm. Den i No. 84. gjorte Anmærkning gjælder ogsaa for Imperativet, da i Arabisk ogsaa den imperativiske Grundforms characteristiske Vocal fortrænges ved Halvvocalen, skjøndt denne selv udelades (som i i Hebraisk) i 2 Singular. Jvf. רְמֵ=רְמֵה med אִרְבָּ, Chaldæisk רְמִי; רְמִי med אִרְמִי; רְמוּ med אִרְמוּא; רְמֶינָה med אִרְמִין.

130. I Rødder לא maa Grundformens Cholem vige for Aleph som Guttural. (No. 96. No. 92.) Grundformens Patach (enten oprindeligt eller opstaaet ved Gutturalen) forlænges til Kamez, da א taber sin Consonantværdi; מְצָא (m'za') bliver til מְצָא (No. 93.), denne forlængede Vocal holder sig let foran ה demonstr. (ogsaa foran Suffixa), f. Ex. רְפָאָה Ps. 41, 5. — Femininum Singul. og Mascul. Plural. dannes regelret, da א begynder Stavelsen. מְצָאִי, מְצָאוּ, i Pausa מְצָאוּ (Jes. 34, 16.)

Dog forekommer eet Exempel, hvori א desuagtet og mod den sædvanlige Maade er bragt til at hvile, nemlig יְרֵאוּ (læs יְרוּ) istedetfor יִרְאוּ Jos. 24, 14. Ps. 34, 10. — I Femin. Plural. er istedetfor A Lyden bestandig brugt Segol efter den samme Forvexling med Rødder לי, som fandt Sted i anden Person plur. fem. i Futurum. (No. 95.) מְצֶאנָה istedetfor מְצָאנָה. Af Roden קרא forekommer en apocoperet Form (uden Endevocalen, som i No. 85.) קְרֶאןָ; af יצא=וצא en Form צְאֶינָה (for וּצְאֶינָה som פו No. 137, a.). Disse Dannelser staae for קְרֶאן og צְאֶנָה (for וְצְאֶנָה). Forandringen er den i No. 115 omtalte. Aleph, istedetfor at hvile i den foregaaende Vocal, antager denne og bliver Begyndelsesbogstavet til en Stavelse; den foregaaende Consonant faaer Schwa simpl. mobile (som i תְּאֶהֱבִי). Saaledes bliver קְרֶאןָ først קְרֶאןָ, euphonisk forvandlet til קְרֶאןָ; i צְאֶינָה er י indskudt efter Vocalen som i den futuriske Form תֵּשֶׁאינָה (No. 95.)

Former, hvori ה er skreven istedetfor א, uden Indflydelse paa Vocalisationen, ere רְפָה, נְסָה Ps. 60, 4; 4, 7. (for נְשָׂא Ps. 10, 12. ellers שָׂא efter פן.)

131. I Rødder לה, לח, לע holder O Lyden sig kun meget sjældent endnu, f. Ex. קָרְחִי Micha 1, 16. Sædvanlig er den allerede fortrænget ved den følgende Guttural, som i No. 96. De enkelte Former udledes regelmæssig. A Lyden holder sig ofte noget længere, end i regelmæssige Rødder (f. Ex. foran Suffixa.) שְׁמָעָה, סְלָחָה foran ה demonstr. med tilbagetrukken Tone. Dan. 9, 19. שְׁלָחוּ i Pausa (2 Reg. 2, 17.), — ellers שִׁמְעָה, שִׁלְחוּ. I fem. plur. er en afkortet Form (som i No. 130) שְׁמַעֶן for שְׁמַעְןָ, med en ved Gutturalen bestemt Hjelpevocal. (jvf. No. 85).

132. I Rødder ע״ו forvandles de to Grundformer קְוּם og בְּוֹא som i Futurum (No. 97), da første Radicals Schwa mobile efter No. 55, a. fortrænges ved den tilbagekastede Vocal. Anden Pers. sing. m. bliver altsaa קוּם eller קֻם Exod. 4, 19. og בּוֹא. Foran ה demonstr. kan dette endnu beholde Tonen, f. Ex. קוּמָה, שׁוּבָה Numeri 10, 35, 36. Ps. 126, 4. Ps. 6, 5. Jes. 44, 21. Jvf. Masoretherne til Jud. 4, 18, eller Diphthongen holder den allerede, (No. 99.) קוּמָה Jud. 18, 9. חוּסָה Joel. 2, 17. Neh. 13, 22. רוּמָה Ps. 21, 14. Ps. 57, 6. 12. Ruth. 4. 1. Det Sidste skeer allerede altid i de andre Personer. בּוֹשִׁי Jes. 23, 4. קוּמוּ Genes. 19, 14. eller קֻמוּ Deut. 2, 13, בֹּאוּ Genes. 45, 18. I Femin. plur. er Grundformens Diphthong û vanskelig at udtale formedelst de mange sammenstødende Consonanter, og da her endnu aldrig, som i Futurum, indskydes en euphonisk Vocal (No. 101. lit. a.), saa er û altid forkortet til ô, f. Ex. קֹמְנָה Jes. 32, 9.

133. I Rødder ע״י fortrænger י ligesom i Futurum (No. 103) Grundformens characteristiske Vocal, saa at Formen בִּין opstaaer, foran ה demonstr., ligesom i ע״ו, בִּינָה eller allerede בִּינָה Ps. 141, 3. Ps. 5, 2. Hiob. 34, 16. men foran Personernes Endelser בִּינִי, בִּינוּ. — I היי, som tillige er ל״ה, kan det oprindelige, til י forvandlede ו (No. 54. Anm. 1.), komme tilbage og blive ved at være Consonant, הֱוֵה, הֱוִי Genes. 27, 29. Jes. 16, 4, men oftere findes ogsaa her י, הֱיֵה o. s. v.

134. I Rødder ע״א ingen ved א som Hvilebogstav frembragt Uregelmæssighed, da א begynder Stavelsen.

135. I Rødder ע״ה, ע״ח, ע״ע, ע״א (ע״ר) kan O Lyden, efter No. 108, endnu holde sig, f. Ex. אֱחֹז, סְגֹר, גְּעֹל, דְּרֹשׁ,

זֹעֲמָה for זְעָמָה af זְעֹם Exod. 4, 4. Ruth. 3, 15. Neh. 7, 3. Jud. 19, 8. 2 Sam. 13, 7. 1 Reg. 22, 5. Num. 23, 7. Men ogsaa her er O Lyden allerede for største Deel fortrængt ved A Lyden סְעַד, רְחַב, גְּאַל, זְעַק. Foran det demonstrative ה holder A sig ved Tonen som i regelmæssige Rødder. שְׁאָלָה Jes. 7, 11. סַעֲדָה med uregelmæssigt Schwa comp. 1 Reg. 13, 7, ligesaa foran Personernes Endelser זַעֲקִי Jer. 48, 20. צַעֲקִי med uregelmæssigt Schwa comp. Jer. 22, 20. — Men i de sædvanlige Former, hvor Tonen hviler paa Endelsen, og som Følge heraf Grundformens Vocal tabes, bestemmes det istedetfor Vocalen opstaaede Schwa simplex mobile allerede altid (No. 66. No. 49) til at være et Schwa compositum, og den foregaaende Consonants euphoniske Vocal bestemmes ved Gutturalen paa den samme Maade, som det oprindelige Schwa bestemmes. (No. 117. lit. b.) — Vocallyden under første Radical og i Schwa mob. bestemmes sædvanligst som A., זַעֲקִי, גַּאֲלִי, רַחֲצִי, sjældent som E אֶחֱזוּ Cant. 2, 15. אֶהֱבִי (formedelst første Radicals Tilbøielighed til E No. 116, a. No. 118. lit. b.). Meget sjældent bliver Grundformens O Lyd i Chatefkamez (jvf. No. 108). Til det sidste Tilfælde hører אֱחֱזִי. Det er en Undtagelse, naar Gutturalen ikke har bestemt den foregaaende Vocals Valg, medens den har influeret paa Schwa, f. Ex. שִׁחֲדוּ Hiob. 6, 22. (No. 117. Anm. 1.) Saaledes אֶחֱזִי Ruth. 3, 15. (hvor Segol blev bestemt ved א, som ovenfor). — Femininformen i Plural udledes regelmæssig af Grundformen.

136. I Rødder mediae geminatae forekommer den ucontraherede Form formedelst Imperativets hurtige Udtale

næsten aldrig meer. Exempler som שֹׁדְדוּ (for שֹׁדְדוּ eller שָׁדוּ=שֹׁדְדוּ) ere meget sjældne. Jer. 49, 28; andre, som חָנְנֵנִי Ps. 9, 14, ere ikke forskjellige fra חָנֵּנִי, undtagen i Skrift. — סֹבֵב bliver סֹבְבִי, סֹב; גֹּלֵל bliver גֹּלְלִי, גַּל i Sg. Masculin. (Ps. 119, 22.). I de med Vocalendelser dannede Former kunne disse endnu beholde Tonen, og som Følge heraf maa Grundformens Cholem, som tonløs, forkortes. Det bliver enten Kamezchatuf, eller sjeldnere, foran det demonstrative ה, U; רָנּוּ Jes. 44, 23. גָּזִּי. Jer. 7, 29. עֻזָּה=עוּזָּה Ps. 68, 29. Men sædvanligst holdes Tonen allerede paa Grundformen, saa at Vocalen ikke forandres (No. 110. d. f.) I alle disse Former høres ikke blot begge Radicaler, men de betegnes ogsaa i Skrift efter No. 68, a. b. סֹבִּי, סֹבּוּ for סֹבִי, סֹבוּ[1]). Patach forandres ei heller ved Tonens Forflytning til Endelsen. Af Radix ארר kommer אָרָה med ה demonstr. efter No. 68, b. כַּנָּה Ps. 80, 16. — Flere Rødder danne tillige Formen med O og A, f. Ex. אָרָה og אֹרוּ Num. 22, 6. Jud. 5, 23. גַּל og גֹּל Ps. 37, 5.

a. I anden Plur. fem. indskydes formedelst de mange sammenstødende Consonanter efter No. 68. lit. c. en Hjelpevocal, som her er den samme, som i Futurum No. 110, g., og faaer Tonen. Derfor maa Grundformens Cholem forkortes, og det bliver her aldrig kort O, men altid U; סֻבֶּינָה. —

---

1) סְבָבוּנִי, סַבּוּנִי adskilles fra den regelrette Form סֹבְבוּנִי ikkun ved Schwa quiescens istedetfor Schwa mobile under anden Radical, jvf. den anførte Form שָׁדְדוּ schŏd'du for שֹׁדְדוּ schoddu.

137. Rødder פו og פי danne ligesom i Futurum, 3 Grundformer, med Vocalerne Cholem, Patach og Zere (jvf. No. 113. b).

a. i Rødder פו forekomme alle 3 Grundformer, ofte flere i den samme Rod וְרַד, וְצֹק, וְלֵד. I de enkelte deraf udledte Personer holder ו sig, formedelst den svage Consonantværdi, aldrig mere uforandret (No. 69.) I Formen med A og O kan det sjældent holde sig ved en Forvandling til det stærkere י, יְרַד Jud. 5, 13. יְצֹק Ezech. 24, 3. 1 Reg. 18, 34. יְשְׁבִי Jer. 48, 18. K'thibh יְצְאוּ Jer. 50, 8. K'thibh. Men da ו (י) ikke engang bliver lydeligt ved en fuld Vocal, (No. 126, 2), som i No. 69, er det allerede sædvanligere, at det ganske bortkastes, og det skeer altid ved Grundformen med Zere (No. 112, b, 2. No. 33, 1.) וְלֵד bliver לֵד (Arabisk לִד), וְרֵד, רֵד, וְצֵק, צֵק, שֵׁב, דֵּע, חַב o. s. v.

b. i Rødder med oprindeligt י (No. 113.) har Grundformen sædvanligst Patach, sjældent Zere (No. 111). Det oprindelige י, som mere consonantiskt, holder sig endnu ofte, יְרַשׁ, יְרָא, יְרָה (efter לֹא og לִי) prov. 3, 7. 2 Reg. 13, 17. Deut. 33, 23. Men ogsaa her begyndte Sproget at bortkaste Halvvocalen (No. 112, b, 3.) f. Ex. רַשׁ og רֵשׁ Deut. 2, 24. Deut. 1, 21.

Af den uforkortede Grundform udledes de enkelte Personer regelret. I den med bortkastet ו eller י falder Vocalen bort foran Vocalendelserne og holdes ikke ved den følgende Tone (som i No. 25. see Grunden hertil i No. 126.) לְדָה, דְּעָה med ה demonstr. Genes. 27, 19. prov. 24, 14. לְדִי, דְּעִי, לְדוּ, דְּעוּ. — Enkelte Undtagelser fore-

komme, nemlig af יהב, Imper. הַב, hvor Vocalen allerede holdes og forlænges til **Kamez antetonicum** (No. 25.) i הָבוּ Jos. 18, 4. **Deut.** 1, 13. Jud. 20, 7; הָבָה Genes. 29, 21. Jvf. Ruth. 3, 15. — Med tilbagetrukken Tone הָבָה Genes. 30, 1. — I Femin. Plur. beholdes Vocalen, da Tonen hviler paa Grundformen. Om Formen צְאֶינָה af וצא see No. 130.

c. I de Rødder, i hvilke ו er forvandlet til א, har man slet ikke mere taget Hensyn til **Alephs** Oprindelse, saa at den imperativiske Grundform af dem dannes efter No. 139.

138. Rødder פא. Omendskjøndt א som Begyndelsesbogstav ikke kan bringes til at hvile, saa er man dog nødt til af denne Tilbøielighed til at hvile at forklare nogle Exempler, hvor א, efter No. 139. skulde have et Schwa **compositum** og istedetfor samme fik en lang Vocal, ligesom i den futuriske Form תֹּאחֲבוּ No. 115. Disse Exempler ere אֵפוּ **Exod.** 16, 23. אֵתָיוּ for אֱתָיוּ Pausalform af אֱתָיוּ (No. 129.) Jes. 56, 9, 12. (Maaskee at forklare efter No. 25, som הָבוּ i No. 137.) Jvf. No. 167. No. 176.

139. I Rødder פה, פח, פע, פא kunne de forskjellige futuriske i No. 116. opstillede Grundformer ikke forekomme, fordi første Radical i den imperativiske Grundform har **Schwa** ***mobile*** No. 124, hvilket af Gutturalerne allerede altid bestemmes til et **Schwa compositum** No. 49. No. 66. Der forekommer derfor ingen Grundform med **Schwa simplex**[1]). Det sædvanligste

[1]) En Undtagelse er וִחְיֵה, וִחְיוּ, וִחְיוּ Gen. 20, 7; 42, 18; 1 Sam. 4, 9, hvor det foransatte Præfix gjør det muligt, at udføre Gutturalen uden et sammensat Schwa; ellers חֲיֵה, חֲיוּ jvf. No. 71.

Schwa compositum er Chatefpatach, ogsaa ved Grundformen med Patach. (derimod jvf. No. 116. b.) חכם prov. 6, 6. חדל prov. 19, 27. חגר, עמד Deut. 5, 28. 1 Sam. 26, 19. הרס Ps. 58, 7. חזק. Derimod viser א ogsaa her sin Tilbøielighed til E Lyden No. 116, a. אחז, אסף, אהב, ellers er Chatefsegol sjælden, f. Ex. הגה.

b. I de ved vocale Endelser udledte Personer, hvor de to første Radicaler faae en Hjelpevocal (No. 127), har Gutturalen sædvanligst endnu ikke bestemt denne Vocal, fordi den følger efter Gutturalen. (derimod No. 135. Jvf. No. 108.) Der antages altsaa sædvanligst, uden Hensyn til Gutturalen, den letteste Hjelpevocal Chireck, som i regelmæssige Rødder. עבדי, עמדו, חגרי חדלו o. s. v. Men der forekommer allerede Exempler, hvori Gutturalen har bestemt Vocalen til Segol, f. Ex. חשפי Jes. 47, 2. אספה, ערכה med ה demonstr. Numeri 11, 16. Hiob. 33, 5. — Hvor Vocalen holdes ved Tonen, bliver det sammensatte Schwa: חכמו prov. 8, 33. הגרו, ligesaa i fem. plur. חגרנה Jer. 49, 3, og i Former af לי (No. 119, b. α.) ענו og ענו (i forskjellig Bemærkelse.) חיי, חיי af היה, חיה; om אהבו o. s. v. see No. 135.

140. I Rødder פן dannes Grundformen med de tre Vocaler, som i Futurum. No. 121. Som Følge heraf forekomme endnu ganske regelrette Dannelser, f. Ex. נצר Ps. 34, 14. נטוש prov. 17, 14. Genes. 30, 28. נדרו Ps. 76, 12. נפלו Hos. 10, 8, især naar anden eller tredie Radical er en Guttural (No. 123. lit. b.) נהג 2 Reg. 4, 24. נגל 2 Sam. 13, 17. נטעו Jer. 29, 5. נשא Ps. 10, 12. eller i לי, נטה Exod. 8, 21. Men omendskjøndt det endnu meget oftere holder sig, som Begyndelsesbogstav, end i Futurum (hvor det sædvanlig allerede blev assimileret),

saa vise dog ikke faa Exempler, at dets Consonantværd var for svagt, til at blive, især da det skulde udføres uden fuld Vocal. (No. 33, 1). Foruden בְּשֵׂא forekommer allerede שָׂא Gen. 27, 3. שְׂאִי Gen. 21, 18. שְׂאוּ Ps. 24, 7. Saaledes סְעוּ Deut. 1, 7. פְּחִי Ezech. 37, 9. שַׁל Exod. 3, 5. שְׁקָה (med uregelmæssigt Schwa comp.) Gen. 27, 26. תֵּן (det eneste Exempel paa Grundformen med E.) Gen. 14, 21. גֹּשׁ og גֶּשׁ Ruth. 2, 14. 2 Sam. 1, 15. De enkelte Personer som i No. 137. lit. b.

I Roden לקח tabes undertiden ל ligesom נ, skjøndt den regelmæssige uforkortede Form endnu forekommer. Exod. 29, 1. prov. 30, 16. I andre Rødder har ל endnu ikke denne Svaghed.

Enkelt Verbum i Imperativ

Rod.	גדל כתב		גלי	מצא	שמע	בין קום בוא		
Grund-form.	כְּתֹב	גַּדֵל	גַּלֵּי	מְצֹא	שְׁמַע	בּוֹא	קוּם	בִּין
2 m. og fem. sg.	כְּתֹב כִּתְבִי כְּתְבִי	גַּדֵּל גַּדְּלִי	גַּלֵּח גַּלִּי	מְצָא מִצְאִי	שְׁמַע שִׁמְעִי קִרְהִי	בּוֹא בּוֹאִי	קוּם קוּמִי	בִּין בִּינִי
2 pl. m. og fem.	כִּתְבוּ	גַּדְּלוּ	גַּלּוּ	מִצְאוּ	שִׁמְעוּ	בּוֹאוּ	קוּמוּ	בִּינוּ
	כְּתֹבְנָה	גַּדֵּלְנָה	גַּלֶּינָה	מְצֶאנָה	שְׁמַעְנָה affortet שְׁמַעַן	בּוֹאנָה	קוּמְנָה	

Tabel III. til № 124—140

Activ. (קַל).

נגשׁ	אסף עמד.	וצק יטב ולד	גלל סבב	זעם בחן
נְגֹשׁ נְגַשׁ	אֱסֹף ,עֲמֹד	וְצֹק יְטֹב וְלֹד	גַּל סֹב	זְעֹם בְּחֹן זְעַם
גֹּשׁ גַּשׁ גְּשִׁי גְּשִׁי גִּדְרִי גְּדֹר	אֱסֹף עֲמֹד הֶשְׂפִּי עִמְדִי	יְצֹק יְטַב לֵד og men צַק רֵשׁ לְדִי	גֹּל סֹב גֹּלִּי סֹבִּי רָנִּי	זְעֹם בְּחַן אֶחֱזִי בַּחֲנִי
גִּדְרוּ גְּשׁוּ גֹּשׁוּ	עֱנוּ עִמְדוּ (canite)	יִצְקוּ יִטְבוּ לְדוּ רְשׁוּ	גֹּלּוּ סֹבּוּ רָנּוּ	אֶחֱזוּ בַּחֲנוּ i pausa אֱחֹזוּ
גַּשְׁנָה	עֲמֹדְנָה	לֵדְנָה	גַּלֶּינָה סֻבֶּינָה	בְּחַנָּה

II.

De af forøgede Rødder udledte Verba.

A.

141. De ved *radicale* Consonanter forøgede Rødder med *forstærket* eller Intensivbemærkelse.

1. Roden forøges ved *anden* Radicals Gjentagelse; כתב bliver כתתב.
2. Roden forøges ved *tredie* Radicals Gjentagelse. קום bliver קימם; רען bliver רענן.
3. Roden forøges ved de to sidste Radicalers Gjentagelse; סחר bliver סחרחר; ved første Radicals Indskydning efter anden; קלל bliver קלקל; ved de to første Radicalers Gjentagelse; יפי bliver יפיפי og paa nogle andre sjældne Maader.

141. lit. a. Hertil maa desuden regnes:

4. Den ved Indskydningen af et langt O efter første Radical forøgede Rod; סבב bliver סובב.

Ved alle disse Tillæg bliver Rodens Bemærkelse *intensiv*, saa at den i andre Sprog ofte maa udtrykkes ved Frequentativformer eller Sammensætninger. Vi kalde dem derfor alle fire *Intensivverba*. Men gamle Grammatikere have betegnet disse, som andre af forøgede Rødder udledte Verba, ved at danne et saadant Verbums Form af Roden פעל (Jvf. No. 33.) Derefter kalde de No. 1. Pi'el og Pu'al. No. 2. Pi'lel og Pu'lal. No. 3. Pealal, Pilpel, Papaal. No. 4. Poel og Poa'.

No. 1. er den almindeligst brugte. Intensivbemærkelsen er i denne Rod oftest *transitiv* eller *causativ*

tilligemed Begrebet af Omhu i Gjerningen. No. 2 og 4 ere i nogle Rødder med svage Bogstaver temmelig constant brugte istedet for No. 1, som der formedelst Radicalernes Natur og euphoniske Love sjældnere taales. Men undertiden have de, tilligemed de sjældent brugte i No. 3. anførte, en intransitiv Intensivbemærkelse.

Præteritum.

142. Intensivverbum **Pi'el** og **Pu'al.** פִּעֵל פֻּעַל.

Den forøgede Rod כתתב danner ved tilføiede Vocaler en Grundform med activisk og passivisk Bemærkelse. Den active Bemærkelse faaer Roden ved den characteristiske Vocal Segol eller Patach i sidste Stavelse. Første Stavelse faaer ingen characteristisk Vocal, men da to vocalløse Consonanter i Ordets Begyndelse ikke kunne udtales, antages bestandig den letteste euphoniske Vocal Chireck (No. 75.). Den active Grundform af כתתב bliver altsaa כִּתְתֶב, כִּתְתַּב, og det skrives altid ved **compendium scripturae** כִּתֵּב, כִּתַּב. Den passive Bemærkelse faaer Roden ved to characteristiske Vocaler i begge Stavelser, først og i Særdeleshed ved Patach i anden Stavelse, og siden, da denne Vocal ikke er tilstrækkelig til at skjelne den passive Form fra den active (No. 144), ved en Vocal af **O-U** Classen i første Stavelse. כתתב danner den passive Grundform קֻתְתַּב eller sjældnere כָּתְתַב, skreven כֻּתַּב, כָּתַּב. (Jvf. No. 202.)

143. De enkelte Personer af disse Grundformer dannes ved at sammensætte dem med de samme affortede Pronomina, med hvilke de enkelte Personer i Verbum Kal sammensættes. No. 25—32. Altsaa:

Singul. tredie Person Mascul., som den nærmest liggende Form, faaer endnu slet ingen Personbetegnelse. I Activum kan Grundformen med E blive endnu ganske uforandret. דִּבֶּר Gen. 12, 4. כִּבֶּס Levit. 13, 6. כִּפֶּר Levit. 4, 20. Men da Tonen hviler paa sidste Stavelse, er Segol sædvanligst ikke meer anseet for at være lang nok til at holde Tonen, og forlænget til Zere, כִּבֵּס Genes. 49, 11. כִּתֵּב. Patach derimod er lang nok אִבַּד, 2 Reg. 21, 3. og forlænges ikkun ved de store Distinctivi (i Pausa) til Kamez. Mange Rødder danne begge Former med A og E Lyden.

a. I Passivum bliver Grundformens Patach ligesaa uforandret (undtagen i Pausa). I første Stavelse er O Lyden sjældnere, U Lyden sædvanligst brugt. כֻּתַּב eller זוּנָּה Ezech. 16, 34. שֻׁדַּד Jer. 10, 20. כֻּבַּת Ezech. 16, 4.

b. Femininum forandrer den sidste Stavelse efter No. 26. כִּתְּבָה, כֻּתְּבָה, שֻׁדְּדָה Neh. 3, 7. (jvf. No. 145.)

144. Den active Grundform med E Lyden bruges aldrig foran de med Consonanter begyndende Endelser; disse sættes til Grundformen med Patach, saa at den sidste Stavelse i Activ og Passiv bliver ligelydende, og Passivum skjelnes blot fra Activum ved Vocalen i første Stavelse. Efter No. 28. No. 29. No. 31. No. 32. opstaae altsaa Activformerne: כִּתַּבְתָּ, כִּתַּבְתְּ, כִּתַּבְתִּי, כִּתַּבְתֶּם, כִּתַּבְתֶּן, כִּתַּבְנוּ. Passivformerne: כֻּתַּבְתָּ, כֻּתַּבְתִּי o. s. v.

145. I tredie Pluralis falder den sidste Stavelses Vocal bort efter No. 30. Skjøndt man derved altsaa ikke kan erkjende, om den i Activum er udledt af Grundformen med E, saa sees det dog af Pausalformer, hvori E Lyden har holdt sig formedelst den tilba-

getrukne Tone, og er forlænget til Zere; בֵּרֲכוּ, for בָּרְכוּ; Passiv. בֹּרְכוּ. Da anden Radical her faaer Schwa simpl. mob., og det er vanskeligt at udtale et Bogstav dobbelt med denne svageste Vocallyd, saa begynder Sproget at udelade denne Fordobling, enten blot i Skrift, מִלְאוּ Num. 32, 11. 12. שִׁלְּחוּ Ps. 78, 7, ligesaa i 3die sg. fem. No. 143. b. שִׁלְּחָה Ezech. 17, 7. לֻקְּחָה Gen. 2, 23. eller ogsaa i Udtalen, hvorved da den foregaaende Vocal forlænges (No. 68. bcd. No. 110, a. No. 122. 123, a.). Dette skeer i Roden חתל endog i de Former, hvor anden Radical har og beholder den fulde Vocal. הֵחֵל, הֵתֵל, הֵתַלְּתָּ, הוּתַל jvf. Genes. 31, 7. Jud. 16, 10. Jes. 44, 20.

146. Radices לי (לו).

Disse Rødder danne den activiske Grundform altid med Patach גַּלַּי, Passiv גֻּלַּי.

a. I den tredie Singul. Mascul. undgaaes Halvvocalens Collision med den heterogne A Lyd paa den samme Maade, som i No. 35, saa at Halvvocalen viger, Vocalen forlænges og faaer som fulcrum ה; גַּלַּי bliver גִּלָּ, גִּלָּה; ligeledes i Passiv גֻּלָּה. Af גִּלָּ og גֻּלָּ dannes Femininformen efter No. 36, først גִּלָּת og med ה demonstrativum גִּלְּתָה, גֻּלְּתָה.—

b. I de Personer, hvis Endelser begynde med en Consonant, forandres Grundformen efter No. 35, a. No. 37. גִּלַּי og גֻּלַּי blive גִּלֵּי, גֻּלֵּי, og denne, ved Sammensmæltningen af a + i opstaaede Diphthong ai, é (ֵי) er her endnu sædvanligst vedligeholdt uforandret, og endnu kun sjældent affleben til î (derimod No. 37.) גִּלֵּיתָ, גֻּלֵּיתָ, גִּלֵּית, גִּלֵּיתִי, גִּלֵּינוּ, גִּלֵּיתֶם. Afflebne Former גִּלִּית, Jes. 57, 8. נִקִּיתָ, צִוִּיתִי Gen. 24,

8. Gen. 3, 2. קִוִּיתִי Ps. 40, 2. חִלִּינוּ Dan. 9, 13. — Jod kan udelades, f. Ex. כִּסֵּתִי Ezech. 31, 15.

c. I tredie Pluralis, hvor Endelsen er en Vocal, syncoperes גָּלְיוּ og גָּלֲיוּ efter No. 38. til גָּלוּ, גָּלוּ, men hvor ל har en fuld Vocal, ikke, altsaa i Pausa גָּלָיוּ Num. 24, 6. (No. 38. 88.)

147. **Radices לא.**

I disse Rødder er den brugeligste Grundform i Activum den med Vocalen E, ogsaa for de Personer, som i regelmæssige Rødder udledes af Grundformen med A. (No. 144. jvf. No. 43.) Derefter dannes מָלֵאתָ, מָלֵאתִי, מָלֵאנוּ, מְלֵאתֶם o. s. v., og ikke מְלָאתֶם (for מְלַאתֶם). **Aleph** hviler allevegne i den foregaaende Vocal (מָלֵאתָ for מָלַאתָ) saa at denne ogsaa der forlænges, hvor den ikke beholder Tonen, til Zere, f. Ex. i anden Plural. מְלֵאתֶם for מְלָאתֶם. — Exempler paa en Grundform med Patach, ere מִלָּא Jer. 51, 34. (opstaaet af מִלֵּא) דִּכָּא Ps. 143. 3.

a. Den passive Grundform מֻצַּא forvandles i den tredie sg. m. formedelst det quiescerende Aleph til מֻצָּא; ligesaa skulde den lyde foran consonantiske Personendelser, men her er, som i No. 130. No. 95. Punctationen altid hentet fra en Forvexling med לי; ligesom גֻּלֵּיתֶם dannes מֻצֵּאתֶם istedetfor מֻצָּאתֶם; מֻצֵּאתָ, מֻצֵּאתִי o. s. v. **Aleph** hviler i Zere. — De Personer, hvis Endelser begynde med en Vocal, ere efter No. 42. No. 45. regelmæssige.

b. En lignende Forvexling med לי begynder at indsnige sig i andre Former (jvf. No. 45. Anm.) Ligesom גִּלִּיתִי dannes רִפֵּאתִי (hvor א hviler i Chireck; thi ה

er uden Dagesch lene og א uden Schwa.) 2 Reg. 2, 21, istedet for רִפֵּאתִי; רִפֵּאנוּ Jer. 51, 9. דִּכֵּאתָ Ps. 89, 11.

148. Radices לה, לח, לע (לר)

Den tredie Person Singul. masc. dannes af den active Grundform med E Lyden efter No. 47. E vedligeholdes ikkun ved store Accenter, hvor det forlænges til Zere og da antages for Gutturalen Patach furtivum; ellers fortrænges denne, til Gutturalen ikke svarende, og foran samme staaende Vocal, ved A Lyden, saa at der af begge Grundformer paa een og samme Maade dannes שִׁלַּח, derimod af den med E שִׁלֵּחַ ved store Distinctiver. Jvf. 2 Chron. 34, 4. 7. גִּדֵּעַ ved Athnach, שִׁבַּר ved Munach (derimod שִׁבֵּר ved Silluk, Exod. 9, 25) כִּתַּת ved Munach, גִּדַּע ved Tifcha. Ogsaa i de med Vocaler udledte Personer kan E Lyden holdes og forlænges ved store Distinctiver (No. 145) f. Ex. שִׁלֵּחוּ Hiob 30, 11. — De øvrige Personer udledes regelmæssigt af Grundformen med A. I Passivformerne ingen Afvigelse. — Om anden sg. fem. jvf. No. 50.

149. Radices עי, עו.

Verberne Pi'el og Pu'al dannes af disse Rødder kun saare sjældent, fordi י og ו formedelst deres svage Consonantværdi ikke let kunne fordobles i Udtalen. Istedetfor denne Formation vælges sædvanlig Dannelsen No. 2 (sjældent No. 3). Naar Pi'el dannes, kan Formen være ganske regelmæssig, idet ו bliver mobile og ikke bestemmer den foregaaende euphoniske Vocal; f. Ex. עוד danner עִוֵּד, עִוֵּד, tredie m. s. עִוְּדֻ Ps. 119, 61. עִוְּתֻנִי Ps. 119, 78. Men da Halvvocalen maa stræbe

efter at være saa consonantisk som mulig, gaaer ו oftere over til det stærkere י (No. 69). Af קום dannes קיים istedetfor קוים; קַיֵּם, קִיַּם. Esth. 9, 31. חַיָּב Dan. 1, 10. חִיָּה Ps. 22, 30.

150. I Rødder עא grunder Grundformens Uregelmæssighed sig ikke paa א som Hvilebogstav, men som Guttural. (næste Nummer.)

151. **Radices** עח, עה, עע, עא, ער.

En Gutturals Fordobling betegnes aldrig mere i Skrift (No. 68 b). I ר forekommer endnu Dagesch i כָּרַּת Ezech. 16, 4. — Men sædvanlig høres den endnu i Udtalen, saa at den foregaaende Vocal endnu ikke forandres (forlænges, N. 68 b. No. 110, a. No. 123, a.). Skjøndt Vocalen staaer foran Gutturalen (jvf. No. 117, a.), saa har Gutturalen alligevel næsten intetsteds endnu bestemt den; den bliver altsaa Chireck, i Passivum Kibbuz eller Kamezchatuf. נִחַם = נִחְחַם, בִּעֵר, רֻחַץ, רֹאָה Jes. 49, 13. 1 Reg. 22, 47. prov. 30, 12. Hiob 33, 21. Kun i enkelte Former, især naar anden Radical taber sin Vocal og faaer Schwa simpl. mob., bestemmer Gutturalen dette Schwa tilligemed den foregaaende Vocal efter 117, b. f. Ex. אחר, אחחר, danner ikke mere אִחֲרוּ, men אֶחֱרוּ (Segol efter 118 b.) — Lidt efter lidt tabte Gutturalens Fordobling sig ogsaa i Udtalen, (110, a) saa at første Stavelse blev enkelt og forlængede Vocalen. I saa Fald bliver J til langt E, og U eller kort O til langt O. — Der er i saa Henseende en Forskjel blandt de enkelte Strubebogstaver. ח, den haardeste Guttural, udtales endnu oftest dobbelt, men i אִחַר Gen. 34, 19 er Fordoblingen i Udtalen allerede opgivet. Oftere have ח og ע

allerede tabt den, oftest א og altid ר, undtagen, naar Dagesch endnu skrives i det. f. Ex. גֹּאַל, מֹעַךְ for גְּאֹאַל eller גְּאוֹאַל o. s. v. — Ved Siden af כָּרַת forekommer כָּרְתָה (i Pausa) Jud. 6, 28. — De enkelte Personer udledes efter No. 66.

152. **Radices mediæ geminatæ.**

At udtale den samme Consonant tre Gange efter hinanden, forekom Hebræerne ikke vellydende. Da dette vilde være Tilfældet i den efter No. 1 dannede Rod סבבב, saa bruges det deraf udledte Verbum kun sjældent i disse Rødder, f. Ex. קלל danner קללל, hvoraf קִלֵּל. **Levit.** 20, 9. Andre Exempler ere חִנֵּן, חִלֵּל, הִלְּלוּ Ps. 10, 3; 44, 9. הִלָּלָה (i Pausa) Ezech. 26, 17. הוּלָּלוּ (i Pausa) Ps. 78, 63. — Sædvanligst vælge disse Rødder istedetfor dette Verbum No. 4, undertiden No. 3.

153. **Radices** פו, פי.

Halvvocalen ו i Ordets Begyndelse forandres efter No. 69 til det haardere י og i nogle Rødder til א. De enkelte Personers Formation efter No. 143 ff.

154. I Rødder **primæ gutturalis** har Strubebogstavet endnu aldrig bestemt Valget af den euphoniske Vocal i Activformen. — Rødder פן ere ligeledes regelrette.

155. Intensivverbum **Pi'lel** og **Pu'lal**

פִּעְלֵל, פֻּעְלַל.

Det Intensivverbum, som dannes ved den sidste Radicals Gjentagelse (den niende Arabiske Dannelse) følger **Pi'el** og **Pu'al** med Hensyn til Grundformernes Punctation og Personernes Afledelse. Den tredie Radicals Gjentagelse forstærker den enkelte Rods Be-

mærkelse oftest saaledes, at den betegnes som en vedvarende Tilstand, en habitus, en medfødt Egenskab. — Den active Grundform lyder altsaa efter No. 142 כְּתֹבֶב og כְּתֹבֵב, den passive כֻּתְבַב af den enkelte Rod כתב, og den forøgede כתבב; tredie Person Sing. masc. i Activ af Grundformen med E forlænger, efter No. 143, Vocalen for Tonens Skyld til Zere, saa at den bliver כְּתַבֵּב.

a. Af de fleste regelmæssige Rødder forekommer denne Dannelse særdeles sjældent. Exempler ere: אֻמְלַל af אמל, אמלל Jes. 24, 7. כְּפַלֵּל af כפל, כפלל Ezech. 28, 23. — Af Rødder עא og עע forekomme שַׁאֲנַן og רַעֲנַן Hiob 3, 18. 15, 32., hvor Gutturalen har influeret paa Schwa quiescens og den foregaaende euphoniske Vocal efter No. 117 b. — Af לה og עא tillige kommer נָאוָה istedetfor נַאֲוֵה, idet א hviler og forlænger Vocalen jvf. No. 115. 117 b. No. 35. Cantic. 1, 10.

b. Sædvanlig bruges derimod dette Verbum i Radices עו, hvor Verbet No. 1 efter No. 149 kun sjældent er i Brug. Den active Grundform af קומם dannes saaledes, at første Stavelses euphoniske Vocal (No. 142) bestemmes ved Halvvocalens Tilbøielighed til O Lyden (No. 112 lit. b. 1) Istedetfor קְוֹמֵם opstaaer קֻוֹמֵם, siden קוֹמֵם, i tredie Person sg. m. קוֹמֵם og קוֹמַם. Medens her altsaa for Vellydens Skyld og formedelst Halvvocalens Svaghed O Lyden opstaaer i første Stavelse, maa i den passiviske Grundform den characteristiske O-U Lyd (No. 142), hvilende i ו, frembringe den samme Lyd. קֻוֹמַם bliver igjen קוֹמַם, saa at mange Personer af Activum og Passivum ikke ere adskilte. De enkelte Personers Dannelse er ganske som i

Pi'el og Pu'al. Af חול, חלל, kommer activ: חוֹלֵל, passiv, חוֹלַל Ps. 51, 7. Hiob 39, 1. Saaledes פּוֹרֵר, כּוֹנֵן, שׁוֹבֵב, פּוֹרֵר Ps. 99, 4. 119, 90. Cantic. 8, 5. Jes. 23, 13. Ps. 74, 13. Jer. 8, 5.

156. Verberne Pealal, Pilpel, Papaal, o. s. v. forekomme sjældent. — I den af סחר dannede forøgede Rod סחרחר (Pealal), udledes Grundformen ligesom i Kal, ved den characteristiske Vocal Patach under anden Radical, og denne Vocal gjentages tilligemed Radicalen. Første Radical faaer i Udledelsen af de enkelte Personer endnu aldrig Kamez foran Hovedtonen (No. 25), men beholder Schwa mobile simplex, eller faaer, naar den er en Guttural, Schwa compositum (No. 49). Ellers er Bøiningsmaaden af dette Intensivverbum som i Kal. סְחַרְחַר, Thren. 1, 20. חֲמַרְמְרוּ (i Pausa for חֳמַרְמְרוּ) Ps. 38, 11. — Undertiden er denne Rodens Forstærkning (tjenende til at gjøre Bemærkelsen intensiv) saaledes fremkommen, at af en allerede udledt og bøiet Verbalform sidste eller og flere af de sidste Stavelser gjentages, f. Ex. af tredie plur. i Kal אָהֲבוּ הֵבוּ (hvor הֵבוּ er forlænget af הָבוּ formedelst Tonen) Hos. 4, 18, eller i Pi'el צִמְּתֻתוּנִי, hvor blot den sidste Stavelse תוּ er gjentaget. Ps. 88, 17.

a. Det Verbum, som dannes ved at indskyde første Radical imellem anden og tredie, bruges undertiden i Rødder mediæ geminatæ, fordi der ved denne Dannelse forhindres, at de samme Bogstaver udtales umiddelbart efter hinanden. Af כלל (= כול No. 123. 3.) dannes den forøgede Rod כלכל. Punctationen og Personernes Udledelse er som i Pi'el. Activ-Grundform כַּלְכֵּל, tredie Person sg. m. כִּלְכֵּל, גִּלְגֵּל. Jer. 51, 25.

b. De to første Radicaler gjentages i det enkeltstaaende Exempel יָפְיָפִיתָ Ps. 45, 3, hvorved Bemærkelsen ligeledes bliver intensiv.

c. En særegen Intensivform er ogsaa חֲצֹצֵר (ikkun i Nominalformer. Den tolvte Arabiske Formation.)

157. Intensivverberne **Poel** og **Poal** פּוֹעֵל, פּוֹעַל.

Den med et langt O efter første Radical forøgede Rod (tredie Formation i Arabisk) bruges i Særdeleshed i Rødder **mediæ geminatæ**, sjældnere i andre Radices. Grundformerne dannes som i **Pi'el**, i Henseende til den sidste Stavelses characteristiske Vocal; i Activum סוֹבֵב og סוֹבֵב, i Passivum סוֹבַב. De enkelte Personer udledes efter No. 143 ff. Exempler: עוֹלְלָה Thren. 3, 51. הוֹרָה, הוֹגָה Jes. 59, 13 (i Nominalformer) עוֹלַלְתִּי Hiob 16, 15; **passiv**: Thren. 1, 12. יוֹדַע 1 Sam. 21, 3. — Verbet bruges i hine Rødder istedetfor **Pi'el**, men ofte føier det til **Pi'els** transitive Bemærkelse det Begreb, at en Handling foretages i den Hensigt at træffe en Anden (saaledes i Særdeleshed i Arabisk.) f. Ex. לוֹשֵׁן bruge Tungen mod en Anden, d. v. s. bagtale. שׁוֹפֵט o. s. v.

Futurum.

158. Verbum Pi'el og Pu'al.

Den forøgede Rod כתּתב faaer i den futuriske active Grundform to characteriske Vocaler, i sidste Stavelse E Lyden, i første Stavelse A. — Den passive Grundform for Futurum, lyder ligesom den for Præteritum; der er endnu ei uddannet en Modusadskillelse.

159. De enkelte Personers Dannelse er som i Futurum Kal. De foransatte afkortede Pronomina beholde her det oprindelige Schwa simpl. mobile, fordi den Grund, ifølge hvilken i fut. Kal en Hjelpevocal for samme maatte antages (No. 75), her falder bort (jvf. No. 101.) — E Lyden er i den active Form Segol, naar Tonen ikke hviler paa denne Vocal; hvor dette er Tilfældet (og det er det Sædvanlige), forlænges den til Zere No. 143. — Jvf. יְבַקֶּשׁ (uden Tone, foran Makkeph, Jes. 40, 20), ellers יְבַקֵּשׁ, יְכַתֵּב, i Passiv יְכֻתַּב (for יְכֻתְתַּב o. s. v.). I første Person sg. har א som Guttural det sammensatte Schwa istedetfor Schwa simpl. mobile (No. 49.) אֲכַתֵּב, אֲכֻתַּב. En activ Grundform med A bruges sjældent, f. Ex. i fem. plur. תְּרַטַּשְׁנָה, sædvanlig תְּכַתֵּבְנָה Jes. 13, 18. — Foran vocale Endelser falder Grundformens sidste Vocal bort efter No. 30; dog holdes den undertiden foran den uforkortede Endelse וּן i 3die plur. m. ved store Accenter (No. 78.) f. Ex. יְהַלֵּכוּן Ps. 104, 10 og 26. יְשַׂבֵּרוּן ibid. 27, eller ved tilbagetrukken Tone יְקַנֵּנוּ Ps. 104, 17; ellers יְכַתְּבוּ, תְּכַתְּבִי, hvor Fordoblingen kan udelades efter No. 145., enten blot i Skrift, f. Ex. תְּבַקְשִׁי (med uregelmæssigt Chatefpatach under ת istedetfor Schwa simpl. mob.) Ezech. 26, 21, eller

Intensivverbum i Præteritum Activ og Passiv.

Enkelt Rod.		כתב	גלי	מצא	שלח
Forøget Rod.		כתתב	גללי	מצצא	שללח
Grundform.	Act.	כִּתְתֵּב כִּתְתַּב	גִּלְלֵי	מִצְצֵא מִלְלֵא	שִׁלְלֵח שִׁלְלַח
	Pass.	כֻּתְתַּב	גֻּלְלַי	מֻצְצָא	שֻׁלְלַח
3 m. sg.	Act.	דִּבֶּר כִּתֵּב אִבַּד	גִּלָּה	מִצֵּא מִלֵּא	שִׁלֵּחַ שִׁלַּח
	Pass.	כֻּתַּב	גֻּלָּה	מֻצָּא	שֻׁלַּח
fem.		כִּתְּבָה כֻּתְּבָה	גִּלְּתָה (גִּלָּת) גֻּלְּתָה (גֻּלָּת)	מִצְּאָה מֻצְּאָה	שִׁלְּחָה שֻׁלְּחָה
2 m. sg.	Act.	כִּתַּבְתָּ	גִּלִּיתָ	מִצֵּאתָ	שִׁלַּחְתָּ
	Pass.	כֻּתַּבְתָּ	גֻּלֵּיתָ	מֻצֵּאתָ	שֻׁלַּחְתָּ
fem.		כִּתַּבְתְּ כֻּתַּבְתְּ	גִּלִּית גֻּלֵּית	מִצֵּאת מֻצֵּאת	שִׁלַּחַתְּ שֻׁלַּחַתְּ
1 com. sg.	Act.	כִּתַּבְתִּי	גִּלִּיתִי	מִצֵּאתִי	שִׁלַּחְתִּי
	Pass.	כֻּתַּבְתִּי	גֻּלֵּיתִי	מֻצֵּאתִי	שֻׁלַּחְתִּי
3 com. pl.	Act.	כִּתְּבוּ	גִּלּוּ	מִצְּאוּ	שִׁלְּחוּ
	Pass.	כֻּתְּבוּ	גֻּלּוּ	מֻצְּאוּ	שֻׁלְּחוּ
2 m. plur.	Act.	כִּתַּבְתֶּם	גִּלִּיתֶם	מִצֵּאתֶם	שִׁלַּחְתֶּם
	Pass.	כֻּתַּבְתֶּם	גֻּלֵּיתֶם	מֻצֵּאתֶם	שֻׁלַּחְתֶּם
fem.	Act.	כִּתַּבְתֶּן	גִּלִּיתֶן	מִצֵּאתֶן	שִׁלַּחְתֶּן
	Pass.	כֻּתַּבְתֶּן	גֻּלֵּיתֶן	מֻצֵּאתֶן	שֻׁלַּחְתֶּן
1 com. pl.	Act.	כִּתַּבְנוּ	גִּלִּינוּ	מִצֵּאנוּ	שִׁלַּחְנוּ
	Pass.	כֻּתַּבְנוּ	גֻּלֵּינוּ	מֻצֵּאנוּ	שֻׁלַּחְנוּ

Tabel IV til № 142-157.

(פִּעֵל og פֻּעַל tilligemed פּוֹעֵל, פִּלְפֵּל o. s. v. med Passiverne.)

גלל	סחר	ולד	סבב	גאל	נחם	קום
גלגל	סחרחר	וללד	סובב	גאאל	נחחם	קומם
גִּלְגֵּל		יִלֵּד	סוֹבֵב	מֵאֵן	בִּעֵר	קוֹמֵם
	סְחַרְחַר	יִלַּד	סוֹבַב	גֵּאַל	נִחַם	קוֹמַם
	חֲמַרְמַר	יֻלַּד	סוֹבַב	גֹּאַל	נֻחַם	קוֹמַם
גַּלְגֵּל	סְחַרְחַר	יַלֵּד	סוֹבֵב	מָאֵן	בַּעֵר	קוֹמֵם
	הֲמַרְמַר		יוֹדֵעַ	גַּאֵל	נַחֵם	שַׁאֲנַן
		יֻלַּד	סוֹבַב	גֹּאַל	נֻחַם	קוֹמַם
		יִלְּדָה	סוֹבְבָה	גֵּאֲלָה	נִחֲמָה	קוֹמְמָה
		יֻלְּדָה		גֹּאֲלָה	נֻחֲמָה	
		יִלַּדְתָּ	סוֹבַבְתָּ	גֵּאַלְתָּ	נִחַמְתָּ	קוֹמַמְתָּ
		יֻלַּדְתָּ		גֹּאַלְתָּ	נֻחַמְתָּ	
		יִלַּדְתְּ	סוֹבַבְתְּ	גֵּאַלְתְּ	נִחַמְתְּ	קוֹמַמְתְּ
		יֻלַּדְתְּ		גֹּאַלְתְּ	נֻחַמְתְּ	
		יִלַּדְתִּי	סוֹבַבְתִּי	גֵּאַלְתִּי	נִחַמְתִּי	קוֹמַמְתִּי
		יֻלַּדְתִּי		גֹּאַלְתִּי	נֻחַמְתִּי	
		יִלְּדוּ	סוֹבְבוּ	גֵּאֲלוּ	נִחֲמוּ	קוֹמְמוּ
		יֻלְּדוּ		גֹּאֲלוּ	נֻחֲמוּ	
		יִלַּדְתֶּם	סוֹבַבְתֶּם	גֵּאַלְתֶּם	נִחַמְתֶּם	קוֹמַמְתֶּם
		יֻלַּדְתֶּם		גֹּאַלְתֶּם	נֻחַמְתֶּם	
		יִלַּדְתֶּן	סוֹבַבְתֶּן	גֵּאַלְתֶּן	נִחַמְתֶּן	קוֹמַמְתֶּן
		יֻלַּדְתֶּן		גֹּאַלְתֶּן	נֻחַמְתֶּן	
		יִלַּדְנוּ	סוֹבַבְנוּ	גֵּאַלְנוּ	נִחַמְנוּ	קוֹמַמְנוּ
		יֻלַּדְנוּ		גֹּאַלְנוּ	נֻחַמְנוּ	

tillige i Udtalen תְּרָצְּחוּ Pſ. 62, 4. (hvor Andre læſe Patach, med Fordobling i Udtalen) יְהָתֵלּוּ (i Pauſa for יְהָתֵלּוּ) Jer. 9, 4.

160. Rødder לה, לי. — Den active Grundforms Segol bliver i alle Perſoner ſom ikke udledes ved Vocalendelſer, ſkjøndt Tonen hviler paa denne Vocal. Da י nemlig taber ſin Conſonantværdi og bliver Vocalens fulcrum, eller naar det bortfalder i Enden af Ordet, Bogſtavet ה ſom fulcrum tilføies (No. 84 jvſ. No. 35), ſaa bliver Vocalen derved ſaa lang, at den kan holde Tonen ligeſom Diphthongen ◌ֵי i No. 84. Derefter i tredie sg. m. יִגְלֶה for יִגְלַי, (foran Suffixa יְכַסֵּמוֹ Pſ. 140, 10. יְחַיֵּנוּ Hoſ. 6, 2) fem. תִּגְלֶה, אֶגְלֶה, נִגְלֶה, og i fem. plur.: תִּגְלֶינָה. Som en Undtagelſe forlænges Segol ved ſtore Accenter til Zere, ſom i No. 159 f. Ex. תְּגַלֵּה (ved Athnach) Levit. 18, 7. — I de af den paſſive Grundform גֻּלַּי udledte Perſoner (dem med Vocalendelſer undtagen) forandres ◌ַי efter No. 84. No. 35. a. til Diphthongen ◌ֶי, ſaa at Endeſtavelſerne i Activ og Paſſiv blive eenslydende, ſkjøndt af forſkjellig Oprindelſe. יְגֻלֶּה, תְּגֻלֶּה, תְּגֻלֶּינָה o. ſ. v. — Foran Vocalendelſerne i sg. 2 fem, pl. 3 m. 2 m. vedligeholdes י kun ſjældent meer יְכַסְיֻ, תְּדַמְּיוּ (med udeladt Fordobling i Skrift No. 159. 145.) Exod. 15, 15. Jeſ. 40, 25, (No. 88) da Formerne efter No. 38 ſædvanligt allerede ſyncoperes תְּגַלִּי, תְּגַלּוּ af תְּגַלְיִי, תְּגַלְיוּ.

a. Formen יִגְלֶה og de øvrige med tilføiet ה, kunne forkortes efter No. 85 ved at bortkaſte Endevocalen med dens fulcrum. Fordoblingen i anden Radical, ſom derved bliver Endebogſtavet, falder bort i Skrift

(No. 68 lit. a.) יְצַוֶּה bliver יְצַו, יְקַוֶּה, יְקַו. Naar anden Radical er det svage ו, kan Fordoblingen ogsaa i Udtalen udelades, יְתַו 1 Sam. 21, 14.

161. I Rødder לא bliver den active Grundforms Segol ikkun i det No. 159 anførte Tilfælde, sjældent f. Ex. יְגַמֶּא (uden Tone foran Makkeph), Hiob 39, 24. Ellers forlænges Segol ved Tonen regelret til Zere, hvori א hviler, יְמַצֵּא. I anden og tredie Plur. fem. hentes Punctationen som i No. 147, a. No. 130. No. 95, af לי og Aleph hviler i den laante Vocal; תְּמַצֶּאנָה for תְּמַצֵּאנָה. Den passive Grundform for Futurum er ikke forskjellig fra den i Præteritum. Af מֻצָּא udledes יְמֻצָּא o. s. v. idet א hviler og forlænger Patach til Kamez; i 2 og 3 fem. plur. hentes Vocalen ogsaa af לי, תְּמֻצֶּאנָה for תְּמֻצָּאנָה. — De Personer, hvis Endelser begynde med en Vocal, i Activ og Passivformen, ere regelmæssige (No. 42. 45.)

a. Hiin Forvexling med Rødder לי har indsneget sig i enkelte andre Exempler. a) א er behandlet som י f. Ex. יְרַפּוּ, som om det oprindeligen var יְרַפְּיוּ, for יְרַפְּאוּ Jer. 8, 11. b) א er blot forandret i Skrift, ikke i Punctationen, f. Ex. יְמַלֵּה for יְמַלֵּא Hiob 8, 21.

162. I Rødder לח, לה, לע vedligeholdes Activums E Lyd efter No. 47. 148 ikkun ved store Accenter, og fortrænges ellers ved Gutturalen; dette skeer altid i 2 og 3 f. plur. יְשַׁלֵּחַ, יְשַׁלַּח, תְּשַׁלַּחְנָה. — I Passivum ingen Afvigelse, da A Lyden svarer til Gutturalen.

163. I de Rødder עו, hvoraf dette Verbum udledes, dannes Grundformen og de enkelte Personer regelgelret, med Jagttagelse af No. 149. יְעַוֵּר Exod. 23, 8. יְעַוֵּת Ps. 146, 9. אֲקַיֵּם Ps. 119, 106.

164. Rødder mediae gutturalis danne Grundformerne efter No. 151. יְבַעֵר, יְכַחֵשׁ, eller יְחָרֵף, יְשָׁרֵת (No. 159.) 1 Reg. 14, 10. Hos. 9, 2. Ps. 74, 10. Gens. 39. 4. יְבַעֲרוּ (No. 49.) Ezech. 39, 10. וּבַעֲרָה med ה demonstr. Jud. 20, 13. — I anden og tredie fem. plur. bruges især Formen med A, תְּבָרַכְנָה. — De samme Regler gjelde for Passivformerne.

165. I de Rødder mediae geminatae, der vælge denne Dannelsesmaade, ingen Uregelmæssighed.

166. Rødder פו og פי efter No. 153. I nogle Personer, der dannes ved det foransatte יְ, søgte Sproget at undgaae den Mislyd som opstod ved at begynde to paa hinanden følgende Stavelser med denne Halvvocal. Præformativet blev af denne Grund undertiden kastet bort f. Ex. יַדּוּ for יְיַדּוּ Threni 3, 53. יַגֶּה for יְיַגֶּה ibid. 33. jvf. Nahum 1, 4. 2 Chron. 32, 30.

167. I Rødder פא hviler engang א, skjøndt det begynder Stavelsen, i Formen יַאהֵל=יַהֵל for יְאַהֵל Jes. 13, 20, med opgiven Fordobling i mellemste Radical, baade i Skrift og Udtale. Andre læse יַהֵּל, hvor Fordoblingen endnu høres, og igjen har forkortet det lange A, som var opstaaet ved Alephs Hvilen.

I de øvrige Rødder med svage Bogstaver foraarsage disse endnu ingen Uregelmæssighed.

~~167.~~ Verbum Pi'lel og Pu'lal.

Grundformerne i dette Intensivverbum have de samme characteristiske Vocaler som hine i Pi'el og Pu'al. כתבב danner, ligesom כתתב, i Activum כִּתְבֵב, hvoraf tredie יְכַתְבֵב, i Passivum כֻּתְבַב, hvoraf יְכֻתְבַב. Disse Dannelser bruges ikkun i Rødder ער; Formen קַוְמֵם forvandles efter No. 35. lit a. til קוֹמֵם (au=ô), og קֻוְמַם,

som i 155, b, til קוּמַם. Oprindelsen af O i den futuriske Grundform for Activum, קוֹמֵם, er altsaa ligesaa forskjellig fra O Lydens Oprindelse i Præteritum Activ קוֹמֵם, som fra O Lyden i Passivum קוֹמַם. Jvf. det anførte Num. 155, b. — De enkelte Personer udledes som i Pi'el og Pu'al. תְּכוֹנֵן (No. 159.) תְּקוֹנֵנָּה Ps. 21, 13. Ezech. 32, 16. תְּצוֹדֵדְנָה Ezech. 13, 18. Passiv: יְחוֹלָלוּ (i Pausa) Hiob. 26, 5. אֲרוֹמַם (for אֲרוֹמַם No. 138.) Jes. 33, 10.

168. I de under No. 3. (141) anførte sjældent brugte Intensivrødder dannes Grundformerne paa den samme Maade. Af כלכל kommer Activformen כַּלְכֵּל, Passivformen כָּלְכַּל, f. Ex. אֲצַפְצֵף Jes. 38, 14. תְּשָׁעֳשָׁעוּ (Pausalform og med ◌ֳ istedetfor Sch. simpl. under ע) Jes. 66, 12.

169. I Roden 141, 4. dannes Activ- og Passivformen som i Præteritum No. 157. og de enkelte Personer udledes som i Futurum Pi'el 159. Derefter יְעוֹלְלוּ o. s. v, Jer. 6, 9.

Intensivverbum i Futurum Activ og

Enkelt Rod.		כתב	גלי	מצא	שלח
Forøget Rod.		כתתב	גללי	מצצא	שללח
Grundform.	Activ.	־כַתְתֵב	־גַלְלֵי	־מַצְצֵא	־שַׁלְלֵה ־שַׁלְלַח
	Passiv.	־כֻתְתַב	־גֻלְלַי	־מֻצְצָא	־שֻׁלְלַח
3 sg. m.	Activ.	יְכַתֵּב	יְגַלֶּה	יְמַצֵּא	יְשַׁלֵּחַ יְשַׁלַּח
	Passiv.	יְכֻתַּב	יְגֻלֶּה	יְמֻצָּא	יְשֻׁלַּח
fem.	Activ.	תְּכַתֵּב	תְּגַלֶּה	תְּמַצֵּא	תְּשַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח
	Passiv.	תְּכֻתַּב	תְּגֻלֶּה	תְּמֻצָּא	תְּשֻׁלַּח
2 sg. m. ligesom 3 f.					
2 sg. f.	Activ.	תְּכַתְּבִי	תְּגַלִּי	תְּמַצְּאִי	תְּשַׁלַּח
	Passiv.	תְּכֻתְּבִי	תְּגֻלִּי	תְּמֻצְּאִי	תְּשֻׁלְּחִי
1 sg. com.	Activ.	אֲכַתֵּב	אֲגַלֶּה	אֲמַצֵּא	אֲשַׁלֵּחַ אֲשַׁלַּח
	Passiv.	אֲכֻתַּב	אֲגֻלֶּה	אֲמֻצָּא	אֲשֻׁלַּח
3 pl. m.	Activ.	יְכַתְּבוּ	יְגַלּוּ	יְמַצְּאוּ	יְשַׁלְּחוּ
	Passiv.	יְכֻתְּבוּ	יְגֻלּוּ	יְמֻצְּאוּ	יְשֻׁלְּחוּ
3 pl. fem.	Activ.	תְּכַתֵּבְנָה תְּרַטֵּשְׁנָה	תְּגַלֶּינָה	תְּמַצֶּאנָה	תְּשַׁלֵּחְנָה
	Passiv.	תְּכֻתַּבְנָה	תְּגֻלֶּינָה	תְּמֻצֶּאנָה	תְּשֻׁלַּחְנָה
2 pl. m.	Activ.	תְּכַתְּבוּ	תְּגַלּוּ	תְּמַצְּאוּ	תְּשַׁלְּחוּ
	Passiv.	תְּכֻתְּבוּ	תְּגֻלּוּ	תְּמֻצְּאוּ	תְּשֻׁלְּחוּ
2 pl. f. ligesom 3 pl. f.					
1 pl. com.	Activ.	נְכַתֵּב	נְגַלֶּה	נְמַצֵּא	נְשַׁלֵּחַ נְשַׁלַּח
	Passiv.	נְכֻתַּב	נְגֻלֶּה	נְמֻצָּא	נְשֻׁלַּח

Tabel V til № 158—169

Passiv (פֻּעַל, פֻּעַל, פּוֹעַל, פֻּעֲלַל o. s. v.)

סבב	ולד	גאל	נהם	קום
סובב	וללד	גאאל	נהחם	קומם
־סוֹבֵב / ־סוֹבַב	־יֻלֵּד	־גֹּאֵל / ־גֹּאַל	־נֹחֵם / ־נֹחַם	־קוֹמֵם / ־קוֹמַם
־סוֹבַב	־יֻלַּד	־גֻּאַל	־נֻחַם	־קוֹמַם
יְסוֹבֵב	(יֻגַּח) יְיֻלֵּד	יְגֹאֵל	יְנֹחֵם	יְקוֹמֵם
יְסוֹבַב	יְיֻלַּד	יְגֹאַל	יְנֻחַם	יְקוֹמַם
תְּסוֹבֵב	תְּיֻלֵּד	תְּגֹאֵל	תְּנֹחֵם	תְּקוֹמֵם
תְּסוֹבַב	תְּיֻלַּד	תְּגֹאַל	תְּנֻחַם	תְּקוֹמַם
תְּסוֹבְבִי	תְּיֻלְּדִי	תְּגֹאֲלִי	תְּנֹחֲמִי	תְּקוֹמְמִי
	תְּיֻלְּדִי	תְּגֹאֲלִי	תְּנֻחֲמִי	תְּקוֹמְמִי
אֲסוֹבֵב	אֲיֻלֵּד	אֲגֹאֵל	אֲנֹחֵם	אֲקוֹמֵם
אֲסוֹבַב	אֲיֻלַּד	אֲגֹאַל	אֲנֻחַם	אֲקוֹמַם
יְסוֹבְבוּ	(יֻדּוּ) יְיֻלְּדוּ	יְגֹאֲלוּ	יְנֹחֲמוּ	יְקוֹמְמוּ
יְסוֹבְבוּ	יְיֻלְּדוּ	יְגֹאֲלוּ	יְנֻחֲמוּ	יְקוֹמְמוּ
תְּסוֹבֵבְנָה	תְּיֻלֵּדְנָה	תְּגֹאֵלְנָה	תְּנֹחֵמְנָה	תְּקוֹמֵמְנָה / תְּקוֹמַמְנָה
תְּסוֹבַבְנָה	תְּיֻלַּדְנָה	תְּגֹאַלְנָה	תְּנֻחַמְנָה	תְּקוֹמַמְנָה
תְּסוֹבְבוּ	תְּיֻלְּדוּ	תְּגֹאֲלוּ	תְּנֹחֲמוּ	תְּקוֹמְמוּ
	תְּיֻלְּדוּ	תְּגֹאֲלוּ	תְּנֻחֲמוּ	
נְסוֹבֵב	נְיֻלֵּד	נְגֹאֵל	נְנֹחֵם	נְקוֹמֵם
נְסוֹבַב	נְיֻלַּד	נְגֹאַל	נְנֻחַם	נְקוֹמַם

170. Imperativ.

For Rodens Passivbemærkelse har Sproget endnu aldrig dannet en Imperativform. For Activum dannes i alle Intensivrødder den samme Grundform, som i Futurum, כתּב bliver כַּתֵּב, hvoraf anden Person sg. uden Tone (No. 159.) קַדֶּשׁ Exod. 13, 2., men sædvanlig, med Tonen, כַּתֵּב. Sjældent forekommer Formen med A Lyden, f. Ex. פַּלַּג Ps. 55, 10. (derimod ved Rødder tertiae guttur. efter No. 162.) Ved Personernes Udledelse anvendes Reglerne No. 26. 127. og 127, a. og de i No. 159. anførte. Altsaa כַּתְּבִי, כַּתְּבוּ (i Pausa כַּתֵּבוּ) כַּתֵּבְנָה.

a. I Rødder med svage Bogstaver forekomme i denne Grundforms Dannelse de samme Uregelmæssigheder, der ere omtalte i den ligelydende futuriske. I לי har anden Pers. sg. m. altid forlænget Grundformens Segol til Zere, medens Segol endnu var sædvanlig i Futurum גַּלֵּה (No. 160.) I Plural holdes י endnu i דַּלְיוּ (med udeladt Fordobling i Skrift No. 145.) prov. 26, 7. ellers גַּלּוּ. I Plural fem. er endnu Segol, som i Futur. גַּלֶּינָה. Sg. m. kan forkortes efter No. 160, a. גַּלֵּה bliver גַּל Amos 6, 10. — Af לא efter No. 161. מַלֵּא, מַלֶּאנָה. — Af tert. gutt. efter No. 162. שַׁלַּח ved store Accenter, ellers שַׁלֵּחַ, שַׁלַּחְנָה. Af Rødder med. gutt. בָּעֵר eller בָּרֵךְ efter No. 164, בָּרֲכִי, בָּעֲרוּ o. s. v. — Om de andre Intensivrødder jvf. de for den futuriske Grundform gjældende Regler.

Tabel VI. til № 170.

Intensivverbum i Imperativ Activ. (פַּעֵל, פּוֹעֵל, פַּעְלֵל).

Enkelt Rod.	כתב	גלי	מצא	שלח	קום	נהם	גאל	ולד	סבב
Forøget Rod.	כתתב	גללי	מצצא	שללח	קומם	נההם	גאאל	וללד	סובב
Grundform.	כַּתְתֵּב	גַּלְלֵי	מַצְצֵא	שַׁלְלֵח שַׁלְלַח	קוֹמֵם קוֹמַם	נַהֲהֵם נַהֲהַם	גַּאְאֵל גַּאְאַל	יַלְלֵד	סוֹבֵב סוֹבַב
2 sg. m.	כַּתֵּב	גַּלֵּה	מַצֵּא	שַׁלֵּחַ שַׁלַּח	קוֹמֵם	נַהֵם	גָּאֵל	יַלֵּד	סוֹבֵב
f.	כַּתְּבִי	גַּלִּי	מַצְּאִי	שַׁלְּחִי	קוֹמְמִי	נַהֲמִי	גָּאֲלִי	יַלְּדִי	סוֹבְבִי
2 pl. m.	כַּתְּבוּ	גַּלּוּ	מַצְּאוּ	שַׁלְּחוּ	קוֹמְמוּ	נַהֲמוּ	גָּאֲלוּ	יַלְּדוּ	סוֹבְבוּ
f.	כַּתֵּבְנָה	גַּלֶּינָה	מַצֶּאנָה	שַׁלַּחְנָה	קוֹמֵמְנָה	נַהֵמְנָה	גָּאֵלְנָה	יַלֵּדְנָה	סוֹבֵבְנָה

B.

171. De ved fremmede eller ikke radicale Consonanter forøgede Rødder.

De Bogstaver, som tjene til at udlede en ny Rod af den enkelte, uden at høre til den enkelte Rods Bestanddele, ere i Tallet kun to, hvoraf hvert har en bestemt Bemærkelse. Disse to ere Nun נ, og He ה.

172. I. Den første, ved Bogstavet נ forøgede Rod.

Bogstavet נ, sat foran en Rod til deraf at danne en ny Rod, bestemmer den enkelte Rods Bemærkelse som reflexiv og reciproc. Bogstavets oprindelige Bemærkelse er hverken activ — skjøndt nogle faa ved samme dannede Rødder findes med Activbetydning — eller passiv. Men da det reflexive og passive Begreb ere meget beslægtede, kan hiint forbyttes med dette (ligesom i det danske Passiv, oprindelig Reflexiv), saa at den med נ forøgede Rod ikke sjældent bruges som Passiv, og det deraf udledte Verbum ofte ansees for at være Passiv til Verbum Kal, da dette mangler en Passivform. Vi kalde det Verbum, der er dannet af Rodens Forøgelse ved et præfigeret נ Reflexivverbum. Gamle Grammatikere betegne det, ved at udlede dets Form af Roden פעל, ved Navnet Niphal eller Nifal. נִפְעַל.

173. Præteritum Niphal.

Det ligger i Rodens Bemærkelse, at der ikke (som i No. 142) skjelnes imellem en activ og passiv Grundform og et activt og passivt Verbum. Reflexivbemærkelsen, som er oprindelig, tillader kun een Grundform, som hverken er activ eller passiv, men reflexiv. — Denne Grundform dannes af den

forøgede Rod נכתב ved den characteristiske Vocal Patach under anden Radical (i den enkelte Rod). Første Stavelse faaer ingen characteristisk Vocal; נ er uden Vocal, נ skulde sættes foran ved Schwa simplex mobile; men da to vocalløse Consonanter ikke kunne udtales i Ordets Begyndelse, antages bestandig den letteste euphoniske Vocal Chireck (No. 75 No. 142.) Af Roden נכתב opstaaer Grundformen נִכְתַּב for נְכְתַב, hvori altsaa כ er ganske vocalløst eller har Schwa quiescens. (derfor Dag. lene i ת).

174. I de enkelte Personers Dannelse behandles Grundformens sidste Stavelse ganske som Grundformen med A i Verbum Kal, og de samme Pronominalformer tilsættes ogsaa her. Efter No. 25 til 32 opstaae נִכְתַּב, נִכְתְּבָה, נִכְתַּבְתְּ, נִכְתַּבְתָּ, נִכְתַּבְתִּי, נִכְתְּבוּ, נִכְתַּבְתֶּם, נִכְתַּבְתֶּן, נִכְתַּבְנוּ.

175. I Rødder לי bliver Grundformen נִגְלַי, som i No. 35. No. 146 a. i tredie sing. m. til נִגְלָ, skreven נִגְלָה, i femin: נִגְלַת og med ה demonstr. נִגְלְתָה (i Pausa נִגְלָתָה Jes. 3, 26.), — i de Personer, hvis Endelser begynde med en Consonant, efter No. 35 a. No. 37. No. 146 b. til נִגְלֵי, hvori Diphthongen é, som i 146 b. endnu sædvanligst vedligeholdes uforandret (derimod No. 37) נִגְלֵיתָ o. s. v., og kun undtagelsesviis afslibes, נִגְלִינוּ 1 Sam. 14, 8. נִקִּיתָ Genes. 24, 8, — i tredie Pluralis efter No. 38 נִגְלוּ af נִגְלְיוּ, men i Pausa נִגְלָיוּ Numeri 24, 6. No. 146, c.

176. I Rødder לא forvandles Grundformen נִמְצַא i 3 sg. m. efter No. 41 til נִמְצָא, hvoraf fem. efter No. 42. נִמְצְאָה, eller נִמְצָאת Ps. 118, 23. Den sidste kan forøges med ה demonstr. (No. 36, som i לי), og da holder den ved Alephs Hvilen forlængede Vocal Tonen, f.

Ex. נִרְפָּתָה (for נִרְפְּאָתָה) Jer. 51, 9. נִפְלְאַתָה for נִפְלֵאת (No. 138) 2 Sam. 1, 26. K'ri. — Foran consonantiske Endelser er Punctationen altid hentet fra לה, som i No. 147, a. No. 130. No. 95. Ikke נִמְצָאתָ, som man burde vente, men נִמְצֵאתָ o. s. v. Aleph hviler i dette fra לה hentede Zere. — Den tredie Person plur., hvis Endelse begynder med en Vocal, regelret efter No. 45. — I Formerne נִבֵּיתָ Jer. 26, 9 נִטְמִינוּ Hiob 18, 3 o. a. er Roden לא ganske behandlet og skreven som לה; Diphthongen er allerede afsleben. No. 175. No. 147 b.

177. I Rødder tertiæ gutturalis forandres Grundformen i 3 sg. m. ikke, da A Lyden svarer til Struben. De enkelte øvrige Personer foraarsage ingen Afvigelser, undtagen anden P. sg. f. נִשְׁלַחַתְּ efter No. 50.

178. I Rødder עו taales Grundformen sædvanlig ikke mere uforandret formedelst Vau's Svaghed. Af de to No. 55 angivne Fremgangsmaader vælges den med lit. b. betegnede. I נִקְוַם kaster ו Vocalen tilbage, gaaer selv over til u, og sammensmælter med det foregaaende A til Diphthongen Ô=AU (No. 35, a. jvf. No. 97. No. 167). Paa denne Maade er første Radical (i den enkelte Rod) ק ikke mere vocalløs. Som Følge heraf behøves ingen Hjelpevocal for נ, som beholder det oprindelige Schwa simpl. mobile (No. 173). Grundformen bliver altsaa נְקוֹם. —

a. Tredie sg. mascul. Stavelsen קוֹם har Hovedtonen; derfor har נ, istedetfor Schwa simpl mob., allerede altid faaet en fuld og lang Vocal (No. 25), sædvanligst Kamez antetonicum נָקוֹם, sjældent, og undtagelsesviis Zere antetonicum נֵעוֹר Zach. 2, 17. (No. 98). I Femin. flyttes Tonen ikke til Endelsen, men holdes af

Diphthongen, hvorfor Kamez (og Zere) blive; ikke נְקִימָה, men נְקִימַת (jvf. No. 99. No. 181.)

b. Foran de consonantiske Endelser indskydes en euphonisk Vocal imellem Grundformen og Endelsen, fordi det er vanskeligt at udtale flere Consonanter efter den lange Vocal (jvf. No. 64) Denne Vocal er ô, og har Tonen med Undtagelse af anden Pluralis, hvor Endelsen har den. Skjøndt Grundformens Vocal ikke mere har Hovedtonen, kan den alligevel endnu beholdes uforandret, men sædvanlig er den allerede forkortet til u formedelst Tonens Flytning; dersom נ ikke mere staaer umiddelbart foran Tonstavelsen, faaer det aldrig en fuld Vocal, men beholder det oprindelige Schwà mobile. (No. 31). — For Ex. נְפֹצֹתֶם Ezech. 11, 17; 20, 34, 41. נְקֹטֹתֶם Ezech. 20, 43. (I disse Exempler holdes Grundformens Cholem ved Metheg, medens Hovedtonen hviler paa sidste Stavelse.), sædvanlig נְקוּמוֹתֶם, נְקוּמֹתָ, i første נְקוּמֹתִי, נְקוּמֹנוּ.

c. I tredie Plural holdes Tonen paa Grundformens Vocal, og Endelsen er tonløs. (No. 61). Som Følge deraf faaer נ Kamez (Zere) antetonicum. נָקֹימוּ, ikke נְקוֹמוּ (eller נְקוּמוּ). —

Anm. I Formen נָקְטָה Hiob 10, 1. er Grundformens Vocal bortkastet ved Tonens Flytning tvertimod Reglen. Den staaer istedetfor נָקֹוטָה, jvf. Exemplerne יָזֹמּוּ og נָבֹלָה i No. 110 lit. f. h.

179. I Rødder ע״י er י allerede altid gaaet over til ו, hvorved der er opstaaet den samme Grundformens Forandring, som i Rødder med oprindeligt ו.

180. I Rødder mediæ gutturalis er Grundformen uforandret. I de Personer, hvor Strubebogstavet skulde faae Schwa simplex mobile, bestemmes dette efter

No. 49 til et Schwa compositum, nemlig Chatefpatach: נִזְעֲקָה, נִזְעֲקוּ.

181. I Rødder mediæ geminatæ forvandles נִסְבַּב efter No. 68 til נִסַּב. Bogstavet נ behøver ingen Hjelpevocal, da ס, den følgende Consonant, ikke meer er vocalløs (No. 173); det beholder altsaa, som i No. 178, det oprindelige Schwa simpl. mobil. נְסַבַּב skrives efter No. 68 נְסַב.

I tredie masc. sg. faaer נ, staaende umiddelbart foran Hovedtonen, Kamez antetonicum (No. 178, a.) נְסַב bliver נָסַב. I Feminin. holdes Tonen paa Grundformens Vocal (No. 68, b.); altsaa forbliver Kamez under נ; da Stavelsen ikke adskilles (som i No. 26, 30) falder Grundformens Patach ikke bort. נָסַבָּה, ikke נָסְבָה. Foran de consonantiske Endelser indskydes formedelst de mange sammenstødende Consonanter (No. 68, c.) Vocalen ô, (i Micha 2, 4 U), som har Tonen med Undtagelse af anden Pluralis, hvor Endelsen beholder den. Da נ altsaa i disse Personer ikke staaer umiddelbart foran Hovedtonen, kan det beholde det oprindelige Schwa mobile (No. 178 b. No. 159. No. 101. No. 31), og faaer aldrig Kamez. (Zere) נְסַבּוֹתָ, נְסַבּוֹתִי, נְסַבּוֹנוּ, men נְסַבּוֹתֶם og נְסַבּוֹתֶן. — I tredie Plur. holdes Tonen paa Grundformens Vocal, hvorfor Kamez under נ, נָסַבּוּ, ikke נָסְבוּ.

Anm. a. Istedetfor Grundformen med A forekommer sjældent en anden med E Lyden; f. Ex. נִקְלַל bliver ikke blot til נִקְלַל, נָקַל, men ogsaa נִקְלֵל, נָקֵל, hvoraf tredie sg. m. נָקֵל 2 Reg. 3, 18 (ibid. 20, 10.) I Femin. נָסַבָּה Ezech. 26, 2.

b. Ligesom i futurum Kal (No. 110, a.) kan ogsaa i Præteritum Niphal Fordoblingen kastes fra an-

den Radical til første; er denne en Guttural, kan Fordoblingen høres, f. Ex. נִחַת Mal. 2, 5. נִהַל Ez. 25, 3, eller opgives f. Ex. נִחַנְתְּ (uden indskudt Vocal, da sidste Radicals Fordobling opgives jvf. No. 110 f.) Jer. 22, 23.

c. Ved en Forvexling af Rødder mediæ geminatæ med עו opstaae Former som נָבֹז for נָבַז; נָגֹלּוּ for נָגַלּוּ o. s. v. Jvf. Amos 3, 11. Nah. 1, 12. Ezech. 29, 6; 6, 9. No. 110, b.

d. Ligesom i Futurum Kal Fordoblingen af tredie Radical tilligemed den foregaaende Vocal sjældent bortkastes No. 110 lit. f., forekomme ogsaa i Præterit. Niphal nogle dertil svarende Exempler, som נָבְקָה for נָבַקָּה Jes. 19, 3. Ezech. 41, 7. Jvf. No. 110 lit. h.

182. I Rødder פו spores ingen Indflydelse paa den sidste Stavelses characteristiske, men derimod paa den første Stavelses euphoniske Vocal, som altid bestemmes ved Vaus Tilbøielighed til O Lyden, (No. 112 lit. b, c. No. 155 b.) נוֹלַד bliver ikke נִוְלַד men נוֹלַד, siden (No. 33, 1) נוֹלַד, hvoraf de enkelte Personer udledes efter No. 174. — Sjældent er det, at ו gaaer over til den tilsvarende Vocal u, saa at det ikke er nødvendigt at antage nogen Hjelpevocal, da Grunden (No. 173) bortfalder f. Ex. נוּלְּדוּ (med Dag. euph. i ל) 1 Chron. 3, 5.

a. Rødder med oprindeligt י forvandle i dette Verbum י altid til ו (No. 113), hvorved den samme Grundform opstaaer, f. Ex. נוֹצַר af יצר.

b. I de Rødder פו, i hvilke ו er forvandlet il א No. 111, 112. er א sædvanlig behandlet som oprindeligt, saa at Formen dannes efter No. 182. Hvor man endnu ikke

havde glemt dets Oprindelse, opstod den samme Form, f. Ex. נוֹחֲזוּ=נֶאֶחֲזוּ; Num. 32, 30.

183. Rødder פח, פה. פע, פא (פר).

Da Gutturalen har Schwa quiescens (No. 173) og en euphonisk Vocal skal opstaae foran Gutturalen, indtræde her de samme Tilfælde, som i No. 117.

a. Dannelser, i hvilke Gutturalen hverken har bestemt den foregaaende Vocal eller Schwa, ere sjældne, f. Ex. נִהְיְתָה af היי Dan. 2, 1.

b. Ofte forekomme Former, i hvilke Gutturalen har bestemt den foregaaende Vocal, men ikke Schwa quiescens No. 49. Da Grundformens characteristiske Vocal er Patach, saa bestemmes Hjelpevocalen efter No. 116 b. 117 a. til Segol, f. Ex. נֶעְתַּר Jes. 19 22. נֶעְתַּם Jes. 9, 18. נֶחְשָׁב Jes. 5, 28 נֶהְדָּר Thren. 5, 12. נֶאְשָׁם Joel 1, 18. Heraf udledes de enkelte Personer efter No. 174.

c. Ligesaa ofte forekomme Former, i hvilke Gutturalen ikke blot har bestemt den foregaaende Vocal, men ogsaa Schwa quiescens til et sammensat Schwa efter No. 117 b.*), med Jagttagelse af No. 116, b., hvorefter den sædvanlige foregaaende og i Schwa liggende Vocal er Segol. נֶחֱרַב, נֶחֱרַם, נֶאֱסַף, נֶעֱזַב. Derimod virker Gutturalernes Tilbøielighed til A Lyden (No. 116, a) i flere Rødder ל״ה, f. Ex. נַעֲלָה Numeri 9, 21. נַעֲשָׂה 1 Reg. 10, 20. — De sidste Grundformer (opstillede i lit. c.) forandres foran vocale

1) Ligesom i det anførte Nummer, forekommer ogsaa her et Exempel, hvori Gutturalen har influeret paa Schwa, men ikke paa den foregaaende Vocal. נִחֲרוּ Cant. 1, 6 af חרר.

Endelser efter No. 119 b,, d. Altsaa נֶחֶרְבוּ, men נִצָּבוּ (i Pausa) 2 Reg. 3, 23. prov. 22, 3. — נֶעֶשְׂתָה נֶאֶסְפָה Jer. 48, 33. Num. 15, 24. — Plur. af ל״י נַעֲשׂוּ o. s. v. Overgangen fra Schwa simpl. qu. til Schwa compositum viser sig i נֶהְפַּךְ Exod. 7, 15. נֶהֶפְכָה (som af נֶהֱפַךְ) Thren. 5, 2. Jvf. No. 117, c. — Foran consonantiske Endelser forandres Grundformens Vocaler ikke. נֶחֱרַדְתִּי o. s. v. — (No. 120.)

184. I Rødder פן vedligeholdes det svage radicale נ endnu sjældent. Ps. 109, 23 נִנְעַר. Da det staaer vocalløst foran anden Radical (No. 122) saa assimileres det sædvanligst med denne, oftere end i No. 122, נִנְגַּשׁ bliver נִגַּגַּשׁ, skreven נִגַּשׁ; ogsaa naar anden Radical er en Guttural (derimod No. 123, 1 b. α.), hvor Fordoblingen udelades i Skrift, men ikke i Udtalen, f. Ex. נִחַם for נִחְחַם af נחם 1 Sam. 15, 35. נִחַת af נחת 2 Sam. 22, 35.

De enkelte Personer udledes efter No. 174. נִחֲתָה, נִחֲתוּ efter No. 180. — I den uregelmæssige Form נִמּוֹל Gen. 17, 26, er Vocalen O hentet fra en Forvexling med Roden נמל=מול.

Reflexivverbum i Præte-

	כתב	גלי	מצא	שלח	קום
Enkelt Rod.	כתב	גלי	מצא	שלח	קום
Forøget Rod.	נכתב	נגלי	נמצא	נשלח	נקום
Grundform.	נִכְתַּב	נִגְלַי	נִמְצָא	נִשְׁלַח	נְקוֹם
3 sg. m.	נִכְתַּב	נִגְלָה	נִמְצָא	נִשְׁלַח	נָקוֹם
fem.	נִכְתְּבָה	נִגְלְתָה	נִמְצְאָה	נִשְׁלְחָה	נָקֹומָה
2 sg m.	נִכְתַּבְתָּ	נִגְלֵיתָ	נִמְצֵאתָ	נִשְׁלַחְתָּ	נְקוּמוֹתָ
fem.	נִכְתַּבְתְּ	נִגְלֵית	נִמְצֵאת	נִשְׁלַחַתְּ	נְקוּמוֹת
1 sg. m.	נִכְתַּבְתִּי	נִגְלֵיתִי	נִמְצֵאתִי	נִשְׁלַחְתִּי	נְקוּמוֹתִי
3 pl. com.	נִכְתְּבוּ	נִגְלוּ	נִמְצְאוּ	נִשְׁלְחוּ	נָקוֹמוּ
2 pl. mas.	נִכְתַּבְתֶּם	נִגְלֵיתֶם	נִמְצֵאתֶם	נִשְׁלַחְתֶּם	נְקוּמוֹתֶם
fem.	נִכְתַּבְתֶּן	נִגְלֵיתֶן	נִמְצֵאתֶן	נִשְׁלַחְתֶּן	נְקוּמוֹתֶן
1 pl. com.	נִכְתַּבְנוּ	נִגְלֵינוּ	נִמְצֵאנוּ	נִשְׁלַחְנוּ	נְקוּמוֹנוּ

Tabel VII til № 173-184.

ritum. (נִפְעַל)

נגשׁ נגגשׁ	עשׂי נעשׂי	חרב נחרב	חשב נחשב	יצר ניצר	ולד נולד	סבב נסבב	זעק נזעק
נִגַּשׁ נִגָּשׁ	נַעֲשַׂי נֶעֱשַׂי	נֶחֱרַב	נֶחְשַׁב	נוֹצַר	נוֹלַד	נְסַבְב	נִזְעַק
נִגַּשׁ	נַעֲשֹׂה	נֶחֱרַב	נֶחְשָׁב	נוֹצָר	נוֹלָד	נָסַב	נִזְעָק
נִגְּשָׁה	נֶעֶשְׂתָה	נֶחֶרְבָה	נֶחְשְׁבָה	נוֹצְרָה	נוֹלְדָה	נָסַבָּה	נִזְעֲקָה
נִגַּשְׁתָּ		נֶחֱרַדְתָּ	נֶחְשַׁבְתָּ	נוֹצַרְתָּ	נוֹלַדְתָּ	נְסַבּוֹתָ	נִזְעַקְתָּ
נִגַּשְׁתְּ		נֶחֱרַדְתְּ	נֶחְשַׁבְתְּ	נוֹצַרְתְּ	נוֹלַדְתְּ	נְסַבּוֹת	נִזְעַקְתְּ
נִגַּשְׁתִּי		נֶחֱרַדְתִּי	נֶחְשַׁבְתִּי	נוֹצַרְתִּי	נוֹלַדְתִּי	נְסַבּוֹתִי	נִזְעַקְתִּי
נִגְּשׁוּ		נֶחֶרְדוּ	נֶחְשְׁבוּ	נוֹצְרוּ	נוֹלְדוּ	נָסַבּוּ	נִזְעֲקוּ
נִגַּשְׁתֶּם		נֶחֱרַדְתֶּם	נֶחְשַׁבְתֶּם	נוֹצַרְתֶּם	נוֹלַדְתֶּם	נְסַבּוֹתֶם	נִזְעַקְתֶּם
נִגַּשְׁתֶּן		נֶחֱרַדְתֶּן	נֶחְשַׁבְתֶּן	נוֹצַרְתֶּן	נוֹלַדְתֶּן	נְסַבּוֹתֶן	נִזְעַקְתֶּן
נִגַּשְׁנוּ		נֶחֱרַדְנוּ	נֶחְשַׁבְנוּ	נוֹצַרְנוּ	נוֹלַדְנוּ	נְסַבּוֹנוּ	נִזְעַקְנוּ

185. Futurum Niphal.

Grundformens characteristiske Vocal ligger i sidste Stavelse, og er sædvanligst E (Segol), sjældnere A (Patach.) Bogstavet נ, som i de enkelte Personer skal slutte sig til den foregaaende Stavelse, forbliver uden nogen Vocallyd (faaer Schwa quiescens), første Radical faaer den letteste Vocallyd, som der er til, nemlig Schwa simplex mobile (som i No. 24), hvorefter Grundformen lyder og skrives: ־נְ|כְ|תֶּב og ־נְ|כְ|תַּב (—n k'thebh).

186. Præformativerne, som skulde træde foran med Schwa simpl. mob. (No. 159.) faae Hjelpevocalen Chireck, efter No. 75, og denne Vocal bestemmes her ofte endnu ikke ved Gutturalen א i første Person sing. (No. 77. No. 195). — Den saaledes opstaaede Form יִנְכְתֶב taaler flere Forandringer 1) ved Tonen; denne hviler paa sidste Stavelse; som Følge heraf a) forlænges Segol til Zere jvf. No. 143. 159. Patach forlænges ikke. b) faaer første Radical allerede altid Kamez antetonicum. No. 25; יִנְכָתֵב 2) ved Nuns Svaghed. Da נ staaer vocalløst, i Enden af Stavelsen, og ikke er radicalt (ɔ: hører ikke til den enkelte Rods Consonanter) assimilerer det sig allerede altid med den første Radical (jvf. No. 53. No. 122. No. 184). Efter disse Regler opstaaer Formen יִכָּתֵב, skreven יִכָּתֵב og יִכָּתֵב, første Person אִדָּרֵשׁ, med ה demonstrat. אִמָּלְטָה Genes. 19, 20, og אִכָּתֵב. — Naar Tonen trækkes fra sidste Stavelse til næstsidste, vender Zere igjen tilbage til det oprindelige Segol. יִכָּתֶב. Kohel. 12, 6. Prov. 19, 23. Ps. 102, 19. Formen med A bruges især ved distinctive Accenter. Genes. 21, 8. Exod. 31, 17. Gen. 10, 9.

187. Foran vocale Afformativer forandres Grundformens sidste Stavelse efter No. 26. 76. 78. — Kamez under første Radical indtræder ogsaa her efter No. 27; altsaa 2 fem. sg. תִּכְתְּבִי, 3 plur. m. יִכְתְּבוּ, 2 plur. m. תִּכְתְּבוּ.

188. Foran consonantiske Endelser bruges oftere Grundformen med A end med E, f. Ex. תִּקְרַבְנָה, תִּשְׁגַּלְנָה, תֵּעָגַנָּה Ruth 1, 13.

189. I Rødder לי bliver Grundformens יִגְלֶי Segol i de ikke med vocale Afformativa dannede Personer ei forlænget, da denne Vocal hviler enten i י, som i תִּגְלֶינָה, eller, hvor dette i Enden af Ordet udelades, i det tilsatte ה (No. 160.) יִגְלֶה for יִגְלֶי, יִגֶל. — Foran Vocalendelserne efter No. 38. תִּגְלִי, יִגְלוּ, תִּגְלוּ for תִּגְלֶיִי. — Formerne uden Afformativ kunne forkortes efter No. 85, 160, a. ved at bortkaste Endevocalen og dens fulcrum, hvorved Tonen kommer til at hvile paa det foregaaende Kamez. יִגֶל o. s. v. Uregelmæssigt er יִמַּח Ps. 109, 13. med Patach istedetfor Kamez.

190. I Rødder לא forlænges Grundformens Segol i de enkelte ikke med vocale Afformativer dannede Personer til Zere, hvori א hviler No. 161. I 2den og 3die Pluralis derimod er istedetfor Zere Vocalen Segol hentet fra en Forvexling med לי, No. 95. No. 130. No. 147, a, No. 161, og א hviler i den laante Vocal. De Personer, hvis Endelser begynde med en Vocal, ere regelmæssige (No. 42. 45.) — Forvexlingen af לא med לי findes ogsaa i andre enkelte Former, f. Ex. יִמָּצוּ for יִמָּצְאוּ Ps. 73, 10; 3 plur. יִנָּשׂוּא (Arabisme No. 78. Anm.) for יִנָּשְׂאוּ, som af מצי og נשׂי, Jer. 10, 5. o. f.

191. I Rødder tertiae gutturalis taales de af Grundformen med E og A udledte Personer efter Reglerne No. 47. lit. a. og b. Altsaa יְשַׁלֵּחַ ved store Distinctivi, ellers יְשַׁלַּח.—Num. 27, 4. 36, 4. 36, 3. Nah. 1, 14. Levit. 11, 37.

192. I Rødder עו (עי No. 179.) bruges ikkun Grundformen med A. ־נְקַם forandres som i No. 178. ved at kaste Vocalen tilbage (hvorved Schwa mobile fortrænges No. 55, a.) til ־נְקוֹם hvoraf de enkelte Personer udledes uden Diphtongens Forandring, da denne i alle Personer holder Tonen. יִקְּקוֹם (af יִנְקוֹם) skreven יִקּוֹם, תִּקּוֹמִי, יִקּוֹמוּ, תִּקּוֹמְנָה. —

193. I Rødder mediae gutturalis dannes Grundformen og de enkelte Personer regelret (No. 108), undtagen at i de Personer, hvor anden Radical har Schwa mobile, dette ved Gutturalen altid bestemmes (No. 49.) til det sammensatte Chatefpatach. יִנָּצְקוּ, תִּזָּעֲקִי (i Pausa תִּבָּחֵנוּ Gens. 42, 15.).—I 2 og 3 pl. fem. bruges især Formen med A.

194. I Rødder med. geminatae bruges altid Formen med A. ־נְסַבֵּב forvandles, som i No. 181 til ־נְסַבְּב, skreven נְסַב (No. 68). Deraf יִנְסַב, יִסַּב, יִסַּב. — Foran vocale Endelser holdes Tonen paa Grundformen (No. 68, b. d. No. 110. d. f.) תִּסַּבִּי, יִסַּבּוּ. I 2 og 3 plur. fem. indskydes formedelst de mange sammenstødende Consonanter Vocalen ֶי, som har Tonen (110, g.), תִּסַּבֶּינָה.

a. Ved en Forvexling med Rødder עו (No. 181. c.) opstaae Former som תִּבּוֹז Jes. 24, 3. יֵרוֹמּוּ Ezech. 10, 15; 17, 19. o. s. v.

195. I Rødder פו holder det i Stavelsens Begyndelse staaende ו sig endnu som Consonant, enten

uforandret (da det ikke begynder Ordet), saa at der regelret opstaaer יִוָּלֵד, יִנְוָלֵד=יִוָּלֵד, eller sjældent allerede forvandlet til det meer consonantiske י No. 69., f. Ex. יִנְוָחֵל bliver יִיָּחֵל, יִנְיָחֵל=יִיָּחֵל Gen. 8, 12. Exod. 19, 13. — I den første Person Singul. har Gutturalen אִ endnu **aldrig** bestemt Hjelpevocalen (No. 186. No. 77.) אִוָּלֵד.

a. Rødder med oprindeligt י forvandle det efter 113, 1. 182, a. til יִ, saa at de samme Former opstaae. יִוָּרֵשׁ.

b. I de Rødder, hvor ו skrives ved א, er א allerede altid behandlet som oprindeligt, saa at Formerne forandres efter Lovene for Strubebogstaverne.

196. I Rødder **primae gutturalis**, hvor første Radical formedelst **Nuns** Assimilation (יִנְחָשֵׁב=יִחְחָשֵׁב) skulde udtales dobbelt, **opgives Fordoblingen allerede altid, ikke blot i Skrift, men ogsaa i Udtale.** Efter No. 68, b. opstaaer יֵ|חָשֵׁב af יִחְ|חָשֵׁב. Det lange Zere kan faae י som **fulcrum**, f. Ex. תֵּיעָשֶׂה **Exod.** 25, 31. **K'thibh.**

Tabel VIII til № 185—197.

Reflexivverbum i Futurum (נִפְעַל).

Enkelt Rod.	כתב	גלי	מצא	שלח	קום	זעק	סבב	ולד	חשב
Forøget Rod.	נכתב	נגלי	נמצא	נשלח	נקום	נזעק	נסבב	נולד	נחשב
Grundform.	־הִכָּתֵב	־הִגָּלֵי	־הִמָּצֵא	־הִשָּׁלֵחַ	(־הִקּוֹם)	־הִזָּעֵק		־הִוָּלֵד	־הֵחָשֵׁב
	־הִכָּתֶב			־הִשָּׁלַח	־הִקּוֹם	־הִזָּעֶק	־הִסַּבֵּב		
3 sg. m.	יִכָּתֵב	יִגָּלֶה	יִמָּצֵא	יִשָּׁלֵחַ	יִקּוֹם	יִזָּעֵק	יִסַּב	יִוָּלֵד	יֵחָשֵׁב
	יִכָּתֶב			יִשָּׁלַח					
f.	תִּכָּתֵב	תִּגָּלֶה	תִּמָּצֵא	תִּשָּׁלֵחַ	תִּקּוֹם	תִּזָּעֵק	תִּסַּב	תִּוָּלֵד	תֵּחָשֵׁב
				תִּשָּׁלַח					
2 sg. m. ligesom 3 f.									
2 sg. f.	תִּכָּתְבִי	תִּגָּלִי	תִּמָּצְאִי	תִּשָּׁלְחִי	תִּקּוֹמִי	תִּזָּעֲקִי	תִּסַּבִּי	תִּוָּלְדִי	תֵּחָשְׁבִי
1 sg. com.	אֶכָּתֵב	אֶגָּלֶה	אֶמָּצֵא	אֶשָּׁלֵחַ	אֶקּוֹם	אֶזָּעֵק	אֶסַּב	אִוָּלֵד	אֵחָשֵׁב
	אִכָּתֵב			אִשָּׁלַח					

198. Imperativ Niphal.

Imperativets Grundform er ikke forskjellig fra den futuriske (Jvf. No. 170). Formen נִכְתֵב gaaer lettest over til נִכָּתֵב, da 1) Imperativets Personer ikke mere have Præformativer, det vocalløse נ altsaa ikke har noget foregaaende Bogstav, hvormed det kunde danne en Stavelse, som i No. 185. ff. 2) Imperativets hurtige Udtale er en Hindring for at antage en Fortonsvocal under נ, som i No. 185. ff. (No. 126). Men denne letteste Formation findes kun sjældent og undtagelsesviis, nemlig i נִקְבְּצוּ Jes. 43, 9. Joel 4, 11. נִלְווּ Jer. 50, 5. Sædvanlig har derimod den meget uddannede Euphonielov (No. 25.) seiret over Imperativets Tilbøielighed til at udtales hurtigt, saa at נ fik Kamez. Da נ saaledes staaer vocalløst (med Schwa quiescens) i Ordets Begyndelse, og der, for at gjøre det lydeligt, ikke kan vælges en euphonisk Vocal efter det, gives der ingen anden Udvei, end at indføre det ved at antage en prosthetisk Lyd foran samme. Denne Vocallyd maa indføres ved en Consonant. Som prosthetisk Consonant vælge Hebræerne ellers oftest א, den blødeste Consonantlyd som der er til; her den noget haardere ה; Vocalen er den letteste Euphonielyd Chireck. Herefter forvandles נִכְתֵב i anden Person sg. m. istedetfor til נִכָּתֵב sædvanlig til הִנְכָּתֵב, assimileret הִכָּתֵב=הִנְכָּתֵב, med tilbagetrukken Tone הִכָּתֶב. — I de øvrige Former forandres Grundformens sidste Stavelse som i No. 170. I הִכָּתְבִי, הִכָּתְבוּ er Kamez efter No. 27.

199. Anm. Efter denne Forklaringsmaade er Bogstavet ה i Imperativet ikke radicalt, men reent euphonisk. Derfor have vi ikke afledt Futurformerne, som

syncoperede af יְהִכָּתֵב af en Grundform med ה, men af יִנְכָּתֵב. Det Arabiske Sprog synes at tale imod vor Anskuelse. I den syvende Arabiske Form אִנְכָּתַב har Præteritum allerede den prosthetiske Lyd א (=ה i det Hebraiske Sprog; ال=הַל, أقتل=הִקְטִיל, إن=הִנֵּה o. s. v.). Alligevel forsvare vi vor Anskuelse 1) I det Arabiske Sprog maatte der ogsaa for Præteritum antages en prosthetisk Lyd, fordi første Radical ikke var vocalløs i den Arabiske Præteritform, נ altsaa ikke kunde slutte sig til den ved en euphonisk Vocal, men stod vocalløst i Ordets Begyndelse, og slet ikke kunde udtales uden en prosthetisk Lyd. 2) den Hebraiske Præteritform, og Imperativformerne נִקְבְּצוּ, נִלְווּ bør holdes for at være ældre, end de med foransat ה, fordi Euphonien endnu ikke har influeret paa hine, da første Radical endnu ikke fik nogen Vocal foran Tonstavelsen. Thi Euphonielove uddannede sig lidt efter lidt; var הִקָּבְצוּ den ældste, נִקְבְּצוּ den deraf opstaaede Form, saa havde Euphonien igjen tabt sig. (Jvf. No. 17.). Det er blot denne euphoniske Vocal, som antages i נִקְבְּצוּ under ק, som blev Aarsag i at נִק ikke blev forenet til Stavelsen נִק, og at der for det vocalløse Nuns Skyld antoges en prosthetisk Lyd; fordi נִקְבְּצוּ blev efter No. 27. יִנְקָבְצוּ maatte dette igjen blive הִנְקָבְצוּ. Havde den samme Euphonielov allerede gjældet for Præteritformen, saa vilde נִקְבַּץ være blevet forandret til יִנְקָבֵץ, הִנְקָבֵץ, הִקָּבֵץ istedetfor נִקְבַּץ. Ogsaa Nominalformer (de saakaldte Infinitiver) stadfæste Rigtigheden af denne Mening. I den ældste Formation נִכְתֹּב af כָּתַב, endnu ingen euphonisk Vocal under כ; saasnart den indtræder,

הִכָּתֵב, følger den prosthetiske Lyd som en Nødvendighed, הִכָּתֵב (her ogsaa א, f. Ex. אִדָּרֹשׁ Ezech. 14, 3.). Derimod det saakaldte Particip endnu נִמְצָא.

200. I Rødder med svage Bogstaver forandres Grundformens sidste Stavelse, som i No. 170, a. Derefter לי: הִגָּלֵה, הִגָּלֹה, הִגָּלֶינָה; לא: הִמָּצֵא, הִמָּצֶאנָה; tert. guttur. הִשָּׁמֵעַ ved store Accenter, ellers הִשָּׁמַע, הִשָּׁמַעְנָה. I Rødder ש vælges som i Futurum altid A; efter No. 192. הִקּוֹם, הִקּוֹמִי med Tonen paa Grundformens Diphthong; mediae gutturalis הִזָּעֲקִי, הִזָּעַקְנָה; mediae geminatae have, som i Futurum, A; efter 194: הִסַּב, הִסַּבִּי med Tonen paa Grundformen, הִסַּבֶּינָה med indskudt betonet ֶי; ved en Forvexling af med. gem. og עו opstaaer הֵרוֹמִי No. 194, a; פו og פי: הִוָּלֵד; primae gutturalis No. 196. הֵחָשֵׁב.

201. II. Den anden, ved Bogstavet ה forøgede Rod.

Bogstavet ה, sat foran en Rod til deraf at danne en ny Rod, bestemmer den enkelte Rods Bemærkelse som causativ. Denne Rodens Causativbemærkelse kan tages enten activ eller passiv, hvilket bestemmes ved de tilføiede characteristiske Vocaler. (No. 142.) Der opstaaer altsaa i de forskjellige Grundformer, (for Præteritum, Futurum og Imperativ) en dobbelt Dannelse, en activ og en passiv. Vi kalde de Verba, der ere udledte af Rodens Forøgelse ved et præfigeret ה Causativverba. Gamle Grammatikere betegne dem, ved at udlede deres Form af Roden פעל, ved Hiphil, og Hophal. הִפְעִיל og הָפְעַל.

202. Præteritum Hiphil, og Hophal.

Den active Bemærkelse faaer den forøgede Rod הכתב ved den characteristiske Vocal ִי eller ַ, langt Chireck eller Patach i sidste Stavelse. Første Stavelse faaer ingen characteristisk Vocal, men da to vocalløse Consonanter ikke kunne udtales i Ordets Begyndelse, antages bestandig den letteste euphoniske Vocal Chireck. (No. 75.) Den active Grundform for Causativverbet bliver derefter הִכְתִּיב og הִכְתַּב, hvori første Radical altsaa er ganske vocalløs (har Schwa quiescens; derfor Dag. lene i ת). Den passive Bemærkelse faaer Roden ved to charateristiske Vocaler (No. 142) i begge Stavelser; først og i Særdeleshed ved Patach i anden Stavelse, og siden, da denne Vocal ikke i alle Former er tilstrækkelig til at skjelne den passive Form fra den active (No. 204), ved en Vocal af O-U Classen i første Stavelse. Ifølge heraf bliver den passive Grundform for Causativverbet הָכְתַּב eller הֻכְתַּב, hvori כ er ganske vocalløst eller har Schwa quiescens.

Anm. a. Omendskjøndt ה, den characteristiske Consonant for Causativrodens Dannelse, er en Guttural, har den dog yderst sjældent bestemt den euphoniske Vocal i den active Grundform, fordi den følger efter Gutturalen. (No. 66. 108.) Et Exempel, hvori Gutturalen har bestemt Hjelpevocalen til Segol læses 1 Sam. 25, 7. הֶכְלַמְנוּ — Bogstavet ה kan undertiden gaae over til ת (jvf. No. 26) Hos. 11, 3, eller til det blødere א, hvilket altid bruges i det tilsvarende Arabiske Verbum אַכְתַּב og det Chaldæiske אַכְתֵּב; dette א har i אֶגְאַל (i første sg. Jes. 69, 3.) bestemt Hjelpevocalen til Segol.

203. Den tredie Person Singul. og Plural i Activum udledes altid af Grundformen med i. Denne Vocal holder Tonen baade i Sing. fem. og i Plural, og kan derfor ikke fortrænges, skjøndt Stavelsen adstilles som i No. 26. 30. (Jvf. No. 64, 2.) הִכְתִּיב, הִכְתִּיבָה, הִכְתִּיבוּ. I Passivum derimod, hvor Grundformens Patach foran vocale Endelser ikke holder Tonen, og den sidste Stavelse adstilles, viger Vocalen som i No. 26; 30, hvorefter הָכְתַּב eller הֻכְתַּב, הָכְתְּבָה, הֻכְתְּבוּ. At der slet ikke er nogen Forskjel imellem ָ og ֻ bevise Dan. 8, 11. og Jes. 14, 19. Ezech. 32, 32. og Jer. 6, 6. o. a.

204. Alle øvrige Personer, hvis Endelser begynde med Consonanter, udledes i Activum af Grundformen med A, fordi det var vanskeligt at udtale det lange i foran consonantiske Endelser. (jvf. en anden Udvei i samme Tilfælde i No. 64, 2.). Dog forekomme Former af Grundformen med i, hvor dette da forkortes til ĭ, men ikkun foran Suffixa. 1 Sam. 1, 28. Derefter opstaae de sædvanlige Activformer: הִכְתַּבְתָּ, הִכְתַּבְתְּ, הִכְתַּבְתִּי, הִכְתַּבְנוּ, הִכְתַּבְתֶּם. Da den her brugte active Grundforms sidste Stavelse ikke er forskjellig fra den passive, saa skjelnes Passivformerne her blot ved deres characteristiske Vocal i første Stavelse: הָכְתַּבְתָּ, הָכְתַּבְתִּי o. s. v. (No. 28, 29, 31. og 32.)

205. I Rødder ל״ה udledes de i No. 203 anførte Personer i Activ kun undtagelsesviis af en Grundform med i; i dette Tilfælde opgiver י sin Consonantværdi, hviler i den foregaaende homogene Vocal og udelades i Skrift, saa at הִגְלִיי i tredie Person (higlij) bliver til הִגְלִי Jes. 53, 10. — Grundformen med A, baade den

active og passive, forvandler Endestavelsen לֵי efter No. 35—39, i tredie Singul. mascul. til הִגְלֵ skreven הִגְלָה, הָגְלָה, fem. הִגְלַת (הֶלְאַת Ezech. 24, 12., hvor det characteristiske ת har bestemt Hjelpevocalen No. 202, a.) הָגְלַת Jer. 13, 19, siden med det demonstrative ה, הִגְלְתָה, הָגְלְתָה. — Foran consonantiske Endelser הִגְלֵיתִי, הִגְלֵיתֶם o. s. v. her endnu kun sjældent affleben til הִגְלִיתִי 2 Reg. 17, 26. Exod. 33, 1. (No. 146, b. 175.). Foran vocale Endelser הִגְלְ af הִגְלוּ, i Pausa הִגְלוּ. Et enkelt af den active Grundform med î udledt Exempel er הִמְסִיו, hvori Endelsen ו (Vocalen û) er gaaet over til den tilsvarende Halvvocal ו, fordi Sproget ikke taaler to sammenstødende Vocaler, og det lange î ikke lod sig fortrænge foran û. הִמְסִיוּ bliver først הִמְסִיוּ, siden הִמְסִיו (himsîju, himsîu, himsîv. Jvf. den Chaldæiske Form אֱגְלִיו, plur. af אֱגְלִי) Jos. 14, 8.

206. Rødder לא. — De i No. 203 anførte Personer i Activum udledes regelret af Grundformen med î. Dog forekommer 3die Pers. Sing. sjældent af Grundformen med A, hvor Vocalen da forlænges ved Alephs Hvilen (No. 41.) Foruden הִמְצִיא, fem. הִמְצִיאָה findes הִפְלָא Deut. 28, 59; af denne Form med A kan man udlede Feminformen ved ת (No. 42), f. Ex. הֶחְבָּאת, med ה demonstr. הֶחְבְּאָתָה Jos. 6, 17. — Passivgrundformen הֻמְצָא forvandles i tredie sg. m. til הֻמְצָא (No. 41), fem. הֻמְצְאָה sjældent הֻמְצָאת Gen. 33, 11, og siden med ה demonstr.

a. I de Personer, hvis Endelser begynde med en Consonant, er Punctationen hentet fra en Forvexling med לי (No. 147, a) Ligesom הִגְלֵית dannes הִמְצֵאתָ

istedetfor הִמְצָאתָ — i Passiv הָמְצֵאתָ. **Aleph** hviler i det laante Zere.

En lignende Forvexling med ל‍ findes i הֶחְטִיא No. 206, af חטא, 2 **Reg.** 13, 6.

207. Rødder **tertiæ gutturalis.** — I den active Grundform med **J** holdes denne lange betonede Vocal endnu altid, og fortrænges ikke ved Gutturalen. Men da den ikke svarer til Gutturalen, antages for denne Patach **furtivum** i tredie **sg. m.** (No. 47, b.), saa at Formen lyder הִשְׁמִיעַ; **fem.** og 3 **plur.** regelret. — I anden Person **sg.** act. og pass. antages foran Gutturalen ligeledes Patach, הִשְׁמַעְתָּ, הָשְׁמַעְתָּ (med **Dag. l.** i ת efter No. 50).

208. Rødder ע״ע. — Den active Grundform med **J** הקְּים forandres efter No. 55, **a.** til הֵקִים, og den (sjældent brugte) med **A** הקְּם til הֵקַם. Da første Radical ved denne Forandring ikke meer er vocalløs, behøves for ה ingen Hjelpevocal (No. 202); det beholder det oprindelige **Schwa mobile**, som bestemmes ved Strubebogstavet (No. 49) til **Chatefpatach** eller **Chatefsegol.** Derefter opstaaer den active Grundform הֲקִים eller הֱקִים og הֲקַם, הֱקַם. — Grundformen הָקְּם forvandles efter den samme Lov til הֳקַם (No. 55, a.). Den characteristiske Vocal efter ה er i disse Rødder aldrig **o**, men altid **u** (Jvf. No. 202. 203.)

a. Tredie Singul. **mascul. fem.** ה faaer i Activformen efter No. 25 en fuld og lang Vocal foran Hovedtonen. Denne Vocal er i nærværende Form altid Zere **antetonicum** (No. 98. 181, a.), for at skjelne Præteritformen saa meget desto bedre fra Futurformen (Jvf. No. 213, c.). Saaledes opstaaer af

הֵקִים 3 m. הֵקִים, fem. (hvor Tonen holdes paa Grundformen No. 203) הֵקִימָה. — Formen הֵקִים er undertiden forvandlet til הֵקֵם, f. Ex. foruden הֵפִיר Ps. 33, 10. forekommer הֵפֵר i Femininum הֵקֵרָה Jer. 6, 7. Er sidste Radical en Guttural, eller Resch, saa kan Zere endnu holde sig, men ogsaa allerede fortrænges (No. 47, a, b.); foruden הֵפֵר forekommer הֵפַר Genes. 17, 44. הֵרַע Exod. 5, 23. (derimod Jer. 7, 26.). — Passivformen er efter No. 25. 26. הֻקַם eller הוּקַם, הוּקְמָה.

b. Foran consonantiske Endelser bruges i Activum Grundformen med A langtfra ikke saa ofte, som den med J. (No. 204.) 1) Formen med A behandler Vocalen efter No. 28. 29. ה faaer Zere antetonicum saa længe som Tonen hviler paa Grundformen. הֵנַפְתָּ Exod. 20, 22, af הֵנַף; הֵמַלְתִּי Jer. 15, 13. הֵמַתִּי for הֵמִתֹּתִי Jes. 15, 3. הֵכַנְתִּי for הֵכִינֹתִי 2 Chr. 29, 19. Naar Tonen i disse Former flyttes formedelst ו relativum, holdes Zere ved Metheg. Num. 14, 15. 1 Sam. 15, 3. 2 Sam. 15, 44. — Anden Person plur., som efter No. 31 vilde lyde הֲקַמְתֶּם forekommer slet ikke af denne Grundform. 2) Formen med J er vanskelig at udtale foran consonantiske Endelser. (No. 64, 2. No. 204.). For at lette Udtalen kjender Sproget en dobbelt Vei a) det lange î forkortes til i eller é (No. 103). Dette skeer meget sjældent. f. Ex. הֲמִתֶּם (hvor ה efter No. 31 beholder det oprindelige, men ved Gutturalen bestemte Schwa mob.) Num. 17, 6. הֵבֵאתִי (med Zere antet. No. 29.) Genes. 31, 39. b) Sædvanlig indskydes der imellem Grundform og Endelse en euphonisk Vocal, nemlig ô (No. 64, 2. jvf. No. 68, c.) som har Tonen med Undtagelse af anden Pers. plur.

hvor Endelsen har den. Derfor beholder ה altid det oprindelige, men ved Gutturalen bestemte Schwa mob. הֲקִימוֹתָ eller הֲרִימוֹתָ Ps. 44, 8. Ps. 139, 18. 1 Reg. 8, 18. הֲקִימֹתֶם, הֲבִיאוֹתִי Ezech. 38, 16. Men ogsaa her forekomme enkelte Exempler, hvor î er forvandlet til é (lit. a.) הֲרֵעוֹתָ Num. 11, 11. הֲקֵאתוֹ prov. 25, 16. Naar første Radical er en Guttural, antages formedelst to Gutturalers Collision en fuld Vocal under ה istedetfor Schwa compositum, הַעִירוֹתִי for הֲ Jes. 41, 25. Passivformerne udledes efter No. 28 ff. הוּקַמְתָּ, הוּקַמְנוּ, הוּקַמְתֶּם..

c. Tredie Pluralis udledes regelmæssigt, i Activum af Grundformen med J, hvor ה faaer Zere antetonicum (No. 203) הֵקִימוּ, î sjældent forandres til é, הֵעֵרוּ Ps. 119, 126. הֵרֵעוּ Jer. 7, 26., i Passivum efter No. 30, הוּקְמוּ.

Anm. d. Grundformerne הקוים, הֵקִים ere i nogle Rødder ikke forvandlede efter den forhen bestrevne Maade, at nemlig Halvvocalen blev fortrængt ved den tilbagekastede Vocal, men efter No. 33, 1, saa at Consonantværdien vedligeholdes ved Assimilering. Da nu י efter Reglen skulde assimileres med et følgende Bogstav (No. 112 a.), saa var dette dog i nærværende Former af flere Grunde umuligt, deels fordi det følgende Bogstav staaer i Enden af Formen (Jvf. No. 110, a.), deels fordi det er adskilt ved en mellemliggende Vocal. Derfor er י assimileret med det umiddelbart foregaaende Bogstav i nogle Exempler, især naar dette var en liquida eller et Hvislebogstav. F. Ex. הסוית bliver ikke blot הֵסִית, hvoraf הֵסִית, men ogsaa הִסִּית=הִסְסִית,

Jer. 38, 22. Saaledes הֻסַּג Jes. 59, 14. (jvf. andre Exempler i Futur. No. 223, b.).

e. Rødder ע״י forvandle Grundformerne הַבְיִן, הֵבִין ligesom ע״ו til הֵבִין, הֵבֵן, hvoraf הֵבִין o. s. v.

209. I Rødder med. guttur. frembringer Gutturalen endnu aldrig nogen Forandring af den følgende Vocal. Hvor den skulde have Schwa simpl. mobil. bestemmer den dette til et Schwa composit.

210. I Rødder med. gemin. forekommer sjældent endnu den regelmæssige Form, f. Ex. i Activum הִרְנִין. Men efter No. 68 forandres הִסְבִּיב, הִסְבֵּב, i Passivum הֻסְבַּב (sjældent med ŏ, הָסְבַּב Hiob. 21, 5.) sædvanligt allerede til הֵסִיבְּב, o. s. v., skreven הֵסִיב, הֵסַב, הֵסֵב. I Activum behøves for ה ingen Hjelpevocal (No. 208); det faaer det oprindelige men ved Gutturalen bestemte Schwa mobile הֲסִיב og הֲסֵב. — Overgangen fra den regelrette Form til den forandrede viser Roden חתת jvf. Jer. 49, 37. Jes. 9, 3.[1])

A. De i No. 203 anførte Personer i Activum udledes ikke blot af Grundformen med J, men i mange Rødder af Grundformen med A. a) af Grundformen med A dannes den 3 Ps. sg. m. ved Zere antet. under ה (No. 208, a.) הֵדַק 2. Reg. 23, 15. הֵקַל Jes. 8, 23. I Femin. og Plural holdes Tonen paa Grundformen, saa at ה ogsaa der har

---

[1]) I Formen וְהַחְתַּתִּי Jer. 49, 37 er den euphoniske Vocal i første Stavelse bestemt til Patach (No. 202, a) fordi to Gutturaler danne Stavelsen, Vocalen altsaa ikke blot følger paa en Guttural, men ogsaa staaer foran en Guttural.

den fulde Vocal הֵסַבּוּ, הֵמַסּוּ 1 Sam. 5, 10. Deut. 1, 28. — b.) I Grundformen med J er denne Vocal for lang til at udtales foran to Consonanter. Den forvandles derfor til é, hvilken Vocal holder Tonen foran de vocale Endelser, saa at ה ogsaa her faaer den fulde Vocal. הֵסִיב (=הֵסִיבְבּ) bliver הֵסֵב, siden הֵסֵב, הֵסֵבָּה, הֵסֵבּוּ.

I Passivum holdes Tonen ogsaa paa Grundformen foran Vocalendelserne, hvor den characteristiske Vocal ikke tabes, som i No. 203, efter No. 68 b. הֻסַב, הֻסַבָּה, הֻסַבּוּ, eller הוּסַב o. s. v.

B. De Personer, hvis Endelser begynde med en Consonant, udledes i Activum altid af Grundformen med J (Jvf. No. 208, b.) Formedelst de mange sammenstødende Consonanter indskydes Vocalen ô imellem Grundform og Endelse, som har Tonen, med Undtagelse af anden Plur., hvor Endelsen har den. (No. 68, c. 181) Da Grundformens sidste Stavelse altsaa ikke mere har Tonen, saa a) forkortes dens Vocal, hvor det er muligt; î i Activum bliver i; a i Passivum kan ikke forkortes (No. 31). b) beholder ה i Activum altid det oprindelige, ved Gutturalen bestemte Schwa mobile. — Herefter: הֲסִבּוֹתָ, הֲסִבּוֹת, הֲסִבּוֹתִי, הֲסִבֹּנוּ, הֲסִבּוֹתֶם af הֲסִיבְבּ=הֲסִ י; i Passivum הֻסַבּוֹתָ o. s. v. af הֻסַבְבּ=הֻסַב. — Naar første Radical er en Guttural, antages i Activ under ה formedelst to Gutturalers Collision en fuld Voral istedetfor Schwa compositum No. 208, b. Derefter הַחִתּוֹתָ for הֲחִתּוֹתָ Jes. 9, 3.

Anm. Ogsaa her forekomme som i No. 110 Former, hvor Fordoblingen er fra sidste Radical kastet tilbage til første, dog kun sjældent f. Ex.

הֻמְּכוּ Hiob 24, 24, for הֻמְּכוּ, הוּמְלוּ (ikke הֻמַּלּוּ; Grunden til at forvandle I, nemlig sidste Radicals Fordobling er bortfalden. lit. b) Thren. 1, 8.

211. I Rødder פו virkes der i Activum, som i No. 182, paa den første Stavelses euphoniske Vocal, som bestemmes ved Vaus Tilbøielighed til O Lyden. Derefter bliver הוֹלִיד og הוֹלַד ikke הַוְלִיד, men הֶוְלִיד, siden (No. 33, 1) הוֹלִיד og הוֹלַד. Deraf udledes de enkelte Personer efter No. 203, 204. I Passiv vælges altid U Lyden i første Stavelse (jvf. No. 210, 203), for desto bedre at skjelne de passiviske Former fra de active, da Formen med O vilde gjøre den første Stavelse i Passiv ligelydende med den samme i Activ. (jvf. noget Lignende i No. 112. b, 2). I den characteristiske U Lyd hviler første Radical, saa at הֻוְלַד bliver הוּלַד, hvoraf de enkelte Personer udledes efter No. 203. 204.

a. I Rødder med oprindeligt י indtræde flere Tilfælde:

1. I Activformen holder י sig endnu, og bestemmer He's euphoniske Vocal til Zere, hvori י hviler; הֵיטִיב bliver ikke הַיְטִיב og siden הֶיטִיב, men הֵיטִיב og הֵיטַב. Heraf de enkelte Personer efter No. 203. 204.

2. Jod er gaaet over til ו (i Activformen) No. 113, 2. — Derved opstaaer den samme Form, som af פו, f. Ex. af יבשׁ kommer הוֹבִישׁ; הוֹשִׁיר.

I den passiviske Grundform er i begge Tilfælde, No. 1 og 2, Jod vegen for den characteriske Vocal U No. 35, b. Af ינק kommer Activformen הֵינִיק, men Passivformen הֻיְנַק forvandles til הוּנַק, siden הֻיְנַק=הוּנַק.

b. Rødder פו og פי kunne, som i No. 112, a.

holde Halvvocalerne, som Consonant foran en liquida eller et Hvislebogstav, hvor ו og י assimileres med dette følgende Bogstav, saa at det (i Activ) ikke meer influerer paa den euphoniske Vocals Valg; f. Ex. הִוְצִית (af יצת) forvandles ikke blot til הוֹצִית af הִיְצִית (2 Sam. 14, 30. K'thibh), men ogsaa til הִצִּית=הִצְצִית Jud. 6, 18. Hos. 2, 3. o. a.

I de Rødder פו, i hvilke ו forvandles til א, behandles dette som oprindeligt. (Derimod No. 227. c.)

212. I Rødder פא hviler א endnu kun sjældent (jvf. No. 115.) f. Ex. af Roden האתי forekommer הֵאתִי, skreven הֵתִי Jes. 21, 14. for הֵאתִי.

213. Rødder primae gutturalis. Da Gutturalen har Schwa *quiescens* (No. 202.), og i Activformen en euphonisk Vocal skal opstaae foran Gutturalen, indtræde for Activformen de samme Tilfælde, som i No. 117, No. 183.

a) Dannelser, i hvilke Gutturalen hverken har bestemt den foregaaende Vocal eller Schwa, forekomme ikkun ved Bogstavet ר, f. Ex. הִרְאַר.

b) Dannelser, hvor Gutturalen har bestemt den foregaaende Vocal, men ikke Schwa quiescens, forekomme, men ikke mere saa ofte, som i de anførte Numere formedelst to Gutturalers Collision. f. Ex. הֶחְסִיר, הֶעְדִּיף Exod. 16, 18. הַעְתַּר Ezech. 35, 13. Om Brugen af Segol eller Patach jvf. lit. c.

c) Det Sædvanligste er, at baade Vocalen og Schwa quiescens ere bestemte ved Gutturalen efter No. 117, b. Vocallyden i Schwa og under ה bestemmes som oftest til E, altsaa Schwa til Chatefsegol, og den euphoniske Vocal til Segol, for

desto bedre at skjelne den præteritiske Grundform fra den futuriske (Jvf. No. 208, a.) Formen med Chatefpatach, og med Patach under ה, bruges især kuu ved ו relativum (hvor Tonen flyttes); ogsaa undertiden i anden Pluralis, hvor Endelsen har Tonen; Jud. 8, 19. Jos. 2, 13; 1 Sam. 15, 3. הֶחֱרַם foran ו relat. הַחֲרַם 1 Sam. 15, 20. Micha 4, 13. Jos. 2, 10. הֶעֱמִיק Jes. 31, 6. הֶעֱמַד Ps. 31, 9. הַעֲמֵד Num. 3, 6. הֶעֱלֵי Jud. 6, 8. o. s. v. Overgangen fra lit. b til c viser הֶחֱלִים 2 Reg. 4, 27. og הֶחֱלִים Ezech. 22, 6.

A. I Passivformen holder den characteristiske O Lyd sig endnu altid under ה; Gutturalen kan efter lit. b. endnu beholde Schwa quiescens, eller forandre det til Sch. mob. og bestemme det. f. Ex. הָהְפַּךְ Hiob, 30, 15. Paa det bestemte Schwa mob. viser den characteristiske O Lyd i første Stavelse Indflydelse jvf. No. 118, b. No. 135. Den saaledes opstaaede Form הָעֳלֵי er igjen forvandlet til הוֹעֲלֵי ligesom הַעֲלֵי af הֶעֱלֵי Hab. 1, 15. Jos. 7, 7. Ved at skjelne ה med sin Vocal fra den følgende Guttural, forlænges hins Vocal, og denne fra ע nu ganske adskilte Vocal har ingen Indflydelse meer paa det sammensatte Schwa.

Personerne udledes regelret, med Jagttagelse af No. 119, b, α for dem med Vocalendelser. Derefter f. Ex. הַעֲלֹתָהּ, 1 Sam. 2, 19. men הֶעֱמִידוּ o. s. v.

214. I Rødder נפ kan det liquide Nun endnu sjældent holde sig, f. Ex. הִנְתַּק, הִנְחִל Jud. 20, 31. Jer. 3, 18. (jvf. No. 123. 1. b, α No. 122.) Men sædvanligst er det, efter 122, allerede assimileret med den følgende Radical, saa at הִנְפִּיל bliver הִפִּיל=הִפְפִּיל; הִגִּיד,

הֻנְגַּד=הֻגַּד. I Passivgrundformen vælges her oftest U Lyden under ה. De enkelte Personer udledes efter No. 203. 204.

a. I Roden הלקח af לקח er det liquide ל behandlet som נ i No. 214; derefter forvandles הֻלְקַח til הֻקְקַח=הֻקַּח.

Causativverbum i Præteritum

		כתב	גלי	מצא	שמע
Enkelt Rod.		כתב	גלי	מצא	שמע
Forøget Rod.		הכתב	הגלי	המצא	השמע
Grundform.	Act.	הִכְתִּיב הִכְתַּב	(הִגְלִיי) הִגְלֵי	הִמְצִיא הִמְצַא	הִשְׁמִיעַ הִשְׁמַע
	Pass.	הָכְתַּב הֻכְתַּב	הָגְלֵי הֻגְלֵי	הָמְצַא הֻמְצַא	הָשְׁמַע הֻשְׁמַע
3 m. sg.	Act.	הִכְתִּיב	הִגְלָה	הִמְצִיא	הִשְׁמִיעַ
	Pass.	הָכְתַּב	הָגְלָה	הָמְצָא	הָשְׁמַע
fem.	Act.	הִכְתִּיבָה	הִגְלְתָה	הִמְצִיאָה	הִשְׁמִיעָה
	Pass.	הָכְתְּבָה	הָגְלְתָה	הֻמְצְאָה	הָשְׁמְעָה
2 m. sg.	Act.	הִכְתַּבְתָּ	הִגְלֵיתָ	הִמְצֵאתָ	הִשְׁמַעְתָּ
	Pass.	הָכְתַּבְתָּ	הָגְלֵיתָ	הֻמְצֵאתָ	הָשְׁמַעְתָּ
fem.	Act.				הִשְׁמַעַתְּ
	Pass.				הָשְׁמַעַתְּ

Tabel IX. til № 201—214.

Activ og Passiv (הִפְעִיל, הָפְעַל).

נפל	עמק	חסר	יטב	ולד	סבב	קום
הנפל	העמק	החסר	היטב	הולד	הסבב	הקום
הִנְפִּיל הַנְפֵּל	הֶעֱמִיק הַעֲמֵק	הֶחְסִיר הַיְתֵר	הֵיטִיב הֵיטֵב	הוֹלִיד הוֹלֵד	הֵסִיב (הָסֵב)	הֵקִים (הָקֵם)
הַנְגֵּד	הַעֲמֵד	הַחְפֵּךְ				
			הֵינֵק	הוֹלֵד	הָסֵב	הָקֵם
הִפִּיל	הֶעֱמִיק	הֶחְסִיר	הֵיטִיב	הוֹלִיד	הֵסֵב	הֵקִים
הֻגַּד	הָעֳמַד	הָחְפַּךְ	הוּנַק	הוּלַד	הֻסַב הוּסַב	הֻקַם (הוּקַם)
הִפִּילָה	הֶעֱמִיקָה	הֶחְסִירָה	הֵיטִיבָה	הוֹלִידָה	הֵסַבָּה	הֵקִימָה
הֻגְּדָה	הָעָמְדָה	הָחְפְּכָה	הוּנְקָה	הוּלְדָה	הוּסַבָּה	הוּקְמָה
הִפַּלְתָּ	הֶעֱמַקְתָּ	הֶחְסַרְתָּ	הֵיטַבְתָּ	הוֹלַדְתָּ	הֲסִבּוֹתָ	הֲקִימוֹתָ
הֻגַּדְתָּ	הָעֳמַדְתָּ	הָחְפַּכְתָּ	הוּנַקְתָּ	הוּלַדְתָּ	הוּסַבּוֹתָ	הוּקַמְתָּ
						o. s. v.

215. Futurum Hiphil og Hophal.

Activbemærkelsen faaer den forøgede Rod הכתב ved to characteristiske Vocaler (jvf. No. 158.), i sidste Stavelse lang J, i første Stavelse under ה, Patach. Passivbemærkelsen betegnes i den futuriske Grundform ligesom i den præteritiske. Der er endnu ingen Modusforskjel uddannet. Derefter opstaae Formerne: הַכְתִּיב i Activ; הָכְתַּב eller הֻכְתַּב i Passiv. I alle disse har første Radical (i den enkelte Rod) Schwa quiescens, hvorfor ת faaer Dag. lene.

216. Ved at udlede de enkelte Personer, beholde de foransatte affortede Pronomina det oprindelige Schwa mobile, som i No. 159, af den i dette Nummer anførte Grund. Saaledes opstod oprindeligen יְהַכְתִּיב o. s. v. Disse oprindelige Former forekomme kun sjældent mere i nogle Rødder פי (No. 227.) Det svage (og i den enkelte Rod ikke radicale) הְ kaster sin Vocal tilbage til den foregaaende Consonant uden fuld Vocal, og opgiver sin Aspiration, saa at det hverken høres eller skrives mere, paa en lignende Maade som ו i No. 55, a. som א i יִרְאוּ No. 130. No. 224. יְהַכְתִּיב bliver יַכְתִּיב skreven יַכְתִּיב (No. 30.), ligesaa i Passiv יָכְתַּב.

217. Foran vocale Endelser beholder Activums lange J Tonen undtagen den fulde Endelse וּן, תַּכְתִּיבִי, יַכְתִּיבוּ, תַּכְתִּיבוּ, men Passivums korte A ikke, saa at det tabes formedelst Stavelsens Adskillelse. (No. 26.) תָּכְתְּבִי, יָכְתְּבוּ.

218. Foran consonantiske Endelser er Activums lange J vanskeligt at udtale; (No. 64, 2.) for at lette Udtalen forandres det til é (No. 103.) תַּכְתֵּבְנָה (dog jvf. No. 223), men Passivums A behøver ikke at forandres, תָּכְתַּבְנָה.

219. De Activformer, som ikke ere forøgede ved Pronominaltilsætninger i Enden, kunne forkortes ved at forvandle ֵי til ֶ, hvor Tonen bliver paa sidste Stavelse. Naar Tonen drages tilbage, forkortes Zere endvidere til Segol. יַכְתֵּב, אַחְזֵק Jes. 42, 6. יַגֵּד Genes. 43, 7. — I enkelte forkortede Former af 3 plur. m. er Tonen flyttet til Endelsen eller ganske vegen fra Ordet (Hiob. 19, 3.), og Vocalen forkortet til Schwa mob. (hvad ellers kun skeer ved A og E, No. 26. Jvf. No. 114.). Derefter יַדְרְכוּ for יַדְרִיכוּ Jer. 9, 2. 1 Sam. 14, 22. Hiob. 19, 3.

220. I Rødder לי forvandles den active Grundform הַגְלֵיי til הַגְלֵי. Heraf udledes de enkelte Personer efter No. 160. No. 84. ff. De ikke ved Endetillæg forøgede Former: יְגַלֶּה for יְגַלֶּ, יְגַלֵּי o. s. v.; foran consonantiske Endelser תְּגַלֶּינָה, foran vocale Endelser יְגַלּוּ af יְגַלֵּיוּ (da Segol vilde falde bort efter No. 26.). — I Passivgrundformen הָגְלֵי forvandles ֵי, som i No. 160. 84. 35, a. til ֶי, saa at Endestavelsen i Activ og Passiv bliver ligelydende. יְגֻלֶּה, תְּגֻלֶּינָה, יְגֻלּוּ.

a. Formen יַגְלֶה og de øvrige active med tilføiet ה kunne forkortes efter No. 85. 160, a., ved at bortkaste Endevocalen tilligemed dens fulcrum, hvorved Tonen kommer til at hvile paa Præformativets Vocal. יַגְלֶה bliver יַגְל f. Ex. יַפְתְּ (No. 85.) Gen. 9, 27., euphonisk forandret til יֶגֶל (ikkun ved Gutturalbogstaver, hvor Hjelpevocalen bestemmes til A, f. Ex. יַעַל Ezech. 14, 7. Den er ligelydende med samme Form i Kal. No. 85.), og dette igjen til יָגֶל Ps. 105, 24, ved Gutturaler תֶּמַח Neh. 13, 14. —

221. Af Rødder לא dannes Grundformerne og de

enkelte Personer regelret, undtagen, at i 2 og 3 Person fem. plur. baade i Activ og Passiv Punctationen er hentet fra en Forvexling med לי. Aleph hviler i Segol, istedetfor i Zere og Kamez. תִּמְצֶאנָה for תִּמְצֵאנָה, og תִּמָּצֶאנָה for תִּמָּצֵאנָה (af תִּמְצְאֶנָה.)

222. I Rodder tertiae gutturalis dannes efter No. 207, 3 mascul. activ: יַשְׁמִיעַ o. s. v.; men i anden Plur. fem. er Zere ikke mere lang nok til at holde sig foran Gutturalen (No. 47, a.) Derfor תַּשְׁמַעְנָה og ikke ־מֵעְ. Passivum giver ingen Anledning til Afvigelser.

a. I de No. 219. anførte affortede Former fortrænges Zere altid ved den følgende Guttural, som sætter A Lyden istedet. יַשְׁמַע istedetfor יַשְׁמֵעַ. —

223. I Rødder עו forvandles Grundformen i Activ הַקְוִים til הָקִים efter No. 55, a. I de enkelte deraf udledte Personer holdes efter No. 217 Tonen paa det lange J, saa at He's til Præformativet tilbagekastede Vocal forlænges til Kamez antetonicum. Derefter יָקִימוּ, men יְקִימוּן Hiob. 4, 4. (No. 101.) I anden og tredie fem. plur. holdes det lange î endnu sjældent תְּקִימֶנָה Jer. 44, 25., sædvanligst efter No. 218. תָּקֵמְנָה. — I Passivum udledes Personerne regelret af den til הֻקַם eller הוּקַם forandrede Grundform.

a. Efter No. 219. forkortes יָקִים o. s. v. til יָקֵם, naar Tonen trækkes tilbage, til יָקֶם, ved Gutturaler יָסַר No. 104. No. 100 (hvorved fut. i Verbum Kal og Hiphil blive ligelydende.)

b. Ligesom i Præteritum kunne disse Rødder ogsaa i Futurum assimilere Halvvocalen med den foregaaende Radical naar den er liquid eller Sibilus, saa at הֲקִים,

istedetfor at forvandles til הָקִים, bliver הֲקִים=הֲקְקִים, f. Ex. יַלִּיזוּ prov. 4, 21. יַלִּינוּ Exod. 16, 7.

c. Rødder עי danne Grundformerne og Personerne som עו; הָבִין bliver הֵבִין, hvoraf יָבִין o. s. v.

224. I Rødder אע forekommer eet Exempel, hvori א er allerede bragt til at hvile, medens det ellers i det causative Verbum endnu er mobile. Af Roden הנאץ (enkelt Rod נאץ) vilde regelret opstaae fut. activi יְנָאֵץ, afkortet efter No. 219, יְנָאֶץ. Men א hører op at være mobile, kaster Vocalen tilbage og hviler i den; Jod, som et enkelt Bogstav foran Hovedtonen, faaer Kamez antetonicum. Som Følge heraf יָנֵאץ Kohel. 12, 5.

225. I Rødder mediae guttur. giver Gutturalen ingen Anledning til Afvigelse fra Normen, undtagen i de Passivformer, hvor den skulde have Schwa simpl. mobile, som bestemmes efter No. 49. til et Schwa compositum, nemlig Chatefpatach. I de afkortede Former No. 219 kan Zere fortrænges som i No. 222, a.

226. Rødder mediae geminatae. Regelrette Dannelser forekomme endnu. f. Ex. יְרַנֵּן Ps. 65, 9. Sædvanligt forandres הַסְבִּיב efter No. 68. til הֲסִיב=הֲסִיבְב, i Passivum הֻסְבַּב til הֻסַב=הֻסַבְב Jvf. No. 210. — I de Activpersoner, hvor Præformativet staaer foran Hovedtonen, faaer dette Kamez antetonicum. Tonen holdes foran vocale Endelser. יָסִיב forvandles efter No. 210, lit. A, b. til, יָסֵב, תָּסֵב, תָּסֵבִּי, יָסֵבּוּ o. s. v. Foran consonantiske Endelser indskydes for Vellydens Skyld Vocalen ◌ֹ, som har Tonen, hvorved Kamez antetonicum bliver overflødigt, og det lange i forkortes

til ĭ, derefter הֲסִבֹּתָה[1]). — I Passivum holdes Tonen, ligesom i Activ, paa Grundformen foran Vocalendelser, og den characteristiske Vocal Patach holdes uden at kunne forkortes. No. 68. b. Foran consonantiske Endelser indskydes den betonede Vocal som i Activ.

a. Formen יָסֵב o. s. v. kan forkortes, ved at trække Tonen tilbage, til יָסֶב, sjældent til יָסַב. (Jud. 9, 53.) I יָסֶב fortrænges Segol ved Patach, naar en af Radicalerne er en Guttural. יָחַר.

Anm. Istedetfor sidste Consonants Fordobling forekommer ogsaa her, som i No. 110. 210, en Form, hvori første Radical udtales to Gange. I Activum kan da Vocalen ĭ endnu holdes f. Ex. יַשִּׁים Jer. 49, 20, som i No. 210, men ogsaa allerede forandres til é, f. Ex. יַחֵל (for יְחַלֵּל med Fordobling i Udtale) Num. 30, 3, — i Passiv יֻכַּת, יוּסַב Jes. 24, 12; 28, 27. Ogsaa foran Afformativa forekommer denne Form, og da er endog sidste Radicals Fordobling tillige bleven i יַסֵּבּוּ Jud. 18, 23, יֻכַּתּוּ Hiob. 4, 20, men ikke i יַכְּתוּ Deut. 1, 44. Jvf. No. 110, f.

227. I Rødder פי forvandles den active Grundform הַיְלִיד efter No. 35, a. til הוֹלִיד (au=ô) og bliver derved ligelydende med den samme Grundform i Præteritum, skjøndt Vocalen ô i begge har en forskjellig Op-

[1]) Denne ligesom en anden i No. 223 anførte Form, יְקִימֻן, viser at, naar Kamez antetonicum er opstaaet af en virkelig kort Vocal (her Patach), og siden formedelst Tonens Flytning ikke kan finde Sted, selv den oprindelige korte Vocal ikke kan komme igjen saa langt fra Tonstavelsen, i hvis Sted da den letteste Lyd Schwa m. indtræder. (Jvf. No. 241.)

rindelse. — I Passivum הוּלַד som i No. 211. — Enkelte Personer forekomme uden at det chararacteriske ה er falden bort (No. 216), f. Ex. יְהוֹשִׁיעַ, יְהוֹדֶה, אֲהוֹדֶה 1 Sam. 17, 47. Neh. 11, 17. Pſ. 45, 18. Dog oftere er ה allerede fortrængt efter No. 216. יוֹלִיד, יוֹלַד o. ſ. v. regelret.

a. I Rødder med oprindeligt י indtræde, som i No. 211, flere Tilfælde.

1. Activformen kan endnu være ganske regelret, saa at י bliver ved at være Consonant. f. Ex. הַיְשִׁיר, hvoraf יַיְשִׁירוּ prov. 4, 25. הַיְסִיר, hvoraf אַיְסִיר Hoſ. 7, 12.

2. Sædvanligen har י allerede tabt sin Consonantværdi, er gaaet over til Chireck og sammensmæltet med det foregaaende Patach til é efter No. 35, a. הַיְנִיק bliver הֵינִיק (skjøndt ligelydende med den præteritiske Grundform No. 211, a, dog af forskjellig Oprindelse), hvoraf יֵינִיק o. ſ. v. efter No. 216. ff. I Formen יְהֵילִיל=יְהֵילִל er det characteristiske ה endnu ikke fortrængt (jvf. ovenfor יְהוֹשִׁיעַ) Jeſ. 25, 5. og siden begyndte man endog at forvandle dette tilbageblevne ה til י (jvf. No. 69. No. 75. 78. 79.), saa at der opstode Formerne יְיֵלִיל, תְּיֵלִיל, אֲיֵלִיל, יְיֵטִיב Jer. 48, 31. Hiob. 24, 21. Paa en lignende Maade dannedes en Form i fut. Kal, nemlig יִיבַע 113. b.

3. Jod gaaer over (i Activ) til ו No. 113, 2. Derved opstaaer den samme Form, som af פו, f. Ex. הוֹבִישׁ for הֵיבִישׁ.

I den passive Grundform er i alle disse Tilfælde Jod vegen for den characteristiske Vocal U No. 35, b; den er ikke forskjellig fra den præteritiske No. 211, a.

b. Rødder פו og פי kunne, som i No. 112, a. No. 211, b. holde Halvvocalen som Consonant foran en li-

quida eller et Hvislebogstav, hvor ו og י assimileres med dette følgende Bogstav. Derefter forvandles הֵיצִיעַ ikke til הֵיצִיעַ, men til הִצִּיעַ, hvoraf יַצִּיעַ Jes. 58, 5. i Passiv יֻצַּג Exod. 10, 24.

c. I de Rødder פו, i hvilke ו er forvandlet til א, forekomme endnu Exempler, hvor der er taget Hensyn til Alephs Oprindelse, f. Ex. אוֹבִיד Jer. 46, 8. אוֹכִיל Hos. 11, 4; men sædvanligt er א allerede holdt for oprindeligt og behandlet som Strubebogstav.

228. I Rødder פא begynder א at hvile. Af den active Grundform הַאֲצִיל vilde regelret udledes יַאֲצִיל, forkortet efter No. 219 til יַאֲצֵל, יַאֲצֶל; Aleph taber sin Consonantværdi, hviler i den foregaaende Vocal og forlænger den; derefter יָאצֶל Num. 11, 25. Saaledes af הַאֲרִיב den samme Form יָארֶב, skreven ved at udelade א 1 Sam. 15, 5. Af הַאֲזִין første Person אַאֲזִין, skreven אָזִין Hiob. 32, 11. — Ellers er א endnu mobile.

229. Rødder primae gutturalis. Paa den første Stavelses Vocal, som baade i Activ- og Passivformen er characteristisk, har Gutturalen ingen Indflydelse, da A i Activum svarer til Strubens Natur, og O i Passivum lige saa lidt fortrænges som i No. 213. lit. A. Schwa quiescens under Gutturalen kan holde sig uforandret, som i No. 213. lit. b. No. 49, eller bestemmes til et sammensat Schwa mobile. Den foregaaende characteristiske Vocal bestemmer det i saa Fald til A eller O Lyden, jvf. No. 118 b. Den active Grundform er altsaa הַחְסִיר eller הַעֲמִיד, den passive הָעֳמַד, hvoraf יַחְסִיר, יַעֲמִיד, יָעֳמַד. Personerne udledes regelret, med Jagttagelse af No. 119, b. α, hvorefter תַּעַמְדִי, יַעַמְדוּ, תָּעָמְדוּ.

230. I Rødder פן assimileres Nun som i No. 214. הַנְגִּישׁ bliver הַגִּישׁ=הַגְּגִישׁ, hvoraf יַגִּישׁ o. s. v. Ligesaa לְ i Roden הלקח af לקח. No. 214, a.

---

231. Imperativ Hiphil.

Imperativet dannes efter No. 170 ikkun for Activum. Grundformen er ligelydende med den futuriske. Af הַכְתִּיב udledes anden Pers. sg. m. ved den formedelst Imperativets Natur nødvendige Forkortning (No. 126), idet ִי— forkortes til ֵ—; blot foran ה demonstrativum holder ִי— sig; derefter הַכְתֵּב, med ה dem. הַכְתִּיבָה (Tonen holdes som i No. 132. 133.). — Foran vocale Endelser holder î sig, og Tonen flyttes der heller ikke til Endelsen הַכְתִּיבִי, הַכְתִּיבוּ. I anden plur. fem. forkortes î til é som i No. 218. הַכְתֵּבְנָה. — Naar sidste Stavelse i Formen הַכְתֵּב taber Tonen, forkortes Zere til Segol. Hiob 22, 21.

a. I Rødder med svage Bogstaver forekomme i denne Grundforms Dannelse de samme Afvigelser, som i den lignende futuriske. I לי forandres הַגְלֵי i anden sg. m. til הַגְלֵה med Zere som i No. 170, a., הַגְלִי, הַגְלֶינָה. Singul. m. kan forkortes som i No. 220, a., til הַגֵל, som igjen euphonisk forvandles til הֶגֶל Deut. 9, 14, ved en Guttural til הַעַל Exod. 33, 12. — לא regelret הַמְצֵא, הַמְצִיאוּ, men הַמְצֶאנָה som i No. 221. I tertiæ gutt. 2 sg. m. fortrænges Zere ved den følgende Guttural No. 47, a. הַשְׁמַע, הַשְׁמִיעִי, הַשְׁמַעְנָה No. 222, a.; עו og עי regelret efter No. 223 הָקֵם, הָקִימִי, הָקֵמְנָה; med ה demonstr. Ps. 35, 23; I mediæ gutt. kan Zere fortrænges: הַנְחַת Joel 4, 11. No. 225. —

med. gemin. efter No. 226. הֵסֵב, הֲסִבִּי, men הֲסִבֹּתָה jvf. Anm. i No. 226; — פו og פי efter No. 227. הוֹטֵב og הֵיטֵב. I Rødder אפ forekommer en uregelmæssig Form הֵתָיוּ (Pausalform med udeladt א No. 227 =הֵאתָיוּ) for הֵאתָיוּ Jes. 21, 14. Jer. 12, 9. Tredie Radical י, som i den oprindelige Form הֵאתְיוּ (af Grundformen הֵאתִי No. 220. 26.) vilde falde bort efter No. 38, er bleven, da det foregaaende Bogstav formedelst den tilbagetrukne Tone fik en fuld Vocal. Alephs Forkjærlighed for E Lyden No. 116, a. og Vellydsloven No. 116, b. har givet Anledning til at forandre הֵאתְיוּ til הֵאתָיוּ, som ved Alephs Hvilen blev til הֵאתָיוּ.

C.

232. De baade ved radicale og fremmede Consonanter forøgede Rødder.

Den ved et radicalt Bogstav forøgede Rod faaer Intensivbemærkelse efter No. 141. Forøges denne Rod atter ved et foransat ה, saa bestemmes denne Rodens Intensivbemærkelse herved til at være reflexiv; af saadanne Rødder opstaae altsaa intensive Reflexivverba. Efter de forskjellige i No. 141 opførte Intensivdannelser forekomme forskjellige intensive Reflexivrødder, men den sædvanligst brugte, er den No. 141, 1 anførte, som af Grammatikerne kaldes Hithpael.

234. Grundformerne for Verbum הִתְפַּעֵל.

Af den forøgede Rod התכתב dannes sædvanligst ikkun Activa, sjældent Passivverba. — De i Roden liggende Consonanter puncteres, for at danne den active Grundform saavel i Præteritum, som i Imperativ og Fu-

turum med Vocalerne Patach i første Stavelse (af Intensivroden), og Segol eller Patach i sidste Stavelse. Derved bliver denne Deel af Roden ganske ligelydende med Grundformen i Futurum Pi'el, og den sidste Stavelse behandles i Udledelsen af de enkelte Personer aldeles som i No. 159 ff. og No. 143 ff. — Bogstavet ה staaer uden nogen Vocallyd i Begyndelsen af Formen; da det følgende Bogstav ikke er vocalløst, den følgende Stavelse ei heller har Hovedtonen, og der altsaa, for at gjøre ה lydeligt, ikke kan vælges en euphonisk Vocal efter det, maa man i Præteritum og Imperativ, hvor det ikke kan slutte sig til et foregaaende Præformativ, antage en prosthetisk Lyd foran samme. Denne Vocallyd indføres her, som i No. 198 (sml. 199) ved Consonanten ה. Vocalen er den letteste Euphonielyd Chireck. Saaledes opstaae for Præteritum og Imperativ af Roden התכתב Grundformerne הִתְכַּתֵּב, skreven הִתְכַּתֶּב, og הִתְכַּתַּב. I Futurum derimod, hvor ה slutter sig til Præformativerne, er den prosthetiske Lyd ikke nødvendig. Af Grundformen ־תְכַּתֵּב opstaaer יִתְכַּתֵּב o. s. v.

334. Anm. Jvf. om det Hele No. 198. 199. Ligesom i de der omtalte Former det Arabiske Sprog allevegne havde antaget den prosthetiske Lyd, det Hebraiske kun i een Dannelse, saaledes har her omvendt det Arabiske Sprog ikke antaget den prosthetiske Lyd, det Hebraiske derimod i de Former, hvor det var absolut nødvendigt. Dog viser ogsaa det Arabiske Sprog Begyndelsen af at antage denne Lyd. Den sædvanligst brugte Arabiske Form er תַכַתַּב, hvor ingen prosthetisk Lyd var nødvendig, fordi en kort euphonisk Vocal blev antaget efter ת, nemlig **Fatha**, hvorved det kunde ud-

tales. Men hvor denne Lyd ikke antages efter ת, maatte den prosthetiske Lyd indtræde; תְּכַתֵּב maatte forvandles til אִתְכַּתֵּב, og denne Form forekommer undertiden i Arabisk, dog med ת's Assimilation til det følgende Bogstav, اِكَّتَبَ Denne Assimilation findes ligeledes i Hebraisk foran liquidæ og sibili, og andre Bogstaver f. Ex. הִפַּקֵּחַ, הִזַּכּוּ, הִנַּבֵּא prov. 26, 26. Jes. 1, 16.

235. Begyndelsen til en Passivdannelse viser sig i enkelte Exempler. Passivbemærkelsen udtrykkes da, som i No. 141, 202, ved at forvandle den euphoniske Vocal under ת i הִתְפַּקֵּד til U eller O. Derefter הָתְפָּקַד (med udeladt Fordobling i Skrift og Udtale No. 145.) Num. 1, 47. 1. Reg. 20, 27. הֻדַּשְּׁנָה for הֻתְדַּשְּׁנָה No. 234. Jes. 34, 6. הֻכַּבֵּס Lev. 13, 55.

236. Exempler paa de øvrige i No. 141 opførte Intensivdannelser ere sjældne. Efter No. 167 opstaaer Grundformen תְּקוֹמֵם eller תְּקוֹמַם, hvoraf יִתְקוֹמֵם, i Præteritum הִתְקוֹמֵם, hvoraf הִתְקוֹמֵם. Ligesaa efter No. 157. 169. יִתְסוֹבֵב o. s. v.

Anm. 1. Collisionen af Bogstavet ת med Sibilanterne kan frembringe euphoniske Forandringer. Sædvanligt bestaaer Forandringen deri, at de omsættes, da ת lettere udtales efter en Sibilus, end foran samme. הִתְסַתֵּר bliver הִסְתַּתֵּר; ligesaa הִשְׁתַּמֵּר; efter צ forvandles תְ til ט, f. Ex. הִתְצַדֵּק bliver הִצְטַדֵּק. — Undertiden assimilerer תְ sig med det følgende Bogstav, ikke blot foran Sibilanter. No. 234.

Anm. 2. Sjældne Dannelser ere Blandinger af dette og det reflexive Verbum (Niphal) f. Ex. נִכַּפֵּר for נִתְכַּפֵּר Deut. 21, 8. נִוַּסְּרוּ Ez. 23, 48.

237. De afvigende Former, som opstaae ved Bogstavernes eiendommelige Svagheder, stemme overeens med de Afvigelser, som finde Sted i Intensivverberne. Om Rødder פו er at bemærke, at ו, der ikke mere staaer i Begyndelsen af Ordet, kan holde sig uden at forvandles til det stærkere Jod (No. 153) f. Ex. הִתְוַכַּח, הִתְוַדַּע. Men da det alligevel begynder en Stavelse, kan det ogsaa allerede gaae over til det haardere י, הִתְיַלֵּד (som i No. 166.)

---

238. Foruden de enkelte treconsonantiske Rødder forekomme allerede nogle bestaaende af fire Consonanter. Af disse Quadrilitera dannes en activ Grundform med E Lyden i sidste, A Lyden i første Stavelse, en passiv med A Lyden i sidste og U Lyden i første Stavelse, saa at Grundformerne komme dem i Intensivverbet Pi'el og Pu'al meget nær. Ved at udlede Personerne behandles sidste Stavelse som i Pi'el og Pu'al. F. Ex. פִּרְשֵׁז, רֻטֲפַשׁ (med uregelmæssigt Chatefpatach istedetfor Schwa simpl. quiescens) יְכַרְסְמֶ; en til Hiphil svarende Form er הֶאֱזְנִיחַ (demominativ.)

Verbalformerne i Forbindelse med Pronomina.

239. Naar Hebræerne vilde udtrykke et Verbums Object ved et Pronomen, saa satte de dette bagved Verbalformen, hvis den i Objectet og Subjectet liggende Person ikke var den samme. — I Tidens Løb bleve de paa denne Maade brugte Pronomina ikke ved at være særskilte Ord, men bleve forbundne med Verbalformerne til eet

sammensat Ord. I den Periode, hvori Sproget er bleven bekjendt for os, finder denne Sammensætning allerede altid Sted[1]). De enkelte Dele af disse sammensatte Former maatte lempe sig for med desto større Lethed at kunne forbindes og udtales i eet Ord. Derfor opstode særegne Former af Prænominerne, som, fordi de sættes til i Enden, af Gramatikerne kaldes **pronomina suffixa.** Ved deres Tillæg bevirkes som oftest Forandringer i Verbalformernes Tone og Stavelser, hvoraf Vocalisationens Forandring er en nødvendig Følge. Foruden denne Vocalernes Forandring forekomme i nogle Former ogsaa consonantiske, for, som sagt, at lette Forbindelsen imellem Verbum og Pronomen. Begge Slags Forandringer maae kjendes, for at tydeliggjøre sig Oprindelsen af de med Suffixa forbundne Verbalformer.

240. Vi omtale derfor først Vocalernes Forandringer, som frembringes ved Tonens Flytning og ved Stavelsens Adskillelse, naar Suffixerne træde til. Ved at udvikle dem, maa der skjelnes

1. imellem de Verbalformer, som ende med tredie Radicalbogstav.

2. imellem dem, som ere forøgede ved Afformativa.

241. I. Almindelige Regler om Verbalforandringer i de Former, som ende med tredie Radical.

1. En Fortonsvocal falder bort naar Tonen flyttes fra den følgende Stavelse. Thi Grunden, hvor-

[1]) Undtagen naar Pronominet som Object betegnes ved Accusativsmærket אֵת.

for Vocalen var opstaaet i Formen, er ikke mere til. Det oprindelige Schwa mobile, i hvis Sted Fortonsvocalen sattes ved Verbalformens Dannelse, kommer her tilbage, og endog der, hvor Fortonsvocalen opstod af en oprindelig kort Vocal, sættes den ikke, men i dens Sted Schwa mobile. (Jvf. No. 226 Anm.) קָטַל bliver קְטַלְכֶם; יָסֹב bliver יְסֻבֶּנּוּ Jer. 52, 21. יָקִים bliver יְקִימֶהָ Jos. 24, 26. הֵבִיא bliver הֱבִיאוֹ Lev. 17, 4, יָסֵב bliver יְסִבֵּנִי Ezech. 47, 2. יָבֹא bliver יְבוֹאֶנּוּ Prov. 28, 22. תָּשִׁית bliver תְּשִׁיתֵהוּ Ps. 119, 23.

2. a. Naar Endestavelsen (foran consonantiske eller med Schwa mobile begyndende Suffixa) bliver ved at være sammensat, saa foraarsager Tonens Flytning Forkortningen af en blot ved Tonen lang Vocal. 1. Et tonlangt O (Cholem) bliver kort O (Kamezchatuf), sjældent U. 2. Et ved Tonen langt E (Zere) bliver kort E (Segol), eller sjældnere kort J (Chireck.). 3. Patach kan ikke forkortes og staaer baade i betonede og tonløse Stavelser. קְטַלְכֶם, בֵּרַכְךָ, af קָטַל, בֵּרַךְ; יֹשַׁע (forkortet Causativverbum) bliver יֹשַׁעֲכֶם Jes. 35, 4. יַגֵּד bliver יַגֶּדְכֶם Deut. 32, 7. אֶתֵּן bliver אֶתֶּנְךָ Jes. 42, 6. אֲרוֹמֵם bliver אֲרוֹמִמְךָ Jes. 25, 1. אֲאַמֵּץ bliver אֲאַמִּצְכֶם Hiob 16, 5. יִקְטֹל bliver יִקְטָלְךָ. Hertil maa ogsaa regnes Forkortningen i de under No. 1. anførte Former יְסֻבֶּנּוּ af יָסֹב og יְסִבֵּנִי af יָסֵב, ligesom i יְחֻנֵּנִי af יָחֹן Ps. 67, 2, יְשָׁדֵּם af יָשֹׁד Provb. 11, 3 K'ri, יְמֻשֵּׁנִי af יָמֹשׁ Genes. 27, 12. hvori det tiltrædende vocale Suffix paa samme Maade frembringer en sammensat tonløs Endestavelse, som i hine Former det consonantiske eller med Schwa mob. begyndende.

2. b. Efter en ganske forskjellig Maade har man i de samme Former foran Suffixet ךָ og dets Hoved-

tone begyndt at holde Stemmen ved Metheg paa den sammensatte Endestavelses Vocal for at gjøre Suffixets Schwa mobile desto lydeligere. I dette Tilfælde er der ingen Grund til Vocalens Forkortning; Patach forlænges endog ofte formedelst Metheg til Kamez. קְטֹל bliver (i dette Tilfælde altid) קָטְלֵךְ, ; אֶנְהָג bliver אֶנְהָגְךָ, cant. 8, 2. אֵדַע bliver אֵדָעֲךָ, Exod. 33, 13. אֲשַׁלַּח bliver אֲשַׁלֵּחֲךָ, Gen. 31, 27. תְּכַבֵּד bliver תְּכַבֵּדְךָ, Provb. 4, 8.

Diphthongerne og det (ikke blot ved Tonen) lange Chireck kunne ikke forkortes. תַּכְרִיתֵךְ.

3. Naar Endestavelsen adskilles ved et vocalt Suffix eller en imellem Suffix og Verbum indskudt Hjælpevocal, saa kunne to Tilfælde indtræde.

a) Stavelsens Vocal kan falde bort, hvis den ikke er Diphthongen ô og e (ikke blot ved Tonen) langt i og u. f. Ex. יִקְטֹל bliver יִקְטְלֵהוּ; אֶתֵּן bliver אֶתְּנֵהוּ Ps. 89, 27. תְּיַשֵּׁן bliver תְּיַשְּׁנֵהוּ Jud. 16, 19. יַעְשֵׁר (forkortet Causativverbum) bliver יַעְשְׁרֶנּוּ 1 Sam. 17, 25. קְטֹל bliver קִטְלֵנִי; תֵּן bliver תְּנָה 1 Sam. 21, 10. Sjældent tabes A, f. Ex. יִקְרְאוּ af יִקְרָא Jer. 23, 6. Indtræder her Tilfældet, at ogsaa første Radical er vocalløs, saa kan anden Stavelses Vocal, ifald den er O, flyttes til den første Stavelse, f. Ex. כְּתֹב (Imper.) forvandlet til כָּתְבֵ־, bliver כָּתְבֵנִי; men naar anden Stavelses Vocal er A, flyttes den ikke; i dette Tilfælde indtræder i første Stavelse Chireck euphonicum, f. Ex. נְצַר bliver נִצְרָ־, נִצְרָה, (Jvf. No. 127.)

b) Vocalen i anden Stavelse kan uagtet denne Stavelses Adskillelse allerede holdes, og som Fortonsvocal forlænges, ifald den er kort (uden Forlængelse i den ure-

gelmæssige Form בְּצָעֵם for בְּצַעַם Amos 9, 1.) Denne Tonens Indvirkning viser sig i Særdeleshed ved A, sjældnere ved E. Diphthongen O og langt J og U holde sig altid. Overgangen fra lit. a. til lit. b. vise Former som אֶסֳּרֵם Hos. 10, 10, hvor Lyden af det tonlange O i אֶסֹּר begynder at holdes ved Chatefkamez (jvf. No. 77). — קְטֹל bliver קְטֹלוּ, קְטָלַנִי, קְטָלָם o. s. v. אֶלְבָּשֵׁם bliver אֶלְבָּשֶׁנָּה Cant. 5, 3. אֱהַב bliver אֱהָבֶהָ Provb. 4, 6. דַּע bliver דָּעֵהוּ Provb. 3, 6. קַח bliver קָחֶנּוּ 1 Sam. 16, 11. שָׂם bliver שָׂמוֹ Ps. 81, 6. יִיעַד bliver יִיעָדֶנָּה Exod. 21, 9. Jvf. תִּשְׁמוּרֵם med det sædvanlige תִּשְׁמְרֵם Provb. 14, 3. (jvf. No. 76.) אֱהָבוּ af אָהַב; יְבוֹאֻנִי, שׁוּבֵנִי Ps. 85, 5, הֱבִיאוּ.

242. II. **Almindelige Regler om Vocalforandringer i de Former, som ere forøgede ved Tillæg.**

1. Den samme Regel, som er opstillet under I, 1. gjælder ogsaa her, f. Ex. קְטַלְתִּי bliver קְטַלְתִּיו; יָבֹאוּ bliver יְבֹאוּנִי Ps. 119, 41. הֵמִיתָה bliver הֱמִיתַתְהוּ 2 Chron. 22, 11.

2. De Former, i hvilke en radical Vocal er bortfalden ved vocale Affermativer, blive

a) endnu uforandrede. יִקְטְלוּ, יִקְטְלוּנִי, יְשַׁלְּחוּנִי, יְסַפְּרוּנִי, שׁוּבֵבְתִּיךָ, כִּתְבוּהוּ (Imper.).

b) den ved Suffixerne forstærkede Tone af Formens Endestavelse har allerede foraarsaget, at den i Grundformen liggende, ved Affermativerne tabte Vocal holdes (og forlænges, naar den er A), som Fortonsvocal, eller at en virkelig Fortonsvocal indtræder. f. Ex. קָטְלָה, efter No. 1. forvandlet til קְטָלַתְ, bliver קְטָלוּם (No. 27); קָטְלָה, forvandlet til קְטַלַת, bliver קְטָלָתַם, קְטָלַתְנִי;

יִרְשׁוּ, forvandlet til יִרְשׁוּ bliver יִירָשׁוּהָ Ps. 69, 36. אֲהֵבַתְךָ; יִגְאָלֵנִי bliver יִגְאָלֵנִי; יִשָּׂאֻהוּ bliver יִשָּׂאֻהוּ Jes. 46, 7. סָבְבוּ bliver סְבָבוּנִי. Denne Fortonsvocal finder endog Sted, naar en lang Vocal eller sammensat Stavelse staaer foran כֶם ,- og כֶן ,-, skjøndt disse Suffixa have Tonen. קְטַלְתֶּם , קְטַלְתּוּכֶם.

3. Ved Tonens Flytning forkortes en blot ved Tonen lang Vocal i en sammensat Stavelse, f. Ex. יְכַלְּהוּ af יְכַלֶּה; חָנּוּנוּ af חָנּוּ Jud. 21, 22. תְּחָגֻּהוּ af תָּחֹגּוּ Exod. 12, 14. סֹלּוּהָ Jer. 50, 26. I Formen יָחְנְךָ Genesis 43, 29. er denne forkortede Vocal traadt tilbage fra første Radical til Præformativet (for יָחָנְךָ og dette for יְחָנְּךָ af יָחֹן).

243. Foruden disse Vocalforandringer forekomme i nogle Former Consonantforandringer.

1. I tredie Pers. sg. fem præt. bruges altid Formen med ת—, fordi den bedre egner sig til at forbindes med Suffixerne.

2. I anden Pers. sg. præt. har man enten endnu ikke skjelnet imellem Masculin- og Femininformen, saa at קְטַלְתְּ ogsaa bruges for Femininet, f. Ex. הִשְׁבַּעְתָּנוּ Cantic. 5, 9., eller sædvanligere valgt den ældre Femininform קְטַלְתִּי, f. Ex. לִבַּבְתִּנִי Cant. 4, 9. hvori Vocalen sjældent er forandret til é, f. Ex. הוֹרַדְתֵּנוּ Jes. 2, 18.

3. I anden Pers. plur. masc. præt. ligger den gamle Dannelse קְטַלְתּוּם til Grund, i hvilken ם bortkastes for at lette Forbindelsen. Altsaa קְטַלְתּוּנִי. En Femininform har endnu ikke uddannet sig.

4. I Futurum og Imperativ 2 og 3 Person Plural er endnu ingen Femininform adskilt ved Endelsen נָה, saa at Formen paa ו bruges, f. Ex. תּוֹכִחֻךְ Jer. 2, 19.

244. a. En særskilt Betragtning udkræve Verbalformerne af Rødder לה. Da mange af disse Former udgaae paa en Vocal, og en dobbelt Form, med og uden en begyndende Vocal (eller Schwa mobile) er brugelig for de fleste Suffixa, vilde to Vocaler støde sammen. Denne Collision undgaaes ad to forskjellige Veie.

1) Enten falder Endvocalen bort i Verbalformen f. Ex. הִרְאָה bliver i הִרְאַנִי til הִרְא + Suffixet ־ַנִי; יַעֲנֶה bliver i יַעַנְךָ til יַעַנ + ־ְךָ Amos 7, 1; 7. 8, 1. Pſ. 20, 2. הֶעֶלְךָ Nah. 9, 18. צִוָּךְ o. s. v.

2 a.) Medens man i de med en Consonant endende regelmæssige Verbalformer maatte vælge Suffixet med en begyndende Vocal, blev denne Vocal her formedelst Verbalformens Endevocal udeladt, og Formen med Consonanten sat til Verbalformen. Istedetfor ־ֵנִי og ־ָנִי, hvilke bruges i קְטָלַנִי, יִקְטְלֵנִי, bruges her blot נִי, saa at עָנָ (=עָנָה) + נִי bliver עָנָנִי og יְחַיֶּ (=יְחַיֶּה No. 160) + נִי bliver יְחַיֵּנִי, הִכַּנִי; istedetfor ־ָהוּ i קְטָלָהוּ bruges הוּ, saa at צִוָּ=צִוָּה bliver צִוָּהוּ; יְכַסֵּימוֹ o. s. v. Jos. Hos. 6, 2. 1 Reg. 20, 35. Pſ. 140, 10.

2. b) Sjældent er det, at Endevocalen i Verbalformen og Begyndelsesvocalen i Suffixet begge blive og coalescere. f. Ex. עָנָךְ er opstaaet af עָנָה=עָנָ og Suffixet ־ָךְ, en ellers sjældent forekommende Form for ־ְךָ Jer. 23, 37.

Alle disse Fremgangsmaader have til Følge, at Tonen i Verbalformerne af לה sædvanligen ikke flyttes og Stavelserne ikke forandres saaledes som i regelmæssige Former, saa at den første Stavelses Vocalforandringer, som i regelmæssige Former frembringes ved Tonens

Flytning og Stavelsens Afstillelse, her ofte maae bortfalde. f. Ex. i עֶצֶם bliver Kamez antetonicum o. s. v.

Suffixerne selv ere følgende:

244. b. I. Tredie Person. a. Singular Masculinum.

α) Den fuldstændigste Form er הוּ (af Pronomen separatum הוּא), som, uden at have Tonen, slutter sig til de med sidste Radical endende Verbalformer ved en euphonisk Vocal, i Præteritum ved Kamez, i Futurum og Imperativ ved Zere. Disse Vocaler have Tonen קְטָלָהוּ, קְטָלֵהוּ, יִקְטְלֵהוּ. Ved de øvrige Former udkræves ikke hiin euphoniske Vocal; קְטָלַתְהוּ, ofte ved He's Assimilation forandret til קְטָלַתּוּ, i 2 sg. m. קְטַלְתָּהוּ, første sg. m. קְטַלְתִּיהוּ, plur. 3 קְטָלוּהוּ 2 קְטַלְתּוּהוּ Imper. קִטְלוּהוּ o. s. v. Formen הוּ bruges altid ved de med U sluttende Verbalformer og desuden i alle Imperativ- og Futurformer; i de øvrige forekommer den ved Siden af den følgende Form.

β) Formen הוּ er, i Analogie med No. 30, 216, syncoperet med det foregaaende Verbum til וּ, men dette וּ bliver aldrig uforandret. 1) Med et foregaaende A coalescerer det til ô, som faaer Tonen. קְטַלְתּוֹ af קְטַלְתָּ + וּ (No. 55 lit. b.). 2) Efter en lang heterogen Vocal gaaer Vocalen וּ over til den tilsvarende Halvvocal ו og den herved opstaaede sammensatte Stavelse faaer Tonen, f. Ex. קְטַלְתִּיו af קְטַלְתִּי + וּ. (Jvf. den modsatte Vei i No. 97) 3) Efter en Consonant forstærkes וּ til וֹ og faaer Tonen, f. Ex. קְטָלוֹ, הֱבִיאוֹ, יִקְרָאוֹ, קְטָלוֹ.

245. b) Singular Femininum.

α) Det til הוּ svarende Femininum er הָ, opstaaet

af הִיא (Arabisk هِيَ hija). Dette slutter sig tonløst til Verbalformerne, f. Ex. קְטַלְתִּיהָ, קְטַלְתָּהּ, קְטַלְתּוּהָ, קְטַלְנוּהָ, יִקְטְלוּהָ, קִטְלוּהָ. Denne Form bruges altid ved de med andre Vocaler end A sluttende Verbalformer, og i de med tredie Radical endende Verbalformer i masc. sg. imper. og i 2 masc. sg. fut., 3 sg. fut. og 1 plur. fut., hvor den euphoniske Vocal Segol indskydes, som faaer Tonen, f. Ex. קְטָלֶהָ, נִצְּרֶהָ, יִקְטְלֶהָ. Desuden bruges den i 3 sg. fem. præt., hvor ת assimileres som i Mascul., saa at קְטָלַתְהָ bliver קְטָלַתָּה og ved at tilføie Endevocalens fulcrum קְטָלַתְּהוּ.

β) Formen הָ har kastet sin Vocal tilbage, og vedligeholdt ה som Consonant; den saaledes opstaaede Form ָהּ beholder Tonen. Denne Form bruges altid i de med tredie Radical og Vocalen A endende Præteritformer, og sjældent i Futurum og Imperativ, f. Ex. קְטָלָהּ ved Siden af קְטָלֶהָ, יַפִּירָהּ Genes. 37, 33. תְּתְּנָהּ 2 Chron. 20, 7. — קְטָלָהּ, קִטְלָהּ, הִקְטִילָהּ. I קְטַלְתָּהּ er Endevocalen ָ sammensmæltet med Begyndelsesvocalen af הָ. —

246. c) Plural Masculinum og Femininum.

De Tonen holdende Suffixer הֵם (af הוּם) og הֵן syncoperes, ligesom הוּ, med Verbalformerne, No. 30. 216, saa at יִקְטְלֵהֶם bliver יִקְטְלֵם. Vocalen E bliver ikke uden i de med tredie Radical sluttede Futur- og Imperativformer. קְטָלֵם.

a) I de samme Personer i Præteritum derimod fortrænges Vocalen ved A, som bruges her, ligesom ved הוּ, formedelst Modusforskjellen. קְטָלָם, קְטָלָם, קְטָלָן. Dette A har endog begyndt at indsnige sig i enkelte futuriske Dannelser. Exod. 29, 30. 2, 17. Ps. 74, 8.

b) Efter alle med en Vocal sluttende Endelser viger Suffixets E (som selv ikke er oprindelig) for Endevocalen: קְטָלָתַם, קְטַלְתֻּם, קְטָלוּם, קְטָלָם, קְטַלְתִּים, יִקְטְלוּם, יַקְטִילֵם, קְטָלוּם o. s. v.

c) I tredie sg. fem. præt. taber Suffixet Tonen, hvorved dets A Lyd forkortes, og Verbalformens A Lyd forlænges. קְטָלַתְהֶם, קְטָלַתְהוּ. — I een uregelmæssig Imperativform har Suffixet iligemaade tabt Tonen dog uden den foregaaende Vocals Forlængelse, jvf. Amos 9, 1 בְּצַעַם istedetfor בְּצָעֵם (sml. No. 241. 3 b.)

I flere Exempler er Femininsuffixet endnu ikke bleven adskilt, f. Ex. Genes. 26, 18. Exod. 2, 17. 1 Samuel 6, 10 (ved Formen med U, hvor Suffixet ן kunde give Anledning til en Forvexling med den oprindelige, ikke apocoperede Verbalform uden Suffix). Sjældent forekomme de ældre Former ֵמוֹ og ָמוֹ (Exod. 15, 5. Ps. 73, 5) som undertiden ogsaa bruges for Enkelttallet.

247. II. Anden Person. a) Singular Masculinum, og Plural Mascul. et Femininum.

Istedetfor Bogstavet ת af אַתָּה o. s. v., som endnu findes i Verbalformernes Dannelse, bruges som Suffix altid Bogstavet כ, saa at der istedetfor תָּ (תְּ), תֶּם, תֶּן opstaae Formerne ךָ (ךְ) כֶם, כֶן. De ovenfor anførte Personers Suffixa ךָ, כֶם, כֶן slutte sig

α) til alle med en Consonant endende Former ved *Schwa simplex mobile* og beholde Tonen med Undtagelse af 3 pers. sg. fem. præt., hvor Singularsuffixet taber Tonen. Dog har ogsaa ellers Pluralsuffixet en større Vægt, end Singularsuffixet, hvorfor i קְטַלְכֶם, קְטַלְךָ den Vocalforlængelse ikke finder Sted,

som sees i קְטָלְךָ. — קְטָלָהּ, קְטָלְכֶם, יְקַטְּלֶהָ, יְקַטְּלֶכֶם, קְטַלְתִּיךָ, men קְטַלְתֶּכֶם, קְטַלְתֶּכֶן.

β) Til alle med en Vocal endende Former slutte de sig uden nogen euphonisk Mellemlyd, og her taber Singularsuffixet allerede altid Tonen, medens Pluralsuffixerne holde den endnu. קְטַלְתִּיךָ, קְטַלְתִּיכֶם, קְטַלְנוּךָ, קְטַלְנוּכֶם, קְטָלוּךָ, קְטָלוּכֶם, יִקְטְלוּךָ, יִקְטְלוּכֶם.

248. b) Singular Femininum.

Femininsuffixet i Singular bestaaer i et vocalløst ךְ;

α) Til de med en Vocal endende Verbalformer træder det umiddelbart, קְטָלוּךְ, קְטַלְנוּךְ, יִקְטְלוּךְ o. s. v.

β) Til de med tredie Radical sluttende Former træder det ved en betonet Vocal, A i Præteritum, og E i Futurum, f. Ex. פֵּאֲרָךְ Jes. 60, 9 קְרָאָךְ Jes. 54, 6. יִקְטְלֵךְ o. s. v. Dog forekommer ogsaa E i Præteritum f. Ex. שְׁאֵלֵךְ Jud. 4, 20,

γ) Til tredie sg. fem. præt. sættes det tonløst, da Tonen holdes paa Verbalformens sidste Stavelse, saa at dennes Vocal forlænges, og for det tilføiede Suffix behøves kun det korte Segol. (Jvf. No. 246 lit. c.). קְטָלַתֶךְ, שׁוֹבְבָתֶךְ o. s. v. Da foruden Pronomen separatum אַתְּ den længere Form אַתִּי er brugelig, forekommer foruden ךְ ogsaa Formen כִי, f. Ex. אֶזְכְּרֵכִי Ps. 137, 6.

249. III. Første Person. a) Singular.

Suffixet נִי, afkortet af Pronomen separat. אֲנִי, træder

α) til de med en anden Vocal end A endende Verbalformer umiddelbart og tonløst קְטָלוּנִי, קְטָלֵנִי, קְטַלְתּוּנִי, יִקְטְלוּנִי o. s. v. Ligesaa til tredie Pers. sing. fem. præt. קְטָלַתְנִי.

β) til de med tredie Radical endende Verbalformer ved en betonet Vocal, i Præteritum A, i Futurum og Imperativ E; men Vocalen A er her endnu aldrig forlænget ved Tonen (undtagen i Pausa, 2 Sam. 14, 32) קְטָלַנִי, קְטָלָנִי, קְטָלֵנִי, שְׁמָעֵנִי, יִקְטְלֵנִי. — Endog til anden Person *sg. mascul. præt.* træder det ved den korte Vocal A, hvoraf den lange Endevocal fortrænges קְטַלְתָּ + ־ַנִי bliver קְטַלְתַּנִי. — Sjældent har dette A trængt sig frem i futuriske Former f. Ex. יַשְׂבִּעַנִי Job. 9, 18.

250. b) Plural.

Suffixet נוּ, afkortet af אֲנַחְנוּ, træder paa samme Maade som נִי til de enkelte Former, undtagen, at Mellemvocalen A i Præteritum ved Tonen allerede altid er forlænget til Kamez. קְטָלָנוּ, קְטָלוּנוּ o. s. v.

I Tidens Løb har Folket fundet det vellydende, at lette Suffixernes og Verbalformernes Sammensmæltning ved et fremmed indskudt Element. I denne Hensigt valgtes et af de blødeste Bogstaver, Sproget tilbød, nemlig Nasalbogstavet נ. Det er i Særdeleshed ikkun kommet i Brug foran tonløse Suffixer, og foran Pluralsuffixerne i anden og tredie Person findes det endnu aldrig. Ved denne Indskydelse forkortes som oftest Verbalformernes Endevocaler eller de indskudte euphoniske Vocaler, dersom de ikke mere staae i en enkelt betonet Stavelse. Den oprindelige Skikkelse af saadanne euphoniskt forandrede Former vise יְבָרְכֶנְהוּ Ps. 72, 15. יִלְכְּדֻנוֹ Provb. 5, 22. יְשָׁרְתוּנֶךְ Jes. 60, 7. קָבְנוֹ Num. 23, 13. יְכַבְּדָנְנִי (i Pausa) Ps. 50, 23. אֶתְּקֶנְךָּ (med Schwa *quiescens* under נ) Jer. 22, 24. Lidt efter lidt blev denne Form endnu mere forandret;

forste Persons Suffixer, begyndende med נ, forenede begge נ ved Dagesch forte תְּבַעֲתַנִּי Hiob 9, 34. יוֹעִדֵנִּי Jer. 50, 44; de med ה begyndende Suffixa kom til at assimilere dette ה med det foregaaende נ (Jvf. No. 244 og 245, hvor det samme ה assimileres med et foregaaende ת), saa at Formen יְבָרֲכֶנְהוּ blev til יְבָרֲכֶנּוּ, skreven med Dagesch f. יְבָרֲכֶנּוּ. Paa denne Maade bliver Suffixformen i tredie Singul ligelydende med samme i første Plural, hvor נ er oprindeligt. I 3 Sing. Femin. bliver ֶ֫הָ til ֶנָּ, skreven ved tilføiet fulcrum ֶנָּה. Disse ved et indskudt נ euphonisk forøgede Former bruges mere af Digtere end Prosaikere, da hine overhovedet mere hige efter Vellyd i Udtrykket, end disse.

